

Совместно с:

Московский государственный университет путей сообщения (МИИТ)
Одесский национальный морской университет
Украинская государственная академия железнодорожного транспорта
Научно-исследовательский проектно-конструкторский институт морского флота
Институт морехозяйства и предпринимательства
Луганский государственный медицинский университет
Харьковская медицинская академия последипломного образования
Бельцкий Государственный Университет «Алеку Руссо»
Институт водных проблем и мелиорации Национальной академии аграрных наук
Одесский научно-исследовательский институт связи

Входит в
INDEXCOPERNICUS

Международное периодическое научное издание

International periodic scientific journal

SW **Научные труды**
Scientific papers
o r l d

Выпуск №50, 2018

Issue №50, 2018

Том 2

*Философия и филология, История,
Медицина, ветеринария и фармацевтика, Биология
Сельское хозяйство
Экономика, Менеджмент и маркетинг
Туризм и рекреация
Юридические и политические науки*

Иваново
«Научный мир»
2018

УДК 08
ББК 94
Н 347

Главный редактор: *Гончарук Сергей Миронович*, доктор технических наук, профессор, Академик

Председатель Редакционного совета: *Шибяев Александр Григорьевич*, доктор технических наук, профессор, Академик

Научный секретарь Редакционного совета: *Куприенко Сергей Васильевич*, кандидат технических наук

Редакционный совет:

Ворожбитова Александра Анатольевна, доктор филологических наук, профессор, Россия
Лыткина Лариса Владимировна, доктор филологических наук, доцент, Россия
Попова Таисия Георгиевна, доктор филологических наук, профессор, Россия
Коваленко Елена Михайловна, доктор философских наук, профессор, Россия
Светлов Виктор Александрович, доктор философских наук, профессор, Россия
Майданюк И.З., доктор философских наук, доцент, Украина
Липич Т.И., доктор философских наук, доцент, Россия
Стовпец А.В., кандидат философских наук, доцент, Украина
Стовпец В.Г., кандидат филологических наук, доцент, Украина
Коктебаева Гульжанухар Какеновна, доктор исторических наук, профессор, Казахстан
Отенюва Гульфира Елубаевна, кандидат исторических наук, доцент, Казахстан
Тригуб Петр Никитович, доктор исторических наук, профессор, Украина
Езлович М. Далибор, доктор исторических наук, доцент, Сербия
Визир Вадим Анатольевич, доктор медицинских наук, профессор, Украина
Федякина Людмила Николаевна, доктор медицинских наук, профессор, Россия
Токарева Наталья Геннадьевна, кандидат медицинских наук, доцент, Россия
Ахмадиев Габдулахат Маликович, доктор ветеринарных наук, профессор, Академик, Россия
Бушуева Инна Владимировна, доктор фармацевтических наук, профессор, Украина
Волох Дмитрий Степанович, доктор фармацевтических наук, профессор, Украина
Георгиевский Виктор Петрович, доктор фармацевтических наук, профессор, Академик, Украина
Гудзенко Александр Павлович, доктор фармацевтических наук, профессор, Украина
Тихонов Александр Иванович, доктор фармацевтических наук, профессор, Украина
Шаповалов Валерий Владимирович, доктор фармацевтических наук, профессор, Украина
Шаповалова Виктория Алексеевна, доктор фармацевтических наук, профессор, Украина
Шаповалов Валентин Валерьевич, кандидат фармацевтических наук, доцент, Украина
Рыценко Оксана Александровна, кандидат фармацевтических наук, доцент, Украина
Антрапцева Надежда Михайловна, доктор химических наук, профессор, Академик, Соросовский доцент, Украина
Бажева Рима Чамаловна, доктор химических наук, профессор, Россия
Гризодуб Александр Иванович, доктор химических наук, профессор, Украина
Ермаксалбет Болат Толуханович, доктор химических наук, профессор, Казахстан
Максин Виктор Иванович, доктор химических наук, профессор, Украина
Бухарина Ирина Леопидовна, доктор биологических наук, профессор, Россия
Гребнева Надежда Николаевна, доктор биологических наук, профессор, Россия
Гриценко Светлана Анатольевна, доктор биологических наук, доцент, Россия
Каленик Татьяна Кузьминична, доктор биологических наук, профессор, Россия
Князева Ольга Александровна, доктор биологических наук, доцент, Россия
Кухар Елена Владимировна, доктор биологических наук, доцент, Казахстан
Моисейкина Людмила Гучаевна, доктор биологических наук, профессор, Россия
Нефедьева Елена Эдуардовна, доктор биологических наук, доцент, Россия
Сентябров Николай Николаевич, доктор биологических наук, профессор, Академик, Россия
Стародубцев Владимир Михайлович, доктор биологических наук, профессор, Академик, Украина
Тестов Борис Викторович, доктор биологических наук, профессор, Россия

Тунгузбаева Зина Байбазусовна, доктор биологических наук, Казахстан
Фатеева Надежда Михайловна, доктор биологических наук, профессор, Россия
Вожжесова Раиса Анатольевна, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, Украина
Денисов Сергей Александрович, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, Россия
Жостово Ольга Игоревна, доктор сельскохозяйственных наук, Украина
Костенко Василий Иванович, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, Украина
Котляров Владимир Владиславович, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, Россия
Морозов Алексей Владимирович, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, Украина
Патыка Николай Владимирович, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, Украина
Резубов Максим Борисович, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, Россия
Тарарико Юрий Александрович, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, Украина
Безденежных Татьяна Ивановна, доктор экономических наук, профессор, Россия
Бурда Алексей Григорьевич, доктор экономических наук, профессор, Россия
Грановская Людмила Николаевна, доктор экономических наук, профессор, Украина
Дорохина Елена Юрьевна, доктор экономических наук, доцент, Россия
Климова Наталья Владимировна, доктор экономических наук, профессор, Россия
Кочнев Юрий Юрьевич, доктор экономических наук, доцент, Россия
Курмаев Петр Юрьевич, доктор экономических наук, профессор, Украина
Лаккина Инна Александровна, доктор экономических наук, профессор, Академик, Украина
Мельник Алёна Алексеевна, доктор экономических наук, доцент, Украина
Миляева Лариса Григорьевна, доктор экономических наук, доцент, Россия
Пахомова Елена Анатольевна, доктор экономических наук, доцент, Россия
Резников Андрей Валентинович, доктор экономических наук, доцент, Россия
Савельева Нелли Александровна, доктор экономических наук, профессор, Россия
Сokolova Надежда Геннадьевна, доктор экономических наук, доцент, Россия
Стрельцова Елена Дмитриевна, доктор экономических наук, доцент, Россия
Рылов Сергей Иванович, кандидат экономических наук, профессор, Украина
Батырзареева Владислава Станиславовна, доктор юридических наук, Украина
Гетьман Анатолий Павлович, доктор юридических наук, профессор, Академик, Украина
Кафарский Владимир Иванович, доктор юридических наук, профессор, Украина
Кириченко Александр Анатольевич, доктор юридических наук, профессор, Украина
Степенко Валерий Ефремович, доктор юридических наук, доцент, Россия
Тонков Евгений Евгеньевич, доктор юридических наук, профессор, доцент педагогических наук, Россия
Шепетько Валерий Юрьевич, доктор юридических наук, профессор, Академик, Украина
Шаника Роман Богданович, доктор юридических наук, профессор, Украина
Яровенко Василий Васильевич, доктор юридических наук, профессор, Россия
Латыгина Наталья Анатольевна, доктор политологических наук, профессор, Украина
Сирота Наум Михайлович, доктор политологических наук, профессор, Россия

Н 347 Научные труды SWorld. – Выпуск 50. Том 2. – Иваново: Научный мир, 2018 – 84 с.

Журнал предназначается для научных работников, аспирантов, студентов старших курсов, преподавателей, предпринимателей. Выходит 4 раза в год.

The journal is intended for researchers, graduate students, senior students, teachers and entrepreneurs. Published quarterly.

УДК 08
ББК 94

© Коллектив авторов, 2018

Информация для Автор

Международный научный периодический журнал "Научные труды SWorld" издается с 2005 г. и успел получить большое признание среди отечественных и зарубежных интеллектуалов. Сегодня в журнале публикуются авторы из России, Украины, Молдовы, Казахстана, Беларуси, Чехии, Болгарии, Литвы Польши и других государств.

Основными целями журнала "Научные труды SWorld" являются:

- возрождение интеллектуального и нравственного потенциала;
- помощь молодым ученым в информировании научной общественности об их научных достижениях;
- содействие объединению профессиональных научных сил и формирование нового поколения ученых-специалистов в разных сферах.

Журнал целенаправленно знакомит читателя с оригинальными исследованиями авторов в различных областях науки, лучшими образцами научной публицистики.

Публикации журнала "Научные труды SWorld" предназначены для широкой читательской аудитории – всех тех, кто любит науку. Материалы, публикуемые в журнале, отражают актуальные проблемы и затрагивают интересы всей общественности.

Каждая статья журнала включает обобщающую информацию на английском языке.

Требования к статьям:

1. Статьи должны соответствовать тематическому профилю журнала, отвечать международным стандартам научных публикаций и быть оформленными в соответствии с установленными правилами. Они также должны представлять собой изложение результатов оригинального авторского научного исследования, быть вписанными в контекст отечественных и зарубежных исследований по этой тематике, отражать умение автора свободно ориентироваться в существующем библиографическом контексте по затрагиваемым проблемам и адекватно применять общепринятую методологию постановки и решения научных задач.
2. Все тексты должны быть написаны литературным языком, отредактированы и соответствовать научному стилю речи. Некорректность подбора и недостоверность приводимых авторами фактов, цитат, статистических и социологических данных, имен собственных, географических названий и прочих сведений может стать причиной отклонения присланного материала (в том числе – на этапе регистрации).
3. Все таблицы и рисунки в статье должны быть пронумерованы, иметь заголовки и ссылки в тексте. Если данные заимствованы из другого источника, на него должна быть дана библиографическая ссылка в виде примечания.
4. Название статьи, ФИО авторов, учебные заведения (кроме основного языка текста) должны быть представлены и на английском языке.
5. Статьи должны сопровождаться аннотацией и ключевыми словами на языке основного текста и обязательно на английском языке. Аннотация должна быть выполнена в форме краткого текста, который раскрывает цель и задачи работы, ее структуру и основные полученные выводы. Аннотация представляет собой самостоятельный аналитический текст и должна давать адекватное представление о проведенном исследовании без необходимости обращения к статье. Аннотация на английском (Abstract) должна быть написана грамотным академическим языком.
6. Приветствуется наличие УДК, ББК, а также (для статей по Экономике) код JEL (<https://www.aeaweb.org/jel/guide/jel.php>)
7. Принятие материала к рассмотрению не является гарантией его публикации. Зарегистрированные статьи рассматриваются редакцией и при формальном и содержательном соответствии требованиям журнала направляются на экспертное рецензирование, в том числе через открытое обсуждение с помощью веб-ресурса www.sworld.education.
8. В журнале могут быть размещены только ранее неопубликованные материалы.

Положение об этике публикации научных данных и ее нарушениях

Редакция журнала осознает тот факт, что в академическом сообществе достаточно широко распространены случаи нарушения этики публикации научных исследований. В качестве наиболее заметных и вопиющих можно выделить плагиат, направление в журнал ранее опубликованных материалов, незаконное присвоение результатов чужих научных исследований, а также фальсификацию данных. Мы выступаем против подобных практик.

Редакция убеждена в том, что нарушения авторских прав и моральных норм не только неприемлемы с этической точки зрения, но и служат преградой на пути развития научного знания. Потому мы полагаем, что борьба с этими явлениями должна стать целью и результатом совместных усилий наших авторов, редакторов, рецензентов, читателей и всего академического сообщества. Мы призываем всех заинтересованных лиц сотрудничать и участвовать в обмене информацией в целях борьбы с нарушением этики публикации научных исследований.

Со своей стороны редакция готова приложить все усилия к выявлению и пресечению подобных неприемлемых практик. Мы обещаем принимать соответствующие меры, а также обращать пристальное внимание на любую предоставленную нам информацию, которая будет свидетельствовать о неэтичном поведении того или иного автора.

Обнаружение нарушений этики влечет за собой отказ в публикации. Если будет выявлено, что статья содержит откровенную клевету, нарушает законодательство или нормы авторского права, то редакция считает себя обязанной удалить ее с веб-ресурса и из баз цитирования. Подобные крайние меры могут быть применены исключительно при соблюдении максимальной открытости и публичности.

УДК 321.8

**NATIONAL IDEA AS A PROJECT OF A COMMON FUTURE
НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕЯ КАК ПРОЕКТ СОВМЕСТНОГО БУДУЩЕГО****Voropaeva T.S. / Воропаева Т.С.***s.p.s., as.prof. / к.психол.н., доц.*

ORCID: 0000-0001-8388-7169

*Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kiev, Vladimirska Street 60, 01601**Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,**Киев, ул. Владимирская 60, 01601*

Аннотация. Статья посвящена интегративному анализу роли украинской национальной идеи в общественной жизни, определению ее места в процессах консолидации украинского социума. В статье изучается проблема определения национальной идеи Украины в постсоветский период. Сущность, причины возникновения и эволюция национальной идеи рассматриваются с точки зрения создания проекта совместного будущего для данного общества. Статья представляет собой попытку оценки украинской национальной идеи как основы демократической модернизации украинского общества, программы его вхождения в число высокоразвитых народов и государств. Анализируется проблема национальной идеи и различные подходы к пониманию её как важного фактора, влияющего на формирование и развитие национальной идентичности. Содержанием современной украинской национальной идеи является главная цель развития украинской нации и государства – цивилизационное «возвращение» Украины в Европу и ее утверждение в сообществе цивилизованных народов, а путями достижения этой цели является Европеизация, Демократизация и Возрождение Украины.

Ключевые слова: национальная идея, идеология, проект совместного будущего, консолидация, Украина.

Вступление.

Известно, что идеологическая проблематика актуализируется, как правило, во время кризисных, переходных периодов развития общества, когда возникает необходимость нового самоопределения социума, а также выбора новых политико-правовых, социально-экономических и социокультурных моделей. В связи с этим переходные и кризисные периоды можно рассматривать как особый поворотный пункт в развитии общества и личности, когда не только происходят кардинальные трансформации во многих сферах, но и начинается поиск новой идентичности для больших социальных групп – этносов, наций и стран, что обуславливает формирование элементов новой идентичности и на уровне личности. Исторический опыт показывает, что в мире не было ни одного общества, которое бы функционировало без специально созданных идеологий или мировоззрений. В современной социогуманитаристике остается актуальным анализ представлений граждан новых независимых государств о современной национальной идее.

Известно, что более 70 лет на территории бывшего СССР роль национальной идеи выполняла коммунистическая идея. Однако в начале 1990-х годов новые независимые государства вместе со всем человечеством вошли в эпоху краха утопических идей, идей унификации, унитаризма, тоталитаристских идеологий, концепций тотального переустройства мира, ориентированных на «создание светлого будущего», на «формирование нового

человека» и др. Выработка новых общественных ориентиров, новых принципов отношений между народами, формулирование новой национальной (объединяющей формирующуюся политическую нацию) идеи, необходимо не только для того, чтобы заполнить идеологический вакуум и ту «черную дыру», которая возникла после распада СССР и провала коммунистической идеологии, но и для преодоления духовно-идеологического хаоса в информационном пространстве новых независимых государств. Например, в Украине такая общенациональная идея должна стать существенной частью мировоззрения граждан Украины, способствуя консолидации общества, формированию украинской политической нации европейского типа, а также преодолению духовной отчужденности некоторых граждан от своего государства. В статье 15 действующей Конституции Украины провозглашается, что общественная жизнь в Украине основывается на принципах политического, экономического и идеологического многообразия. Вместе с тем, существенным препятствием на пути развития современного украинского общества является отсутствие внятной объединяющей идеологии, а также национальной идеи, без которых невозможно дальнейшее цивилизационное развитие государства. Сегодня Украине необходима правильно артикулированная идеология, которая манифестировала бы объединение всех слоев и групп населения в единую политическую нацию, без ущемления культурных, этнических, гендерных и других различий. Украина нуждается в конструировании такой национальной идеи, которая бы смогла консолидировать как титульный этнос и коренные народы, так и национальные и этнические меньшинства.

Основной текст.

В современном мире существуют различные идеологии: религиозные, политические, национальные и т.п. Идеологической проблематике посвятили свои работы Р. Бекон, Г. Гегель, Д. де Трасси, К. Маркс, Ф. Энгельс, К.-О. Апель, Р. Барт, Д. Белл, М. Блок, Ф. Бродель, М. Бубер, Э. Дюркгейм, Г. Лебон, К. Леви-Стросс, К. Манхейм, Ф. Ницше, Х. Ортега-и-Гассет, Ж. Сорель, З. Фрейд, Э. Фромм, Ю. Хабермас, Х. С. Хьюз, А. Шюц и др. Фундаментальной основой идеологий являются идеи и философские доктрины, которые постоянно чередуются в процессе исторического развития человечества. Самыми важными являются те философские доктрины, которые формируют идейную основу идеологии, артикулируя ее базовые ценности и смыслы [7, с. 55]. Известно, что идея – это одно из основных понятий философии, которое разрабатывали Платон и Аристотель, Р. Декарт и Дж. Локк. Этот философский термин (тесно связанный с категориями «мышление» и «бытие») означает «сущность вещи, ее прототип», «образ вещи, создаваемый духом», «смысл», «представление, которое еще не существует в опыте», «прообраз», имеющий формообразующее значение и являющийся источником силы; «воображаемую движущую силу истории» [6, с. 234-237]. Философы подчеркивали большое влияние идей (которые «овладели массами») на развитие материальной действительности с целью ее преобразования. Любые идеи (правовые, политические, религиозные, философские, экономические, моральные, художественные) рождаются в контексте исторического духа определенной

эпохи, они возникают и развиваются на основе человеческих стремлений, потребностей и практической деятельности. Итак, идея – это то «начало» и аристотелевское «то, для чего», без которого невозможно появление ни одной вещи в мире, тем более, развертывание таких сложных структур, которыми являются национальная культура, национальное сообщество и национальное государство [6, с. 234-237]. Таким образом, национальная идея – это основа функционирования нации, квинтэссенция ее духовных интересов и социально-политических устремлений, определенный проект «совместного будущего», это тот духовный принцип, реализация которого может иметь большие практические последствия. Национальная идея не является абстрактным понятием, это абсолютно реальная сила, возбуждающая энергию общественных движений, это основание для общенационального объединения, для утверждения государственности, для роста силы и могущества народов и стран. Как отметил М. Бубер, «мы говорим о национальной идее, когда какой-либо народ замечает свое единство, свою внутреннюю связь, свой исторический характер, свои традиции, свое становление и развитие, свою судьбу и предназначение, делает их предметом своего сознания, мотивировкой своей воли» [1, с. 259]. Современные философы часто отмечают, что ни одна страна мира не достигла передовых позиций в общечеловеческой цивилизации без собственной национальной идеи.

Различные аспекты проблемы «украинская национальная идея» исследовали О. Бочковский, М. Грушевский, Д. Донцов, М. Драгоманов, М. Костомаров, П. Кулиш, Ю. Липа, В. Липинский, Н. Михновский, И. Нечуй-Левицкий, Л. Ребет, С. Рудницкий, Н. Сциборский, Леся Украинка, И. Франко, Т. Шевченко, а также современные ученые Ю. Вильчинский, С. Вовканич, В. Горский, Я. Грицак, О. С. Духовная-Кравченко, В. Жмыр, О. Забужко, В. Кафарский, Д. Квитковский, Ф. Кирилюк, М. Коберник, О. Кожухарь, А. Колодий, Р. М. Коршук, И. Кресина, Н. Левченко, В. Лисовый, Р. Лях, Ф. Медвидь, М. Михальченко, М. Попович, М. Розумный, Ю. Руденко, В. Сергейчук, О. Соскин, М. Степико, В. Таран, О. Тимошенко, П. Толочко, Н. Томенко, В. Трачук, Ю. Шайгородский, А. Шморгун, Л. Шкляр и др. [2].

Современный научный дискурс по вопросу определения украинской национальной идеи в постсоветский период связан: 1) с рассмотрением национальной идеи как философской категории; 2) с различными подходами к пониманию её как важного фактора, влияющего на консолидацию общества и формирование его национальной идентичности; 3) с попытками оценки национальной идеи как основы демократической модернизации украинского общества, программы его вхождения в число высокоразвитых народов и государств. Сущность, причины возникновения и эволюция национальной идеи должны рассматриваться с точки зрения создания проекта совместного будущего для данного общества. Формулирование украинской национальной идеи в период перехода общества к информационному этапу цивилизационного развития невозможно без анализа представлений граждан Украины о такой идее, ведь национальная идея является проектом совместного будущего граждан данного государства. Именно интегративный подход дает возможность

гражданам Украины коллективно сформулировать современную общенациональную идею, наполнив традиционную украинскую идею новым содержанием.

В условиях перехода большинства стран мира к информационному этапу цивилизационного развития (который ознаменовался либерализмом и методологическим плюрализмом в сфере науки) современную национальную идею необходимо рассматривать как фундаментальный многоуровневый феномен социокультурной и этнонациональной реальности, а это возможно только с использованием интегративных (трансдисциплинарных) исследовательских стратегий, которые: а) предполагают создание взаимосогласованной системы «концептуальных мостов» в полидисциплинарном «пространстве» социальной философии, историософии, этнологии, культурологии, политологии, социологии, этнопсихологии и философской антропологии; б) позволяют интегрировать новые факты, знания и результаты теоретико-эмпирических исследований в целостную систему, что способствует более глубокому изучению объектов и явлений; в) способствуют пониманию динамики нациосозидательных процессов на нескольких уровнях реальности одновременно, «перешагивая» границы конкретных дисциплин для создания универсальной картины изучаемого объекта.

Проведенное Центром украиноведения Киевского национального университета имени Тараса Шевченко исследование «Украинская национальная идея: теоретико-эмпирические аспекты» (1993 – 2018 гг.), программа которого базировалась на интегративных (трансдисциплинарных) исследовательских стратегиях и в процессе которого было опрошено 51300 респондентов от 18 до 89 лет (в рамках Всеукраинских репрезентативных опросов), показало, что большинство респондентов поддерживают краткую формулу современной общенациональной идеи (национальный девиз) – «Достоинство, Развитие, Свобода», а также позволило сформулировать рабочий вариант современной украинской национальной идеи: утвердиться как самобытная и процветающая европейская нация, которая реализует свою миссию и творческое предназначение, защищает свои достижения с помощью сильного правового государства и основывает свою солидарность на принципах: достоинство, развитие, свобода [2; 3; 4].

В. Магун и М. Руднев вместе со своими коллегами изучали базовые ценности граждан Украины и сравнивали их с ценностными приоритетами граждан 23 европейских стран [5]. Их исследования не только подтвердили полученные нами результаты, касающиеся базовых ценностей украинцев, но и показали, что граждане Украины характеризуются самой высокой ориентацией на самоутверждение, то есть популярность идеи утверждения Украины была дополнительно подтверждена работой наших коллег.

Заключение и выводы.

Аналитики считают идею утверждения Украины и национальный девиз «Достоинство, Развитие, Свобода» не просто системой духовных ориентиров, цивилизационных основ и экзистенциальных принципов формирующейся украинской политической нации, но и своеобразным украинским «Liberte,

egalite, fraternite» (где концепты «достоинство», «развитие», «свобода» являются общенациональными ценностными приоритетами, которые предусматривают разные уровни своей реализации – индивидуальный, общественный, государственный, например: достоинство человека, достоинство общества, достоинство Украины, а также различные измерения – развитие демократическое, экономическое, духовное, интеллектуальное, инновационное и т.п.). Таким образом, выявленные нами общенациональные ценностные приоритеты граждан Украины способствуют консолидации украинского общества с учетом принципа идеологического плюрализма. Эти ценностные приоритеты могут стать аксиологической основой для создания идеологии интегральной демократии, которая способна объединить идеи национально-демократического, социал-демократического, христианско-демократического и либерально-демократического направлений.

Литература:

1. Бубер М. Народ и его земля // Избранные произведения. – Без М.И., 1979. – 420 с. – С. 257-345.

2. Воропаева Т.С. Трансформация представлений граждан Украины о современной украинской национальной идее (1993 – 2015 гг.) // Современная наука – обществу XXI века. Монография. – Кн. 2. – Ставрополь: Логос, 2015. – 276 с. – С. 233-249.

3. Воропаева Т., Піскун В. Сучасна українська національна ідея: теоретико-емпіричне дослідження // Українознавство. Календар-щорічник – 2004. – К.: Українська видавнича спілка, 2004. – С. 127-134.

4. Гідність – розвиток – свобода. Національна ідея для України // Україна молода. – 2001. – 12 липня.

5. Магун В., Руднев М. Жизненные ценности населения: сравнение Украины с другими европейскими странами // Украинское общество в европейском пространстве. – К.: ИС НАНУ, 2007. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://cross-cultural.jimdo.com/%D0%BC%D0%BE%D0%B8-%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8B/>

6. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.

7. Feuer Lewis S., Horowitz Irving. Ideology and the Ideologists. – Transaction Publishers. – 2010. – July, 19. – 236 p.

Abstract. Introduction. The article is devoted to the integrative analysis of the role of the Ukrainian national idea in public life, the definition of its place in the processes of consolidation of the Ukrainian socium. Ideological problems are usually updated within the crisis, the transition of society, when there is a need for a new society of self-determination and choice of new political-legal, socio-economic and socio-cultural models. **Main text.** Historical experience shows that in the world there was no society that have functioned without specially made ideologies or worldviews. The article is devoted to the problem of the national idea as a philosophical category. In this article modern discourse on determination of the Ukrainian national idea in post-soviet period is analyzed. It is focused on consideration of essence of national idea. The essence, reasons for the origin and evolution of the national idea are considered from the point of view of creating a project of a common future for the given society. The article is an attempt to evaluate the Ukrainian national

idea as the basis for the democratic modernization of Ukrainian society, the program of its entry into the number of highly developed nations and states. The problem of national idea and different approaches to understanding as an important factor that influences the formation and development of national identity are analyzed. Summary and Conclusions. The content of the modern Ukrainian national idea is the main purpose of joining the Ukrainian nation and state (civilizational «return» Ukraine to Europe and its establishment in the community of civilized nations) and ways of achieving this purpose is Europeanisation, Democratization and Revival of Ukraine.

Key words: national idea, ideology, project of a common future, consolidation, Ukraine.

References:

1. Buber M. (1979). Narod i ego zemlja [People and their land] in Buber M., *Izbrannye proizvedeniya* [Selected works], Bez M.I., 420 p., pp. 257-345.
2. Voropayeva T.S. (2015). Transformatsiia predstavlenii grazhdan Ukrainy o sovremennoi ukrainskoi natsionalnoi idee (1993 – 2015 gg.) [Transformation of Ukrainian citizens' ideas about the modern Ukrainian national idea (1993 – 2015)] in *Sovremennaiia nauka – obshchestvu XXI veka* [Modern science – to the society of the 21st century]. Monografiya [Monograph], Book 2, Stavropol', Logos, 276 p., pp. 233-249.
3. Voropayeva T., Piskun V. (2004). Suchasna ukraïns'ka nacional'na ideja: teoretiko-empirichne doslidzhennja [Modern Ukrainian national idea: theoretical and empirical research] in *Ukraïnoznavstvo. Kalendar-shhorichnik* [Ukrainian Calendar-Yearbook], Kyiv, Ukraïns'ka vidavnicha spilka, pp. 127-134.
4. Gidnist' – rozvitok – svoboda. Nacional'na ideja dlja Ukraïni (2001). [Dignity – development – freedom. The national idea for Ukraine] in *Ukraïna moloda* [Young Ukraine], 12 July.
5. Magun V., Rudnev M. (2007). Zhiznennye cennosti naselenija: sravnenie Ukrainy s drugimi evropejskimi stranami [Life values of the population: comparing Ukraine with other European countries] in *Ukrainskoe obshchestvo v evropejskom prostranstve* [Ukrainian society in the European space], Kiev, IS NANU. Online source. Access mode: <http://cross-cultural.jimdo.com/%D0%BC%D0%BE%D0%B8-%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8B/>
6. Filsofs'kij enciklopedichnij slovník [Philosophical Encyclopedic Dictionary] (2002). Kyiv, Abris, 742 p.
7. Feuer Lewis S., Horowitz Irving (2010). Ideology and the Ideologists in *Transaction Publishers*, July, 19, 236 p.

Статья отправлена: 12.02.2018 г.

© Воропаева Т.С.

УДК 81-26:347.78.034

TRANSLATION OF ENGLISH-LANGUAGE MEDICAL POPULAR-SCIENCE PUBLICATIONS AND NONFICTION INTO THE UKRAINIAN LANGUAGE**ПЕРЕВОД АНГЛОЯЗЫЧНОЙ НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ МЕДИЦИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ НА УКРАИНСКИЙ ЯЗЫК****Krichker O.Ye. / Кричкер О.Е.***s.historical s. / к.и.н.**Cherkasy Institute of fire Safety, Cherkassy, Onopriienka 8, 18008**Черкасский институт пожарной безопасности, Черкассы, ул. Оноприенка 8, 18008*

Abstract. *Main problems of translation of English language medical popular-science publications and general-audience literature are reviewed in the article. The author dwells on lexical difficulties of translation of medical nonfiction and highlights basic transformations to be made in the process of translation which are needed to reach adequacy, precision and equivalence. The paper is aimed at mainstreaming the necessity of training certified translators of medical literature with a certificate of medical education.*

Key words: *medical translation, popular-scientific medical texts, medical terminology, lexical transformations, grammatical transformations, clinician-translator*

Introduction.

Thanks to globalization processes and to the open access to the knowledge acquired by people during the previous centuries we can find any information no matter where we really are: in Ukraine, in the USA or in Australia. Electronic devices help us find answers to any problems but what is more important we can get verified information or pieces of advice from experienced specialists who live actually in the other part of the world.

If to speak about medicine, clinicians of today have a possibility to consolidate their forces to fight diseases around the world, helping each other to arrive at diagnosis or to choose suitable treatment. To our mind, translators of medical literature may contribute to amelioration of health care system in general by deepening native clinicians' domain-specific knowledge about the experience of their foreign colleagues and getting Ukrainian society acquainted with foreign medical nonfiction and popular-science publications.

Body of text.

Nowadays, there exists a set of trustworthy English-language medical journals which, if translated, could be used by health care specialists, scientists or medical students and internship doctors. It is possible to find the article "List of the Best Medical Journals", including the links for the ones which are free and the links to the official sites of all the journals in the online encyclopedia Wikipedia. One may also search for more results on the Wikipedia main article of this category "Medical Journal" which presents an abundance of information for doctors specializing in various fields of medicine and medical work as well [2].

Unfortunately, the enormous quantity of electronic resources does not lead to Ukrainian doctors' better acquaintance with the world's newest technologies, last medical researches and developments in the sphere. The stumbling block is the language of all these resources. Although the English language is considered to be the

international one, it is rarely known by Ukrainian clinicians sufficiently enough to understand professional literature.

Medical translation is the translation of technical, regulatory, clinical or marketing documentation, software or training curriculum for the pharmaceutical, medical device or healthcare fields [3]. Three peculiarities of translation of scientific texts – lexical, grammatical, and stylistic – which are to be taken into consideration – cannot be observed fully by a linguist who knows everything about the style of scientific literature and grammatical transformations but lacks knowledge of medical terminology and its synonymy. Consequently, a linguist by occupation may not lay claim to creating one hundred percent adequate and professional translation of a highly specialized medical text in the native language. But the problem is that there are no departments in Ukrainian medical higher educational institutions who train translators of medical literature. So, theoretically, all we need is a trained specialist with medical education and the knowledge of the foreign and native languages including medical terminology, abbreviations etc. used in different countries. But in reality these are linguists who translate translation medical literature under the supervision of and final editing by a clinician. They can also work on their own translating scientific articles of general medical knowledge and general-audience, or popular scientific, medical literature.

To maximize, a translator of medical literature should follow some general rules of translation. Here one may refer to the golden standards of translation of medical texts proclaimed by the famous publishing house Praktika: a lapse in translation is a medical error, e. g. word for word translation or over-complication of the text to make it sound scientese are impermissible; translated text should be simple and easily comprehensible and based on the use of standard terminology [4]. If to paraphrase them, to translate a medical article one needs to understand the subject of its study to the full, namely, to be perfectly knowledgeable of the chosen field, and to scrutinize medical terminology of the translated medical problem. Speaking about the difficulties one should also mention the Latin language that adds to the problems of translation process.

To research the problem of lexical peculiarities (terminology, abbreviations, proper names, names of organizations) and the ways of translation of scientific articles of general medical knowledge several articles from the Journal of American Board of Family Medicine are briefly analyzed. The first article studied is dedicated to how healthy life habits decrease mortality among obese versus normal weight and overweight individuals [5]. It is based on the widely-used terminology, e. g. “coronary artery disease, diabetes mellitus, hypertension, sleep apnea” – “ішемічна хвороба серця, цукровий діабет, гіпертензія, синдром обструктивного апное сну”, and includes general medical information which does not demand special knowledge to be translated: “BMI was determined by taking actual measurements of the height and weight of participants then computing BMI based on weight (kg) divided by height (m²).” – Індекс маси тіла (ІМТ) було розраховано після вимірювання фактичного зросту та ваги учасників шляхом ділення маси тіла (у кілограмах) на квадрат росту (у метрах квадратних) (the Ukrainian variant of translation is based on the definition of BMI on the Ministry of Health of Ukraine

official site).

One more scientific article was chosen to be used as a pattern because it pushes the issue which is rather pressing for the Ukrainian audience – much-publicized and talked about topic of e-cigarettes for tobacco cessation [6]. It is a kind of medical statistics on the percentage of American practicing family physicians and undergraduates who consult on e-cigarettes for smoking session. The article is unladen with terminology and requires mostly taking into consideration stylistic and grammatical peculiarities of translation of scientific articles, e. g. “While more than a third (35%) of the respondents was not sure about the effectiveness of e-cigarettes, only 12% thought the devices were either very effective or effective smoking cessation products”. – Між тим як більше третини (35%) опитуваних не висловили впевненості у дієвості електронних цигарок, лише 12% вважали ці пристрої дуже ефективними або ж ефективними виробами для припинення куріння; “Tobacco use remains one of the major preventable causes of morbidity and mortality in the United States, even though use has decreased significantly over the years. A 2014 report shows that nearly 480,000 deaths per year were associated with tobacco use, and >16 million Americans suffered from at least 1 smoking-related disease.” – Хоча у США вживання тютюну значно скоротилося за останні роки, воно залишається однією з основних попереджуваних причин захворюваності та смертності. Згідно звіту за 2014 рік, приблизно 480 тисяч смертей на рік пов’язані з вживанням тютюну, а більше ніж 16 млн. американців страждають мінімум на одне захворювання, пов’язане з курінням.

Medical literature in popular scientific substyle poses mainly stylistic and grammatical difficulties as its main goal is to familiarize nonprofessional readers with the scientific information in a comprehensible manner. In other words, popular scientific substyle helps to communicate scholarly knowledge intelligibly. The use of terminology, if any, is compensated by the abundance of descriptions, metaphors, examples to clarify terms. The idea of translation of nonfiction medical literature is to reach the same effect in the native language.

A wonderful example of such a medical nonfiction is a story “The Man who Mistook his Wife for a Hat” by Oliver Sacks which tells about a patient with a strange neurological disorder - “profound visual agnosia” [7.] The text is full of simple medical terminology, e. g. “visual agnosia” - “зорова агнозія”, “a massive tumour or degenerative process in the visual parts of his brain” – масивна пухлина чи дегенеративний процес у зорових відділах головного мозку”, “muscle strength, coordination, reflexes, tone” - “м’язова сила, координація рухів, рефлексії, тонус”. Thanks to the illustrative character of specific terms and an avalanche of adjectives to describe them, it is not problematic to translate them into the native language without any additional explanations as it is, for example, with a term “prosopagnosia”: “Dr. Kertesz mentioned to me a case known to him of a farmer who had developed prosopagnosia and in consequence could no longer distinguish (the faces of) his cows, and of another such patient, an attendant in a Natural History Museum, who mistook his own reflection for the diorama of an ape. As with Dr P., and as with Macrae and Trolle’s patient, it is especially the animate which is so absurdly misperceived.” - Доктор Кертеш розповів мені про

знайомого фермера, у якого розвинулася прозопагнозія, внаслідок чого він перестав упізнавати (морди) своїх корів. А також про іншого пацієнта, працівника Національного історичного музею, котрий переплутав своє відображення у склі з діорамою з життя людиноподібної мавпи. Тут, як і у випадках з доктором П. та пацієнтами Макре і Тролла, найабсурднішими виявлялися помилки, пов'язані з упізнаванням людей і тварин.

As it is seen, in the texts of popular scientific articles and medical fiction mostly simple terms and abbreviations prevail. In most cases the following ways of translation may be used: word for word translation, descriptive translation, translation using genitive case, translation by adding additional words, by adding different prepositions (family physician – сімейний лікар, bronchiolitis obliterans – облітеруючий бронхіоліт, primary care physician – лікар первинної медичної допомоги, tobacco use counseling – консультивання з питань тютюнопаління, a 2-way contingency table analysis - аналіз двовимірної таблиці зв'язаності ознак, Body Mass Index (BMI) – індекс маси тіла (ІМТ). Names of people are rendered according to their phonetic transcription (Kertesz – Кертеш, Macrae and Trolle - Макре і Тролл (6), Williamson D.F. – Вільямсон Д.Ф., Charles J. Everett – Чарльз Дж. Еверетт – obesity). As for names of organizations, its full translation is followed by the abbreviation formed from the translated equivalent. One should be scrupulous about the translation of names of companies because it happens quite often that they have already existing equivalent in the language of translation (the National Health and Nutrition Examination Survey (NHANES) - Національна програма перевірки здоров'я та харчування (НППЗХ), the National Center for Health Statistics (NCHS) – Національний центр медичної статистики (НЦМС), the Centers for Disease Control and Prevention (CDC) – Центри контролю та профілактики захворювань (ЦКП), Research Triangle Park - Трикутник науки, RTI International, NC - Ар-ти-ай Інтернэшнл, неприбуткова організація). It should be noted that great medical discoveries are rarely made in popular scientific literature that is why the majority of foreign lexemes can be found in such a high-quality online dictionary as Multitran.

Among the most frequent transformations that occur in the nonscientific medical texts there are changes of grammatical form, transposition, sentence fragmentation and integration. Let's review the transformations made in the last translated fragment from Oliver Sacks' story. They are as follows: changes of grammatical form (Natural History Museum - Національного історичного музею, known to him - знайомого); omission (mentioned to me a case known to him of a farmer - розповів мені про знайомого фермера, and in consequence - внаслідок чого, another such patient - іншого пацієнта; addition (reflection for the diorama of an ape - відображення у склі з діорамою з життя людиноподібної мавпи); transposition (it is especially the animate which is so absurdly misperceived - найабсурднішими виявлялися помилки, пов'язані з упізнаванням людей і тварин); concretization (the animate - людей і тварин); sentence integration.

To sum it up, the task of a translator is to provide a reader of the translated medical publication or nonfiction with an accurate and professional translation and render stylistic peculiarities of the original text.

Conclusions.

Translation is a significant supplement that secures accomplishment of communicative function. For this reason it is highly responsible to translate medical literature with maximum accuracy. Therefore, to our mind, Ukrainian medical universities and institutes should train physicians with a supplementary vocational education of medical translators because although translation of medical texts requires understanding of general rules of rendering stylistic peculiarities and providing necessary grammatical transformation, devil lies in finding ideal equivalents of highly specialized medical terms and abbreviations and conveying meaning in a clear and succinct way.

References

1. List of Medical journals. Retrieved February, 04, from https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_medical_journals
2. Category: Medical journals. Retrieved February, 03, from https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Medical_journals
3. Medical translation. Retrieved February, 02, from https://en.wikipedia.org/wiki/Medical_translation
4. Ob izdatel'stve. Retrieved February, 02, from <http://www.practica.ru/about/>
5. Matheson, E. M., King, D. E., Everett, Ch. J. (2012). Healthy Lifestyle Habits and Mortality in Overweight and Obese Individuals. *The Journal of American Board of Family Medicine*, 25(1 9-15). DOI:10.3122/jabfm.2012.01.110164J
6. Ofei-Dodoo, S., Kellerman, R., Nilsen K., Nutting R., Lewis, D. (2017). Family Physicians' Perceptions of Electronic Cigarettes in Tobacco Use Counseling. *The Journal of American Board of Family Medicine*, 30(4 448-459). DOI: 10.3122/jabfm.2017.04.170084J
7. Oliver Sacks. *The Man who Mistook his Wife for a Hat*. http://www.cogsci.ucsd.edu/~nunez/COGS1_F07/Stiles_rdg.pdf

Аннотация. Автор статьи поднимает проблему перевода англоязычных текстов медицинской тематики в связи с особыми требованиями, которые ставятся к переводу данной литературы - максимально точная передача информации без лишнего наукообразия, терминологическая точность и доступность для читателя.

Рассматриваются основные требования, которые предъявляют к переводчикам медицинской литературы. Выдвигается гипотеза о необходимости специальной подготовки кадров для выполнения переводов медицинской литературы - сертифицированных врачей - переводчиков.

По мнению автора, лингвист успешно справиться с переводом научно-публицистической литературы, поскольку в ней отсутствует перегруженность узкой терминологией, аббревиатурами и синонимами, неправильный перевод которых в узкоспециализированной литературе может привести к фатальным последствиям.

Основная цель медицинской литературы в научно-популярном подстиле - ознакомить непрофессиональных читателей с научной информацией простым языком, то есть упростить определения, например, использовать общие термины и иллюстрировать текст примерами и сравнениями.

В большинстве случаев могут использоваться следующие способы перевода: калькирование, описательный перевод, перевод с использованием родительного падежа, перевод путем добавления дополнительных слов, путем добавления разных предлогов. Среди грамматических межъязыковых трансформации преобладают изменения грамматической формы, перестановка, членение и объединение предложений.

Автор приходит к выводу, что для перевода медицинской литературы необходимы

обширные знания в выбранной сфере коммуникации для того, чтобы переводчик мог обеспечить высокий уровень перевода и передать информацию без искажений.

Ключевые слова: перевод медицинской литературы, медицинская научно-популярная литература, медицинская терминология, трансформации, переводчик с базовым медицинским образованием.

Литература

1. Лист оф мэдикал джорналз // Википедия, свободная энциклопедия. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_medical_journals (дата обращения: 02.02.2018).
2. Кэжэго: Мэдикал джорналз // Википедия, свободная энциклопедия. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Medical_journals (дата обращения: 02.02.2018).
3. Мэдикал транслэйшн // Википедия, свободная энциклопедия. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Medical_translation (дата обращения: 02.02.2018).
4. Об издательстве // Издательский дом «Практика». URL: <http://www.practica.ru/about/> (дата обращения: 03.02.2018).
5. Мэйзсон, Э. М., Кинг, Д. Э., Эвэрэтт, Ч. Дж. (2012). Хэлси лайфстафл хэбитс энд морэлити ин оувэрвер энд обиз индивидьюэлз. *Зе джоурнал оф амэрикэн боард оф фэмили мэдсин*, 25(1 9-15). DOI:10.3122/jabfm.2012.01.110164J
6. Офэй-Доду, С., Келлерман, Р., Нильсэн, К., Нуттинг, Р., Льюис, Д. (2017). Фэмили физишианзэ персепшинз оф элэктроник сссссссигарэтс ин табакоу юз каунсэлинг. *Зе джоурнал оф амэрикэн боард оф фэмили мэдсин*, 30(4 448-459). DOI: 10.3122/jabfm.2017.04.170084J
7. Оливер Сакс. Зэ мэн ху мистук хиз вайф фор э хэт. URL: http://www.cogsci.ucsd.edu/~nunez/COGS1_F07/Stiles_rdg.pdf

Статья отправлена: 08.02.2018 г.

© Кричкер О.Е.

УДК 130.2:008

**HUMANITARIAN-ANTHROPOLOGICAL DIRECTION
IN THE PHILOSOPHY OF TECHNOLOGY
ГУМАНИТАРНО-АНТРОПОЛОГИЧЕСКОЕ
НАПРАВЛЕНИЕ В ФИЛОСОФИИ ТЕХНИКИ**

Parchenko E.V. / Папченко Е.В.

d.f.s., prof. / д.ф.н., проф.

ORCID: 0000-0002-8260-8882

SPIN: 4911-1980

Южный федеральный университет, Ростов-на-Дону, ул. Большая Садовая, 105/42, 344006

Аннотация. В работе рассматривается гуманитарно-антропологическое направление в философии техники. Показано, что представители данного направления (К. Ясперс, Л. Мэмфорд, Х. Ортега-и-Гассет и др.) акцентируют внимание на гуманистических, ценностных аспектах техники, социальных проблемах, связанных с ее развитием. Особое внимание уделяется дилемме, бытующей в массовом сознании, согласно которой на технику возлагается ответственность за цивилизационные проблемы. Неслучайно в философии техники оформились две крайние формы технологического детерминизма: технологический эвдемонизм и технологический алармизм. Если технологический эвдемонизм нивелирует риски технического прогресса, укрепляет сознание оптимизма, то технологический алармизм ведет к невозполнимым потерям для человека, дальнейшему уничтожению естественной среды обитания человека, кабальной зависимости от технического прогресса, избавиться от которой возможно только ценою катастроф. Данный вопрос продолжает вызывать дискуссии, что говорит о необходимости его проработки.

Ключевые слова: философия техники, техника, гуманитарно-антропологическое направление, технологический детерминизм.

Рассматривая проблемы философии техники, важно понимать актуальность оценки ее воздействий на общество, культуру и человека. Нарастающее беспокойство по поводу последствий развития техники, актуальность и дискуссионность данной темы, спровоцировавшей массовый интерес экономистов, социологов, политиков и т.д., свидетельствуют о том, что философия неслучайно обратилась к феномену техники [1, с. 211].

В философии техники исследования феномена техники условно можно разделить на два направления: инженерное (Э. Капп, П.К. Энгельмейер, Ф. Дессауэр и др.) и гуманитарно-антропологическое направление (К. Ясперс, Л. Мэмфорд, Х. Ортега-и-Гассет и др.), акцентирующее внимание на гуманистических, ценностных аспектах техники, социальных проблемах, связанных с ее развитием.

Вопросы эти были поставлены и разработаны К. Ясперсом в работе «Смысл и назначение истории»: «В настоящее время мы все осознаем, что находимся на рубеже истории, живем в период, который уже сто лет тому назад сравнивали с закатом античного мира, а затем все глубже стали ощущать его громадное значение не только для Европы и западной культуры, но и для всего мира. Это – век техники со всеми ее последствиями, которые, по-видимому, не оставят ничего из всего того, что на протяжении тысячелетий человек обрел в области труда, жизни, мышления, в области символики» [2, с. 113].

К. Ясперс здесь рассматривает три типа оценок современной техники: прославление, презрение и страх перед ее могуществом. Однако очевидно, что техника представляет собой только средство, а все зависит от того, что «из нее сделает человек, чему она служит, в какие условия он ее ставит. Философская мысль должна отчетливо понимать весь смысл этой реальности. Она создает, правда, только идеи, отношения, оценки, возможности для отдельного человека, однако эти отдельные люди могут неожиданно стать существенным фактором в ходе вещей» [2, с. 140].

Рассматривая технику с позиций гуманитарно-антропологического направления, современный российский философ А.А. Воронин отмечает, что «задача гуманитарно осмыслить технику не проста», в силу и самой постановки вопроса, и учета «так называемой моральной вменяемости техники» [3, с. 93]. Подчеркивая этот момент, А.А. Воронин говорит о том, что «мы сталкиваемся с дилеммой, проживающей в массовом сознании. Техника стала для многих виновницей всех цивилизационных бед, она несет ответственность за все, что нам так не нравится в жизни – вонь, копоть и шум в городах, жуткий темп на работе и хамский стиль отношений на улице, мусор в лесу, мазут в озере, но в тоже время она совершенно безразлична к тому, зачем ее используют. Техника сама по себе индифферентна и к факту своего существования, и к целям и смыслам, с которыми ею пользуются люди» [3, с. 93].

Неслучайно в философии техники оформились и существуют две крайние формы технологического детерминизма: технологический эвдемонизм и технологический алармизм [1, с. 213]. Если технологический эвдемонизм нивелирует риски технического прогресса, укрепляет сознание оптимизма, то технологический алармизм ведет к невозможным потерям для человека, дальнейшему уничтожению естественной среды обитания человека, кабальной зависимости от технического прогресса, избавиться от которой возможно только ценою катастроф. Этому учит опыт истории. Когда Н.А. Бердяев писал о том, что «Эра цивилизации началась с победного вхождения машин в человеческую жизнь. Жизнь перестает быть органической, теряет связь с ритмом природы. Между человеком и природой становится искусственная среда орудий, которыми он пытается подчинять себе природу. <...> Человек окончательно удаляется от природы в процессе технического овладения природой и организованного властвования над ее силами. Организованность убивает органичность. Жизнь делается все более и более технической. Машина налагает печать своего образа на дух человека, на все стороны его деятельности» [4, с. 259], он имел в виду те изменения, которые могут регламентировать образ жизни человека.

Далее, «Машина и техника порождены еще умственным движением культуры, великими ее открытиями. Но эти плоды культуры подрывают ее органические основы, умерщвляют ее дух» [4, с. 260]. Н.А. Бердяев указывает на дилемму: «Мы стоим перед основным парадоксом: без техники невозможна культура, с нею связано самое возникновение культуры, и окончательная победа техники в культуре, вступление в техническую эпоху влечет культуру к гибели» [5, с. 6].

Следовательно, развитие человечества заключается не в отказе от техники, от технического развития. Человечество, осуществляя движение вперед, должно научиться распоряжаться техникой, управлять техносистемой, нейтрализовать процессы «дегуманизации» человека [6, с. 76].

Подчеркивая значение гуманитарного изучения техники, К. Митчем указывает на связь инженерного и гуманитарно-антропологического направления в изучении техники. Отчетливо обнаруживается закономерность перехода от «обсуждения концептуальных различий между инструментами, машинами, изобретениями в области кибернетики, от методологических дискуссий по вопросам изобретений, проектирования и производства, от эпистемологического анализа технических наук (*engineering sciences*) к размышлениям об онтологическом статусе природных объектов (*natural entities*)» [7, с. 56 – 57]. С этим обстоятельством связано подчинение междисциплинарного анализа философии техники, жемонстрирующей свои потенции.

Таким образом, техническое могущество, которым может распоряжаться современный человек, предполагает дальнейшее развитие гуманитарно-антропологического направления в изучении техники. Опираясь на предшествующий опыт, необходимо развивать новые формы институциональной ответственности, разрабатывать методологию экспертизы, оценки и контроля, анализировать этические вызовы.

Литература:

1. Гуторович О.В. Философия техники и ее проблематика // Труды Военно-космической академии им. А.Ф. Можайского. 2016. №651. С. 211 – 217.
2. Ясперс К. Смысл и назначение истории. М.: Политиздат, 1991.
3. Воронин А.А. Техника и мораль // Вопросы философии. 2004. №10. С. 93 – 101.
4. Бердяев Н.А. Смысл истории. Опыт философии человеческой судьбы. Paris V: YMCA-PRESS 11, rue de la Montagne S-te Geneviève. 1969.
5. Бердяев Н.А. Человек и машина (Проблема социологии и метафизики техники) // Путь. Май. 1933. №38. С. 3 – 37.
6. Г.Х. фон Вригт. Философия техники Николая Бердяева // Вопросы философии. 1995. №4. С. 69 – 78.
7. Митчем К. Что такое философия техники? / Пер. с англ. под ред. В.Г. Горохова. М.: Аспект Пресс, 1995.

Аннотация. The paper considers the humanitarian-anthropological direction in the philosophy of technology. It is shown that the representatives of this direction (K. Jaspers, L. Mamford, H. Ortega-i-Gasset, etc.) emphasize the humanistic, value-based aspects of technology and social problems associated with this development. Particular attention is paid to the dilemma that prevails in the mass consciousness. According to this dilemma, technology is responsible for the problems of the civilization. It is not by chance that in the philosophy of technology two extreme examples of the technological determinism appeared. They are technological eudemonism and technological alarmism. The technological eudemonism neutralizes the risks of the technical progress, strengthens the consciousness of optimism but technological alarmism leads to

irreparable losses for the person, for the destruction of the natural environment of people, bondage dependence on technological progress. To get rid of it is possible only by means of catastrophes. This problem is still under discussion and needs profound study.

Ключевые слова: *philosophy of technology, engineering, humanitarian-anthropological direction, technical determinism*

References:

1. Gutorovich O.V. Philosophy of technology and its problems // Proceedings of the Military Space Academy. A.F. Mozhaysky. 2016. №651. P. 211 – 217.
2. Jaspers K. The meaning and purpose of history. Moscow: Politizdat, 1991.
3. Voronin A.A. Technology and morals // Questions of philosophy. 2004. №10. Pp. 93 – 101.
4. Berdyayev N.A. The meaning of history. Experience of the philosophy of human destiny. Paris V: YMCA-PRESS 11, rue de la Montagne S-te Geneviève. 1969.
5. Berdyayev N.A. Man and machine (The problem of sociology and metaphysics of technology) // Put'. May. 1933. №38. Pp. 3 – 37.
6. Н.Н. von Wright. Philosophy of Technology of Nikolai Berdyayev // Issues of Philosophy. 1995. №4. Pp. 69 – 78.
7. Mitcham K. What is the philosophy of technology? / Transl. from English. Ed. V.G. Gorokhov. Moscow: Aspect Press, 1995.

Статья отправлена: 09.02.2018 г.

© Папченко Е.В.

УДК 327.323.3

«STALINISATION» OF THE COMMUNIST INTERNATIONAL
IN THE LATE 20's – EARLY 30's OF THE XXth
«СТАЛІНІЗАЦІЯ» КОМУНІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ
НАПРИКІНЦІ 20-х – ПОЧАТКУ 30-х РР. XX СТОЛІТТЯ

Malets O.O. / Малець О. О.

*Candidate of Historical Sciences, Associate Professor / кандидат історичних наук, доцент
Head of the Department of Social Disciplines and Physical Culture /
завідувач кафедри суспільних дисциплін та фізичної культури,
Mukachevo State University / Мукачівський державний університет*

Анотація: У даній статті розглянуто особливості політичної боротьби, яка відбувалася в Комуністичному інтернаціоналі на зламі 1930-х рр. На конкретних прикладах досліджено вплив Й.Сталіна на діяльність Комінтерну в напрямку зміцнення особистої влади у середовищі ВКП (б). Зроблено висновки про те, що у боротьбі за владу Комінтерн був для Й.Сталіна одним із зручних інструментів, який після його перемоги закріпився як вкрай централізована міжнародна організація, що повністю підпорядковувалась СРСР.

Ключові слова: більшовизм, СРСР, соціал-демократія, ВКП (б).

Особливу роль у поширенні ідеології радянських більшовиків серед європейських лівих рухів відігравав Комуністичний інтернаціонал, що був заснований у Росії в 1919 р. на противагу II Інтернаціоналу в Європі. Впродовж свого існування Комінтерн перебував під фактичним контролем лідерів СРСР і залишався зручним зовнішньополітичним інструментом їхнього впливу на створення та діяльність комуністичних партій у інших європейських державах. Крім цього саме Комінтерну належала значна роль у внутрішньопартійній боротьбі, яка розгорнулася у Всесоюзній комуністичній партії більшовиків (ВКП (б)) після смерті В. Леніна. Завдяки політичним інтригам та маніпуляціям, які були також спрямовані проти політичних соратників, Й.Сталіну вдалось встановити одноосібний контроль над ВКП (б), після чого питання нав'язування особистої волі такій міжнародній організації як Комінтерн ставало лише питанням часу. Цілковите встановлення сталінського контролю над Комінтерном відбулося впродовж 1928–1932 рр.

Дослідженнями ролі радянського диктатора Й. Сталіна у діяльності Комінтерну в новітній період займалася низка російських дослідників, серед яких варто виокремити праці М. Мухаммеджанова [9], А.Ватліна [1, 2], В. Роговіна [12], О. Емельянової [4]. Водночас в українській історичній науці ця проблема спеціально не розглядалась. Зважаючи на сучасний рівень розвитку історичної науки, безсумнівною видається потреба у новому та неупередженому дослідженні подій, які пов'язані з становленням та діяльністю тоталітарних режимів у XX ст. та їхньому зв'язку із розвитком міжнародних об'єднань та рухів. Таке переосмислення історичних процесів, які стосуються зокрема діяльності міжнародного соціалістичного руху та впливу на нього окремих політичних діячів є важливим та актуальним, особливо враховуючи сучасну кризу західної демократії та зростання популярності різноманітних лівоцентристських радикальних рухів.

У даній статті розглянуто та проаналізовано заключний етап у процесі

закріплення остаточного контролю над діяльністю Комінтерну з боку Й. Сталіна.

Основна частина. У боротьбі Й. Сталіна за встановлення цілковитої влади над комуністичною партією СРСР чималу роль відіграла міжнародна організація, яка об'єднувала комуністичні партії різних держав – Комуністичний інтернаціонал. Безпосередньо зайнятися питаннями світової революції і Комінтерну Й.Сталіну довелося після смерті теоретика більшовизму В.Леніна в 1924 р., коли серед партійної верхівки російських більшовиків розпочалася боротьба за владу. Зазначимо, що правильність сформованих за життя В. Леніна основних принципів внутрішнього «устрою» Комуністичного інтернаціоналу, як і його тактична лінія в керівництва Комінтерну та ВКП(б) не викликала жодних сумнівів. Однак, у практичній площині, що стосувалася реалізації рекомендацій і вказівок, як діяти тій чи іншій партії в конкретній ситуації, точилися суперечки, які, як правило, були непублічним. Коли ж про них ставало відомо, то це трактувалось не інакше як в контексті загального сприйняття внутрішньопартійної боротьби у ВКП (б). Впродовж свого існування практично усі пленуми Виконкому Комінтерну підтримували керівництво партії більшовиків у СРСР, а не опозицію в ній. Попри сумніви та запитання деяких представників окремих закордонних компартій в цілому лінії керівництва Комінтерну і ВКП (б) збігалися.

Для Й. Сталіна 1924–1928 рр. були часом боротьби з головними суперниками і опонентами всередині ВКП (б) – насамперед Л. Троцьким і Г. Зінов'євим. При цьому особлива увага була приділена питанням Комінтерну, оскільки противники Й. Сталіна мали високий авторитет у середовищі міжнародного комуністичного руху. Впродовж цих років Комінтерн був широко залучений в дискусію щодо внутрішньопартійних розбіжностей у ВКП (б). Здебільшого не вникаючи у суть суперечок та не звертаючи увагу на позицію представників опозиційної меншості, учасники Комінтерну голосували за резолюції із засудженням опозиції, на підтримку більшості в ЦК. Завдяки умілим політичним інтригам з боку Й. Сталіна найбільш небезпечні суперники були дискредитовані і виключені з керівних органів партії і Комінтерну.

Підтримуючи політичний курс більшості ЦК ВКП (б), комуністи з інших держав об'єктивно зміцнювали авторитарні прагнення Й.Сталіна. Тут вони виступали виходячи з політичної доцільності, що полягала у підтримці тих політиків ВКП (б), хто мав сильніші позиції та міг запропонувати політичні дивіденди. Цікаво, що партійні чистки, яких зазнала компартія СРСР у другій половині 1920-х рр. хронологічно співпали із серією викриттів фінансової залежності комуністів в європейських державах від Москви. Як наслідок, спеціальним рішенням Політбюро керівникам СРСР і радянським посольствам за кордоном було заборонено здійснювати зв'язок з Комінтерном [11, л.7].

Діяльність так званого «Бухарінського Комінтерну», назва якого пов'язана з іменем очільника Комуністичного інтернаціоналу, ставлеником Й.Сталіна М. Бухаріним, співпала з стабілізацією та відновленням добробуту в більшості західних держав. М.Бухарін та його прихильники в середині Комінтерну не запам'ятались гучними політичними акціями, які б суттєво вплинули на

розвиток міжнародного робітничого руху. Варто зазначити, що у період діяльності «Бухарінського Комінтерну» певної видозміни набуває теорія «світової революції» від поширення та реалізації якої більшовики були вимушені тимчасово відмовились намагаючись отримати дипломатичне визнання на міжнародній арені. Натомість, новий вибух міжнародного протиборства в Комінтерні пов'язували із загостренням взаємин між переможцями в Першій світовій війні. Водночас саме проти М.Бухаріна з боку Й.Сталіна у цей період розгорнулася боротьба за остаточне закріплення цілковитої влади над діяльністю міжнародного соціалістичного об'єднання. Зазначимо, що влітку 1928 р., коли розстановка сил у ЦК ще остаточно не визначилася, а авторитет М. Бухаріна серед партії та Комінтерну був ще дуже високим, Й.Сталін прагнув не виносити за межі Політбюро інформацію про існуючі розбіжності. Ним навіть було підтримано протест проти «розповсюдження інформації про наявність будь-яких розбіжностей в Комінтерні» [14, с. 438–439]. Однак згодом він розпочав новий тур боротьби з М. Бухаріним за першість та лідерство над Комінтерном, що по суті означало боротьбу за головування над усім світовим комуністичними рухом.

VI Всесвітній конгрес Комінтерну, що відкрився 17 липня 1928 р., проходив впродовж шести тижнів. Він прийняв Програму і Статут Комуністичного Інтернаціоналу, де йшлося, що ця організація є «єдиною світовою комуністичною партією». У кожній країні, згідно зі Статутом, могла існувати тільки одна компартія, що називалася секцією Комінтерну. У Програмі закріплювалися жорстка централізація керівництва комуністичними партіями і вимога «міжнародної комуністичної дисципліни», яка повинна виражатися «в безумовному виконанні всіма комуністами рішень керівних органів Комуністичного Інтернаціоналу».

VI конгрес розвинув прийняту ще попереднім, V конгресом (1924 р.), стратегічну установку, згідно з якою в капіталістичних країнах комуністам протистоять дві однаковою мірою ворожі політичні сили: відкрито реакційна (фашизм) і демократично-реформістська (соціал-демократія). Згідно із цією лінією відкидалася можливість союзу комуністів з соціал-демократичними партіями і таким чином закріплювався розкол у світовому робітничому русі. Це положення було підтверджене на IX пленумі Виконкому Комінтерну, що проходив у лютому 1928 р. який керувався тезою Й. Сталіна про те, що «Європа явно вступає в смугу нового революційного підйому» [13, с. 286]. У рішеннях пленуму вказувалося, що майбутня смуга розвитку робітничого руху «буде ознаменована запеклою боротьбою між соціал-демократією і комуністами за вплив на робочі маси». При цьому підкреслювалася особливо небезпечна роль вождів «лівого крила» соціал-демократії, які нібито прикривають свою боротьбу проти Радянського Союзу «лицемірними фразами співчуття йому» [6, с. 747–748].

Комуністам заборонялося брати участь в спільних політичних виступах з соціал-демократами, вступати в передвиборні блоки з соціал-демократичними партіями, оголошеними «буржуазними робочими партіями», і голосувати на виборах за кандидатів цих партій. Завдання комуністів в профспілках, які

перебували під впливом соціал-демократів, зводилися до відколювання від них окремих груп робітників. Як умова співпраці рядових комуністів і соціал-демократів ставилося розрив останніх з організаціями, до яких вони належали, прийняття ними чисто комуністичної платформи. Тим самим була остаточно відкинута тактика «єдиного робочого фронту».

М. Бухарін підготував проект власної програми, яка була представлена у травні 1928 р. на обговорення до Виконкому Комінтерну. Однак перед Конгресом Комінтерну Й.Сталін вніс істотні зміни в підготовлений М.Бухаріним проект програми Комінтерну, в результаті чого представлений делегатам проект з'явився за підписом М.Бухаріна і Й.Сталіна. З тексту бухарінського проекту були викинуті положення про різноманітність шляхів будівництва соціалізму в різних країнах і про необхідність врахування секціями Комінтерну особливостей положення в своїх країнах. Зауважимо, що сам М. Бухарін дещо пізніше скаржився, що його програма була в значній мірі «зіпсована Сталіним» [5, с.562].

У заключному слові по доповіді про Програму Комінтерну М.Бухарін заявив, що «соціал-демократії властиві соціал-фашистські тенденції» і вказував, що «було б нерозумно валити соціал-демократію в одну купу з фашизмом». Хоча теза про «соціал-фашизм» не ввійшов до Програми Комінтерну, в неї і в інші документи, прийняті конгресом, були включені положення про те, що соціал-демократія в найбільш критичні для капіталізму моменти грає нерідко «фашистську» роль, її ідеологія в багатьох пунктах стикається з фашистською [6, с. 12, 778]. Крім поправки про ставлення до лівої соціал-демократії, делегація ВКП (б) внесла в тези М.Бухаріна ще близько 20 поправок, в тому числі поправку про необхідність «залізної дисципліни в компартіях», якій було замінено положення М.Бухаріна про необхідність «виживання розбіжностей на нормальній партійної основі методами внутрішньопартійної демократії». Наявність такого великого числа поправок ставило в очах зарубіжних компартій під сумнів авторитет М.Бухаріна як провідного керівника і теоретика Комінтерну. На практиці це вилилось у відкриту форму ліквідації ще наявних на той час демократичних дискусій в складі Комінтерну і спробах виганяти з комуністичних партій самостійно мислячих людей. Прагнення ще більш широко впровадити в роботу Комінтерну методи відсікання інакомислячих і ліквідувати всякі розмови знайшло осуд і в низці інших виступів на конгресі, які супроводжувалися навішуванням ярликів усім, хто мав відмінну позицію від генеральної лінії ЦК ВКП (б) [15, с. 380].

Завдяки вмілому маніпулюванню та використанню довірених осіб Й. Сталіну вдалось фактично дезавуувати політичні тези Виконкому Комінтерну, які були схвалені Політбюро ЦК ВКП (б) за поданням М. Бухаріна. Також саме Й. Сталін не беручи безпосередньої участі у Конгресі домогся включення в ухвалені рішення тези про «правий ухил», як головну небезпеку розвитку комуністичного руху. Ці тези були повністю співзвучними із тезами вситупу Й. Сталіна на Пленумі ЦК і ЦК ВКП (б) у квітні 1929 р. [13, с. 1–107]. Цікаво, що наприкінці 1928 року саме у німецькій компартії були проведені показові «чистки» від «правих уклоністів» та так званих «примеренців» [10, с. 106–109].

Ухвалена на VI Конгресі Комінтерну програма стала своєрідним збірником настанов світового більшовизму в його сталінської інтерпретації. Вона не мала у собі якихось новаторських ідей, які б могли вплинути на розвиток світового соціалізму. Пропонуючи вести боротьбу проти «правих тенденцій» у партії, Й.Сталін запропонував сформувати Виконком Комінтерну таким чином, щоб забезпечити в ньому переважаючий вплив своїх соратників. Після конгресу апарат Комінтерну виявився під повним контролем Сталіна. У всіх комуністичних партіях утвердився режим за типом і подобою радянського внутрішньопартійного режиму. Будь-який зарубіжний комуніст, висловлювали сумнів у правильності сталінського керівництва, його політики в СРСР і в міжнародному комуністичному русі, був приречений на вигнання з лав своєї партії.

На межі 1930-х рр. діяльність міжнародного комуністичного руху була паралізована через новий етап боротьби Й. Сталіна за владу. У значній мірі це відбилося і на Комінтерні. Відсутність зворотного зв'язку між керівниками європейських комуністичних і політичним керівництвом Комінтерну в Москві, в умовах коли рядовий комуніст міг виступати тільки в образі «солдата партії», який беззаперечно виконує вказівки згори, спричинили кризову ситуацію в міжнародному комуністичному русі, що полягала у зростанні кількості незадоволених насильницькою більшовизацією партій за радянським зразком. Цілком парадоксально, але факт, що чим більше ВКП (б) відповідала сталінському баченню «ордена мечоносців» та ставала монолітною на російській політичній сцені, тим слабкішими ставали прихильники світової революції пролетаріату за межами СРСР [1, с.11]. Поряд з цим наявність підконтрольних компартій використовувалася радянською пропагандою для показової солідарності трудящих усього світу з державою переможного соціалізму, проте в Кремлі, звісна річ, ніхто не плакав ілюзій щодо їхньої всесвітньо-історичної ролі.

Закріплення одноосібної влади Й. Сталіна в кінцевому результаті зробили непотрібними такі замасковані до цього форми впливу на Комуністичний інтернаціонал, як наявність у складі його Виконкому російської делегації. Зрештою, у постанові від 27 січня 1931 р. було запропоновано спростити «зв'язок» керівної частини працівників Виконкому Комінтерну з роботою ЦК ВКП (б). Іншими словами, були призначені відповідальні особи, завданням яких був фактичний контроль над діяльністю Комінтерну на міжнародній арені, перетворення його на специфічну структуру більшовицької партії, яка може впливати на компартії за межами СРСР. На початковому етапі на таку посаду був призначений Д. Мануїльський [14, с. 178].

Попри «сталінізацію» Комінтерну на початку 1930-х рр. не слід ставити знак рівності між організацією та радянським керівником. Сам же Й. Сталін не мав бажання здійснювати контроль над Виконкомом Комінтерну, і виконував роль своєрідного «відсутнього режисера» [8, с. 108–109]. Було створено зручну систему, яка змушувала керівників Комінтерну самим стежити за розвитком зовнішньої політики СРСР, приймаючи правильні рішення. До слова, саме така політика посприяла стрімкій політичній кар'єрі Г. Димитрова, тактика

народного антифашистського фронту», якого вдало вписувалася в тодішню схему зовнішньої політики СРСР.

Зауважимо, що у подальшому «дебільшовизації» Комінтерну не відбулося фактично до кінця існування організації. Навпаки, реформа її апарату зміцнила важелі централізованого контролю і втручання в справи компартій. Секретарі Виконкому Комінтерну не мали змоги оперативно реагувати на політичні зміни в тій чи іншій країні, оскільки були відрізані від інформування з-за кордону. Ускладнювала їхнє становище і необхідність постійного узгодження політичних дій із вищим партійним керівництвом, що зрештою перетворилося на бюрократичну рутину, а самі іноземні працівники комінтернівського апарату відчували на собі усе ідеологічне обрамлення сталінського соціалізму. При цьому, якщо раніше вони сприймалися як посланці від імені світового пролетаріату у державі, побудованій на принципах соціалізму, то тепер усі вони були віднесені в ранг потенційних шпигунів, які могли сприяти ворогам СРСР. Зрештою, у період сталінських репресій 1937–1938 рр. значна частина іноземних комуністів була репресована. У підсумку репресії щодо лідерів іноземних компартій, політемігрантів і працівників виконкому Комінтерну, міжнародний комуністичний рух як за кордоном, так і в самому СРСР, був остаточно дискредитований.

Висновки. В кінцевому результаті разом з перемогою Сталіна в керівництві ВКП (б) перемогла лінія на підпорядкування революційних устремлінь партій Комінтерну державним інтересам СРСР. Але революційний настрій не знімався з порядку денного. Після VI конгресу Комінтерну в 1928 р. апарат Комінтерну виявився під повним контролем Сталіна. У всіх комуністичних партіях утвердився режим за типом і подобою радянського внутрішньопартійного режиму, а будь-які прояви вільнодумства чи сумніву у правильності сталінського керівництва, його політики в СРСР і в міжнародному комуністичному русі, було приречене на засудження.

Література:

1. Ватлин А.Ю. Коминтерн в мировой истории прошедшего века: реальность, память и легенда. История и общество: истина и мораль / А.Ю. Ватлин // Сборник трудов в честь 70-летия профессора М.М. Мухамеджанова. – Москва, 2006. – 268 с.
2. Ватлин А. Коминтерн: Идеи, решения, судьбы / А. Ватлин. – Москва : РОССПЭН, 2009. – 415 с.
3. Сталин И.В. О правом уклоне в ВКП(б): Речь на пленуме ЦК и ЦКК ВКП(б) в апреле 1929 г. / Сталин И.В. Сочинения. – Т. 12. – Москва: Государственное издательство политической литературы, 1949. – С. 1–107.
4. Емельянова Е. Н. Революционная война или мирное сосуществование? К истории Коминтерна (1919—1923 гг.) / Е. Н. Емельянова. – Коломна : Посад, 2002. – 237 с.
5. Как ломали НЭП. Стенограммы пленумов ЦК ВКП(б) 1928–1929 гг. в 5 т. Т.4. – Москва, 2000. – 763 с.
6. Коммунистический Интернационал в документах. Решения, тезисы и

воззвания конгрессов Коминтерна и пленумов ИККИ. 1919-1932 / Под ред. Бела Куна. Москва: Партиздат, 1933. – 1007 с.

7. Коммунистическая партия Советского Союза в резолюциях и решениях съездов, конференций и Пленумов ЦК КПСС (1898-1988) / Под общ. ред. А. Г. Егорова, К. М. Боголюбова. Т. 4 : 1926–1929. – Москва, 1984. – 575 с.

8. Макдермотт К. Коминтерн: История международного коммунизма от Ленина до Сталина : пер. с англ. / К. Макдермотт, Дж. Агню . – Москва : АИРО-XX, 2000 . – 224 с.

9. Мухамеджанов М.М. Избранные статьи / М.М. Мухамеджанов. – М.: Издательство Московского гуманитарного университета, 2006. – 211 с.

10. «Правый уклон» в КПГ и сталинизация Коминтерна : Стенограмма заседания Президиума ИККИ по германскому вопросу, 19 дек. 1928 г. / Предисл. и коммент. Ватлина А.Ю., Туточкина Ю.Т. – Москва : АИРО-XX, 1996. – 187 с.

11. РГАСПИ, Ф.17, оп.162, д.6.

12. Роговин В. Власть и оппозиции / В. Роговин. – Москва: Товарищество «Журнал «Театр», 1993. – 400 с.

13. Сталин И.В. Сочинения. Том 10. – Москва: Государственное издательство политической литературы, 1949. – 396 с.

14. Сталинское Политбюро в 30-е годы. Сборник документов / Составители О. В. Хлевнюк, А. Б. Квашонкин, Л. П. Кошелева, Л. А. Роговая. – Москва: АИРО-XX, 1995. – 340 с.

15. Стенографический отчет VI конгресса коминтерна. Выпуск 1. (17.07-30.07.1928 г.) «Международное положение и задачи Коминтерна». Москва-Ленинград : Госиздат, 1929. – 624 с.

Summary: In this general paper the peculiarities of the political struggle that took place in the Communist International at the turn of the 1930`s is discussed. The concrete examples illustrated the influence of J. Stalin on the activities of the Comintern in the direction of strengthening personal power in the environment of the CPSU (b). Conclusion are drawn that in the struggle for power the Comintern was one of the convenient tools for J. Stalin, which, after his victory, became entrenched as a highly centralized international organization fully subordinated to the USSR.

Key words: Bolshevism, USSR, Social Democracy, All-Union Communist Party Bolsheviks.

APPLICATION OF TINCTURE OF ARNICA MOUNTAIN IN THE TREATMENT OF PATIENTS WITH HEPATITIS C

Davydenko O.N./ Давиденко О.М.

s.med.s., as.prof. / к.мед.н., доц.

ORCID: 0000-0002-8897-8913

Myronyk O.V./ Мироник О.В.

s.med.s., as.prof. / к.мед.н., доц.

ORCID: 0000-0002-5717-7267

Bukovinian State Medical University Chernivtsi, Teatral'na Sq., 2, 58000

Abstract. In this paper it is proved that the inclusion in the complex treatment of patients with acute hepatitis C infusions of arnica of the mountain helps to inhibit the processes of LPO, normalizes antioxidant secretion of the organism.

Key words: acute hepatitis C, peroxide lipid oxidation, oxidative modification of proteins, tincture of arnica mountain.

Introduction.

Acute hepatitis C is an important medical and social problem, as it leads to long-term disability, mortality [1,2].

The pathogenesis of hepatitis C is not sufficiently studied. A characteristic feature of HCV infection is that in 20% of cases, this pathology runs out as acute, in 70-80% - as chronic hepatitis. In the course of the pathological process in chronic hepatitis C, two mechanisms are distinguished: the mechanism of viral persistence and the mechanism of liver damage.

At the present stage of the development of science, the essential role of peroxide lipid oxidation (PLO) has been demonstrated in the pathogenesis of many internal diseases. Interest in the study of this issue is clear. After all, the activation of PLO leads to damage to the accumulation and effect of free radicals on cellular structures and liver function, slowing cell division, accelerating the dissolution of lipids in membranes, and violating the liquid crystalline structure of hepatocyte molecules. Controlled level of intensity of peroxide oxidation of lipids is a leading biochemical process, on which depends the functional and structural state of cell membranes, their restoration [4]. The amplification of the PLO is accompanied by accumulation of primary and secondary products of PLO, deficiency of reduced glutathione, glutathione peroxidase (GP), weakening of a special protective system that regulates the processes of free radical oxidation and the level of peroxide compounds.

In the pathogenesis of the development of viral hepatitis there is a violation of oxidative-reducing processes and due to active forms of oxygen there is a structural modification of membranes and lysis of cells. However, active forms of oxygen cause oxidative destruction not only of lipids, but primarily of proteins [3].

In the treatment of viral hepatitis C, it is not always possible to use antiviral drugs (1.3 genotypes of viruses), patients have contraindications, drugs are expensive and inaccessible to many patients. Therefore, pathogenetic therapy is the leading one. For today it is still urgent to search phytopreparations with antioxidant properties, which would allow to achieve the desired results. One of these drugs is the tincture of arnica mountain.

Main text.

The purpose of the study. To study the changes in the content of the blood in patients with acute hepatitis C from the final product of PLO - malonic dialdehyde (MDA), reduced glutathione (Glv), the activity of the enzyme glutathione peroxidase (GP), the intensity of the processes of oxidative modification of proteins (OMP), taking into account the antioxidant properties of the Arnica mountain tincture for substantiation its use as part of complex pathogenetic therapy.

Materials and methods. Under observation there were 16 patients with acute hepatitis C and 20 practically healthy persons. The diagnosis of acute hepatitis C was based on clinical and epidemiological data with serologic confirmation of the diagnosis, by detecting anti-HCV to selected sorbed antigens of the drug NS3, NS4, NS5 and PCR. All patients were divided into 2 groups. The first received the usual basic therapy, the second additionally prescribed tincture of arnica mountain (1:10 to 70% ethyl alcohol) in 15 ml three times a day for 30 minutes. before a meal, from 10-12 days of illness. The control group consisted of 20 practically healthy persons aged 18-42 years. All groups were randomized.

Determination of the content of GLV was carried out according to Travina O.V. In the modification of Meshchishen I.F., Petrovov I.V, the activity of GP was studied according to the methodology of Vladimirov Yu.A., Archakova O.I. [6,7].

In order to evaluate the intensity of the processes of oxidative modification of proteins, they used the method of I.F.Meschyshyn. The measurements were carried out at a wavelength of 370 nm (determination of aldepo- and ketone derivatives of the main nature) and 430 nm (determination of aldepoxy and ketone derivatives of a neutral nature). The magnitude of the intensity of the oxidation modification of proteins was expressed in units of optical density per 1 ml of blood plasma (o.o. / ml of plasma).

For the purpose of cytochemical studies, thin dried dried blood smears were fixed in formaldehyde pairs and reacted to the total protein with bromphenol blue for Boncheg. This reaction is stoichiometric, that is, the amount of dye in the places of positive reaction precisely corresponds to the concentration of protein, which allows to effectively carry out computer-densitometric studies on the basis of digital copies of the image [5]. Digital copies of microscopic images of erythrocytes were obtained using a CCD camcorder. From each blood smear, parameters of 100 red blood cells were recorded on a color saturation scale of 256 gradations. An estimated 30-day copy of the Jasc® Paint Shop Pro™ computer program (Jasc® Software, Inc., 2000) was used for this. The statistical processing was carried out using the Student's criterion based on calculations of the arithmetic mean and its error. The linear correlation coefficient of Pearson was used to detect correlation dependencies.

The results of the study and their discussion. It was established that at the height of the disease, the level of reduced glutathione decreased in accordance with the severity of the disease and averaged 0.95 ± 0.05 . In control, this figure was 1.37 ± 0.085 . In addition, an increase in the concentration of MDA was observed, indicating an increase in the damaging effects of peroxide oxidation products of the hepatocyte membrane and the depletion of the antioxidant system activity of the organism. GP activity was reduced by 1.2 times.

In the midst of the disease in patients with acute hepatitis C an increase in the intensity of the processes of oxidative modification of proteins was observed. Even with the mild course of the disease, the investigated index was significantly higher ($p < 0.001$) and was 370 nm - 2.42 ± 0.037 o.o. / ml plasma, and at a wavelength of 430 nm - $1.25 \pm 1,26$ o.o. / ml plasma (in practically healthy: 1.72 ± 0.050 and 0.89 ± 0.025 o.o. / ml, respectively). In the group of patients with a moderate severity of acute hepatitis C, the intensity of the oxidizing modification of proteins at 370 nm was 3.21 ± 0.069 o.o. / ml of plasma, and in severe cases - 6.01 ± 0.081 o.o. / ml of plasma. At a wavelength of 430 nm, the level of oxidative modification of proteins was 1.62 ± 0.025 o.o./ ml of plasma and 2.39 ± 0.019 o.o./ml of plasma, respectively. It should be noted that, on average, significant differences ($p < 0,001$) between the degrees of severity of acute hepatitis C and the intensity of the oxidative modification of proteins were noted. By computer-densitometric data, patterns of changes in protein content in erythrocytes were also found.

Thus, the increase in the intensity of the oxidative modification of proteins in the blood plasma was accompanied by an average decrease in the concentration of protein in red blood cells. This conclusion was confirmed by correlation analysis. Thus, in the practically healthy ($n = 20$) linear Pearson correlation coefficient, the "color saturation" index with the intensity of the oxidation modification of proteins at 370 nm was "-0.18", and at a wavelength of 430 nm - "-0.24", Which testified to a weak correlation dependence. In the patients with acute hepatitis C ($n = 16$), the linear Pearson correlation coefficient was "-0.79" and "-0.89" respectively, indicating a strong correlation dependence that was significantly stronger (with a probability of $p = 0.003$) in comparison with practically healthy ones. Explain this connection can the ability of products of oxidative modification of proteins to inactivate enzymes, violate the integrity of cell membranes.

When comparing LP, OMB, and AOP indices in patients with acute hepatitis C among patients 1 and 2 groups (the latter was 14 days of use of tincture of mountain arnica), it was found that inclusion in the complex treatment of the above-mentioned antioxidant drug resulted in the improvement of the state of health, the disappearance of the symptoms of astheno - vegetative and dyspepsia syndromes. As for the oxidation-antioxidant system, the MDA level was on average 15.8% lower than that of non-antioxidant patients. The content of reduced glutathione was close to normal in patients with mild hepatitis C. The activity of GP in the treatment process increased in patients of both groups, but better in those who took an antioxidant drug.

The intensity of the processes of oxidative modification of proteins in the plasma of blood of patients in both groups decreased. However, among patients in group 2, this indicator was better and almost approximated to the norm and was 370 nm in the wavelength of 1.84 ± 0.047 o.o. / ml, and at wavelengths of 430 nm - 0.96 ± 0.019 o.o. .g / ml. When using phytopreparatum, patients did not notice any negative symptoms.

Summary and Conclusions. Consequently, inclusion in the complex treatment of patients with acute hepatitis C infusions of arnica mountain helps to inhibit the processes of LPO, normalizes the antioxidant capacity of the organism.

References:

1. Luchishev VI Viral hepatitis C is a global problem of our time. /YOU. Luchyshev, B.I. Sanin, SN Zharov // Russian media magazine. - 2004. - No. 3. - P. 40-45.
2. Cacoub P, Goderel J, Morlat P, et al. Management of chronic hepatitis C in French Departments of Internal Medicine and Internal Medicine and Infectious Diseases. *Epidemiol Infect* 2005; 133 (2): 305-314.
3. Myronik O.V., Meschyshyn I.F., Sokol A.M. Oxidation modification of proteins as one of the pathogenetic mechanisms of development of viral hepatitis // *Bulletin of Scientific Research*. - 1999. №1. - P.89-90.
4. Myronik O.V. Sokol AM Comparison of the intensity of processes of peroxide oxidation of lipids and oxidative modification of proteins in patients with viral hepatitis A and B // *Bukovinsky Medical Bulletin*. - 1999. - №2. - P. 70-74.
5. Davydenko I.S. Computer-densitometric parameters of the protein component of intervacular fibrinoid placenta and their dependence on erythrocytic indices of maternal blood // *Bukovinsky honey. Visnyk*.- 2000.- Т.4, No. 4. - P. 134-139.
6. Meschyshyn I.F. Method of determination of oxidative modification of plasma proteins (serum) // *Bukovinsky medical bulletin*. - 1998. - Vol. 2, No. 1. - P. 159-160.
7. Meschyshyn I.F. Field VP Mechanism of oxidative modification of proteins // *Bukovinsky Medical Bulletin*. - 1999. - Vol. 3, No. 1. - P. 196-200.

Анотація.

Розширена анотація, В даній роботі доведено, що включення до комплексного лікування хворих на гострий гепатит С настоянки арніки гірської сприяє гальмуванню процесів ПОЛ, нормалізує антиоксидантну забезпеченість організму.

Ключеві слова: гострий гепатит С, перекисне окиснення ліпідів, окиснювальна модифікація білків, настоянка арніки гірської.

Література:

1. Лучишев В.И. Вирусный гепатит С – глобальная проблема нашего времени. /В.И. Лучишев, Б.И. Санин, С.Н. Жаров // *Рос.мед.журнал*. – 2004. – № 3. – С. 40-45.
2. Cacoub P, Goderel J, Morlat P, et al. Management of chronic hepatitis C in French departments of internal medicine and internal medicine and infection diseases. *Epidemiol Infect* 2005; 133 (2): 305-314.
3. Мироник О.В., Мещишен І.Ф., Сокол А.М. Окислювальна модифікація білків як один із патогенетичних механізмів розвитку вірусних гепатитів // *Вісник Наукових Досліджень*. – 1999. –№1. - С.89-90.
4. Мироник О.В. Сокол А.М. Порівняння інтенсивності процесів пероксидного окиснення ліпідів та окиснювальної модифікації білків у хворих на вірусні гепатити А і В // *Буковинський Медичний Вісник*. – 1999. - №2. – С. 70-74.
5. Давиденко І.С. Комп'ютерно-денситометричні параметри білкового компонента міжворсинкового фібриноїду плаценти та їх залежність від еритроцитарних показників материнської крові // *Буковинський мед. вісник*.- 2000.- Т.4, №4.- С. 134-139.
6. Мещишен І.Ф. Метод визначення окислювальної модифікації білків плазми (сироватки) крові// *Буковинський медичний вісник*. – 1998. – Т. 2, № 1. – С. 159-160.
7. Мещишен І.Ф. Польовий В.П. Механізм окислювальної модифікації білків// *Буковинський медичний вісник*. – 1999. – Т. 3, № 1. – С. 196-200.

УДК 636.09:614.31:637.5:616.99

THE QUESTION OF THE EFFECT OF ECHINOCOCCOSIS ON MEAT QUALITY INDICATORS**ЩОДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ЕХІНОКОКОЗУ НА ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ М'ЯСА****Iakubchak O.N./ Якубчак О.М.***d.vet.s., prof. / д.вет.н., проф.*

ORCID: 0000-0002-9390-6578

Taran T. V./ Таран Т.В.*s.vet.s., as.prof. / к.вет.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-9370-8539

SPIN: 4409-7140

*Kyiv, National University of Life and Environmental Science Ukraine,**Potechina st.16, 03041**Kyiv, Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул.**полковника Потехіна 16, 03041*

Анотація. У статті наведено дані щодо біологічної цінності м'яса свиней за ехінококозу. Визначено співвідношення незамінних та замінних амінокислот, амінокислотний скор та індекс. Встановлено зниження співвідношення незамінних до замінних амінокислот з підвищенням інтенсивності інвазії, збільшення амінокислотного скору для замінних амінокислот і зниження – для незамінних, що свідчить про збільшення кількості сполучної тканини і зниження біологічної цінності продукту.

Ключові слова: свинина, ехінококоз, амінокислоти, амінокислотний індекс, амінокислотний скор, біологічна цінність.

Вступ

Ехінококоз – поширене в світі захворювання людей [1, 5, 7–9] і тварин [3]. Ехінококоз сільськогосподарських тварин завдає значних економічних збитків за рахунок зниження якості та вибракування продукції. Встановлено, що у пробах м'язової тканини та печінки, відібраних від тварин, хворих на ехінококоз, була виділена патогенна мікрофлора. За середнього ступеня ехінококової інвазії у пробах м'яса виділяли стафілококи та ешерихії. За інтенсивного ураження внутрішніх органів (понад 1/3 частини органу) були виділені сальмонели, ешерихії, стафілококи [6].

Під час проведення ветеринарно-санітарної експертизи туш та продуктів забою, уражених ехінококозом, приділяється увага вгодованості туші, наявності патоморфологічних змін, ступеню ураження, інтенсивності обсіменіння патогенною мікрофлорою [6]. Проте відомо, що за цілого ряду гельмінтозних хвороб, у тому числі за ехінококозу, постійна сенсibiliзація організму продуктами життєдіяльності паразита призводить до розвитку біохімічних змін в організмі [2], а, отже, і до змін у продуктах забою. Проте немає даних щодо досліджень м'яса, отриманого від туш, уражених ехінококозом, щодо біологічної цінності такого м'яса. Сучасна наука про харчування людей виходить з того, що продукти тваринництва, які використовують в їжу, потрібно отримувати тільки від здорових тварин з нормальним обміном речовин [4].

Тому метою роботи було вивчення впливу ехінококової інвазії на біологічну цінність м'яса. Відповідно до мети поставлено завдання: дослідити

амінокислотний склад та скор м'яса залежно від ступеня ураження туш ехінококозом.

Матеріали і методи

Матеріалом для досліджень були м'язова тканина, отримана від свинячих туш, що надходили для реалізації на агропродовольчий ринок "Піонерський" м. Києва з Черкаської області Жашківського району. Перша дослідна група – 5 туш самок української білої породи II категорії вгодованості, віком 9 місяців, які мали поодинокі ураження печінки (1-5 ехінококових ларвоцист). З аналогічними характеристиками відбирали інші дослідні групи, які відрізнялися лише ступенем ураження ехінококозом. II-а дослідна група – туші мали середню ступінь інвазії (6-10 ларвоцист), III-я – високий ступінь інвазії (більше 10 ларвоцист). Для контрольного дослідження відбирався аналогічний матеріал у тій же кількості від здорових тварин.

Амінокислотний спектр білків м'яса досліджували за допомогою автоматичного аналізатора амінокислот Т 339, фірми "Mikrotechna" (Прага, Чехія) в умовах лабораторії "Група хроматографії" Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України методом іонообмінної хроматографії. Проби для досліджень відбирали з ділянок лопатки та стегна туш.

Для оцінки біологічної цінності м'яса визначали індекс А/Е, що відбиває співвідношення вмісту незамінної амінокислоти (А) до їх загальної суми (Е) та амінокислотний скор (в основу розрахунків цього показника покладено визначення відсотка кожної із незамінних амінокислот у харчовому білку по відношенню до їх вмісту в білку, прийнятому за "ідеальний").

Результати й обговорення

Визначення сумарного вмісту незамінних амінокислот у м'язовій тканині свиней показало (табл.1), що їх рівень залежить, в першу чергу, від інтенсивності ураження ларвоцистами.

Так, у 100 мг білка м'язової тканини, отриманої від туш здорових свиней міститься 8,12 мг незамінних амінокислот; у м'ясі туш із слабкою інвазією – 7,03 мг, з середньою – 8,31 мг, з високою – 8,41 мг. Тобто, виявлено підвищення синтезу незамінних амінокислот у інвазованих тварин. Також виявляли зміни у кількості заміних амінокислот, порівняно зі здоровими тваринами, відповідно – 11,45 мг, 14,03 мг і 13,67 мг проти 13,08 мг.

Співвідношення незамінних до заміних амінокислот дещо знижується із підвищенням інтенсивності інвазії, в більшій мірі за середнього ступеня інвазії.

Збільшується кількість цистину, метіоніну (сірковмісні) у м'ясі тварин з патологічним процесом. Вміст гліцину, проліну, аланіну, лізину (амінокислот, що входять до білків еластинових та колагенових волокон) дещо збільшується, а треоніну, фенілаланіну, глутамінової та аспарагінової кислот – зменшується, що, ймовірно, пов'язано з перебудовою адаптивних механізмів за гельмінтозів.

Розрахунок амінокислотного індексу А/Е дозволив встановити, що, порівняно зі шкалою ФАО/ВООЗ існує суттєва різниця у показниках, що визначалися.

Так, у хворих свиней з підвищенням інтенсивності інвазії зростає вміст сірковмісних амінокислот (метіонін, цистин), але, порівняно зі шкалою

ФАО/ВООЗ їх вміст залишається нижчим.

Таблиця 1

**Амінокислотний склад м'яса свиней за ларвального ехінококозу,
мг/100 мг продукту, М ± m**

Амінокислоти	Контроль	Слабка ІІ	Середня ІІ	Висока ІІ
Замінні	13,08	11,45	14,03	13,67
Аланін	1,23±0,001	1,20±0,004	1,32±0,13	1,28±0,03
Аргінін	1,56±0,001	1,35±0,001	1,70±0,14	1,71±0,05
Гістидін	1,00±0,002	0,94±0,003	1,39±0,08	0,99±0,04
Гліцин	0,89±0,003	0,77±0,003	1,02±0,07	0,98±0,03
Аспарагінова кислота	1,76±0,004	1,43±0,004	1,65±0,11	1,67±0,007
Глютамінова кислота	4,19±0,002	3,54±0,001	3,80±0,39	3,89±0,04
Пролін	0,71±0,009	0,63±0,003	1,02±0,05	0,97±0,015
Серін	0,89±0,004	0,80±0,001	0,98±0,06	0,89±0,02
Тирозин	0,66±0,004	0,60±0,003	0,76±0,05	0,78±0,009
Цистин	0,19±0,004	0,19±0,002	0,39±0,08	0,51±0,05
Незамінні	8,12	7,03	8,31	8,41
Валін	1,03±0,002	0,86±0,004	1,03±0,72	1,01±0,04
Ізолейцин	0,92±0,001	0,77±0,001	0,91±0,10	0,96±0,001
Лейцин	1,76±0,003	1,53±0,001	1,89±0,15	1,95±0,01
Лізин	1,97±0,004	1,68±0,004	2,13±0,18	2,17±0,002
Метіонін	0,22±0,002	0,24±0,003	0,32±0,31	0,32±0,01
Треонін	1,16±0,003	0,95±0,002	1,14±0,05	1,07±0,04
Фенілаланін	1,06±0,004	1,00±0,004	0,89±0,09	0,93±0,001
Співвідношення незамінних/замінних	0,62	0,61	0,59	0,61

Відбувається зміна кількості ароматичних (фенілаланін+тирозин) амінокислот. Зменшується вміст валіну, ізолейцину, збільшується – лейцину. Відзначається зниження вмісту треоніну та лізину.

Також нами було визначено амінокислотний скор білків для оцінки біологічної цінності м'яса. Амінокислотний скор білків м'яса свиней зі зростанням ступеня інвазії збільшується для лізину, сірковмісних (метіонін, цистин) амінокислот, лейцину і зменшується – для треоніну, валіну, ароматичних (фенілаланіну, тирозину) амінокислот, порівняно з клінічно здоровими тваринами.

Заклучення і висновки

Інтенсивність ехінококової інвазії впливає на біологічну цінність м'яса. Співвідношення незамінних до замінних амінокислот знижується з підвищенням інтенсивності інвазії. Амінокислотний скор збільшується для замінних (особливо сірковмісних) амінокислот на 12–50% і знижується – для незамінних на 6–9%, що свідчить про збільшення кількості сполучної тканини і зниження біологічної цінності продукту.

Література

1. Andalib Aliabadi, Z., Berenji, F., Fata, A. & Jarahi, L. (2015). Human Hydatidosis/Echinococosis in North Eastern Iran from 2003–2012. *Iranian Journal of Parasitology*, issue 10, pp. 658–662.

2. Бакалюк О. Й., Давидович І. Є. Ураження нирок при поширених мікозах, паразитозах, інвазіях // Мистецтво лікування № 10 (16). – С. 47–54.

3. Learmount, J., Zimmer, I. A., Conyers, C., Boughtflower, V. D., Morgan, C. P. & Smith, G. C. (2012). A diagnostic study of *Echinococcus multilocularis* in red foxes (*Vulpes vulpes*) from Great Britain. *Veterinary Parasitology*, issue 190, pp. 447–453.

4. Лысяя Н.Т. Пищевая ценность мяса и показатели его качества / // Мясное дело. – 2002. – №1. – С. 16–17.

5. Szilagyiova, M., Laca, L., Antolova, D., Novakova, E., Rosol'anka, R., Reiterova, K. & Simekova, K. (2015). Importance of complex diagnostic approach in differential diagnosis of alveolar echinococcosis. *Helminthologia*, issue 52, pp. 298–302.

6. Koval I.V. (2009). Vplyv ekhinokokoznoi invazii na aktyvnist transaminaz ta mikrobnu kontaminatsiiu produktiv zaboju pry ekhinokokozi [Influence of echinococcosis invasion on activity of transaminases and microbial contamination of slaughter products at echinococcosis] *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu* [Bulletin of the Sumy National Agrarian University], issue 3 (24), pp. 24–28.

7. Vutova, K., Yancheva, N., Goceva, A., Tcherveniakova, T. & Tiholova, M. 2012. Changes of liver transaminases in patients with echinococcosis treated with benzimidazole compounds albendazole and mebendazole. *Comptes Rendus De L Academie Bulgare Des Sciences*, issue 65, pp. 109–114.

8. Zhu, D. W., Zhang, M. X., Bao, Y. J., Gu, J. P., Ji, W. Z., Zhang, H. X. & Ren, W. X. (2015). Effects of albendazole nanoparticles in mice with hepatic echinococcosis: Portal vein cannulation versus intravenous administration. *Experimental Parasitology*, issue 154, pp. 43–46.

9. Zibaei, M., Sarlak, A., Delfan, B., Ezatpour, B. & Azargoon, A. 2012. Scolicidal Effects of *Olea europaea* and *Satureja khuzestanica* Extracts on Protoscolices of Hydatid Cysts. *Korean Journal of Parasitology*, issue 50, pp. 53–56.

Abstract. Introduction. It is known that for a number of helminthic diseases, including for echinococcosis, the constant sensitization of the organism by the products of vital activity of the parasite leads to the development of biochemical changes in the body, and, consequently, to changes in the products of slaughter. Therefore, the purpose of the work was to study the influence of echinococcal invasion on the biological value of meat.

Materials and methods. The first experimental group was 5 female carcasses of Ukrainian white breed II category fattening, 9 months old, having had single liver lesions (1-5 echinococcal larvalists), and the experimental group - carcasses had an average degree of invasion (6-10 larvae), I-I-a high degree of invasion (more than 10 larvalists). Control - carcasses from healthy animals. The amino acid spectrum of meat proteins was investigated using an automatic analyzer of amino acids T 339, firm "Mikrotechna" (Prague, Czech Republic) by ion-exchange chromatography. Samples for research were taken from the areas of the shoulder blade and the hips of carcasses.

Results of research and discussion. The increase in the synthesis of essential amino acids in invasive animals, changes in the number of substitutable amino acids in comparison with healthy animals has been revealed. The ratio of irreplaceable to substitutable amino acids is somewhat reduced with an increase in the intensity of the invasion, to a greater degree, due to the average degree of invasion.

The amount of cystine, methionine (sulfur-containing) in the meat of animals with a pathological process is increasing. The content of glycine, proline, alanine, lysine (amino acids in the elastin and collagen fibers) is slightly increasing, while threonine, phenylalanine, glutamine and aspartic acid are reduced, which is probably due to the restructuring of adaptive mechanisms for helminthiasis.

As the intensity of the invasion increases, the content of sulfur-containing amino acids (methionine, cystine) increases, but their content remains lower than the FAO / WHO scale. There is a change in the amount of aromatic (phenylalanine + tyrosine) amino acids. The content of valine, isoleucine, increases - leucine. There is a decrease in the content of threonine and lysine.

The amino acid skoras of pig meat with increasing degree of invasion increases for lysine, sulfur-containing (methionine, cystin) amino acids, leucine and decreases - for threonine, valine, aromatic (phenylalanine, tyrosine) amino acids compared to clinically healthy animals.

Conclusions. The intensity of the echinococcal invasion has an effect on the biological value of the meat. The ratio of irreplaceable to substitutable amino acids decreases with an increase in the intensity of the invasion. The amino acid rate increases for replaceable (especially sulfur-containing) amino acids by 12-50% and decreases - for irreplaceable by 6-9%, which indicates an increase in the amount of connective tissue and a decrease in the biological value of the product.

Key words: meat, echinococcosis, aminoacids, aminoacid index, aminoacid quick, biological valu.

References

1. Andalib Aliabadi, Z., Berenji, F., Fata, A. & Jarahi, L. (2015). Human Hydatidosis/Echinococcosis in North Eastern Iran from 2003-2012. *Iranian Journal of Parasitology*, issue 10, pp. 658-662.
2. Bakaliuk O. I., Davydovych I. Ie. (2012). Urazhennia nyrok pry poshyrenykh mikozyakh, parazytozakh, invaziiakh [Kidney defeat at common mycoses, parasitoses, invasions]. *Mystetstvo likuvannia* [Art of treatment], issue 10 (16), pp. 47-54.
3. Learmount, J., Zimmer, I. A., Conyers, C., Boughtflower, V. D., Morgan, C. P. & Smith, G. C. (2012). A diagnostic study of Echinococcus multilocularis in red foxes (*Vulpes vulpes*) from Great Britain. *Veterinary Parasitology*, issue 190, pp. 447-453.
4. Лысаіа N.T., Petia S.A. (2002). Pyshevaia tsennost' miasa y pokazately eho kachestva [Nutritional value of meat and indicators of its quality]. *Miasnoe delo* [Meat business], issue 1, pp. 16-17.
5. Szilagyiova, M., Laca, L., Antolova, D., Novakova, E., Rosol'anka, R., Reiterova, K. & Simekova, K. (2015). Importance of complex diagnostic approach in differential diagnosis of alveolar echinococcosis. *Helminthologia*, issue 52, pp. 298-302.
6. Koval I.V. (2009). Vplyv ekhinokokoznoi invazii na aktyvnist' transaminaz ta mikrobnu kontaminatsiiu produktiv zaboіu pry ekhinokokozi [Influence of echinococcosis invasion on activity of transaminases and microbial contamination of slaughter products at echinococcosis] *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu* [Bulletin of the Sumy National Agrarian University], issue 3 (24), pp. 24-28.
7. Vutova, K., Yancheva, N., Goceva, A., Tcherveniakova, T. & Tiholova, M. 2012. Changes of liver transaminases in patients with echinococcosis treated with benzimidazole compounds albendazole and mebendazole. *Comptes Rendus De L'Academie Bulgare Des Sciences*, issue 65, pp. 109-114.
8. Zhu, D. W., Zhang, M. X., Bao, Y. J., Gu, J. P., Ji, W. Z., Zhang, H. X. & Ren, W. X. (2015). Effects of albendazole nanoparticles in mice with hepatic echinococcosis: Portal vein cannulation versus intravenous administration. *Experimental Parasitology*, issue 154, pp. 43-46.
9. Zibaei, M., Sarlak, A., Delfan, B., Ezatpour, B. & Azargoan, A. 2012. Scolicidal Effects of *Olea europaea* and *Satureja khuzestanica* Extracts on *Protoscolices* of Hydatid Cysts. *Korean Journal of Parasitology*, issue 50, pp. 53-56.

Стаття відправлена: 08.02.2018 р.

© Якубчак О.М., Таран Т.В.

УДК 577.115.3: 591

**THE EFFECT OF LOW-MOLECULAR XENOBIOTIC ON THE
ELECTROPHORETIC MOBILITY OF THE HEMOPROTEIN
ДЕЙСТВИЕ НИЗКОМОЛЕКУЛЯРНОГО КСЕНОБИОТИКА НА
ЭЛЕКТРОФОРЕТИЧЕСКУЮ ПОДВИЖНОСТЬ ГЕМОПРОТЕИДА**

Gidulyanov A.A. / Гидулянов А.А.

PhD, assistant professor / к.б.н., доцент

SPIN: 8938-8289

*Academy of Bioresources and Environmental Management of V.I. Vernadsky Crimean Federal
University, 295492, Republic of Crimea, Simferopol, v. Agrarnoe*

*Академия биоресурсов и природопользования Федерального государственного автономного
образовательного учреждения высшего образования «Крымский федеральный университет
имени В. И. Вернадского», 295492, Республика Крым, г. Симферополь, п. Аграрное*

Аннотация: Проведено исследование влияния хлороформа на электрофоретическую подвижность фракций гемоглобина. В результате исследований получены данные, свидетельствующие об изменении электрофоретической подвижности гемоглобина под влиянием углекислого газа.

Ключевые слова: гемоглобин, хлороформ, электрофоретическая подвижность.

Вступление

Окружающая среда современных мегаполисов представляют собой сложные смеси токсикантов, поступающих в организм человека с атмосферным воздухом и питьевой водой [1]. Ежегодное увеличение содержания органических соединений в объектах окружающей среды, важнейшей особенностью которых является липофильность, позволяет им в значительной мере накапливаться и концентрироваться в живых организмах даже при незначительном содержании в окружающей среде. В настоящее время большое внимание уделяется потенциальной опасности хлорорганических соединений, образующихся на различных этапах очистки и обеззараживания питьевой воды на водопроводных станциях. В наибольших количествах образуется хлороформ, для которого не установлена научно обоснованная ПДК в питьевой воде [2]. Органические вещества широко используются в качестве растворителей. Среди таких веществ – хлороформ [1,3].

Проблема влияния хлороформа на живые организмы в последнее время привлекает все большее внимание. Известны системные и клеточные механизмы токсического действия, однако молекулярные механизмы мало изучены. Нарушения в нормальном функционировании живых организмов заставляют задуматься о механизмах действия указанного фактора, реализующихся на молекулярном и клеточном уровнях и связанных с изменениями структуры биологических молекул, а следовательно, и с выполняемыми ими функциями [4]. Выяснение механизма взаимодействия гидрофобных низкомолекулярных веществ с белками требует проведения исследований на белковых моделях с использованием разных веществ гидрофобной природы [5]. В связи с этим целью данной работы было проведение сравнительного анализа влияния хлороформа на электрофоретическую подвижность гемоглобина.

Материалы и методы

Материалом исследования служил гемолизат эритроцитов крови человека, как модельный раствор гемоглобина. Гемолизат получали методом "осмотического шока". После этого в полученный гемолизат добавляли дистиллированную воду до конечной концентрации гемоглобина 0,03% [6].

Раствор белка насыщали хлороформом в стеклянных бюксах объёмом 5 мл путем наслаивания 3 мл раствора белка на 1,5 мл лиганда с последующей инкубацией образцов при комнатной температуре. Инкубацию образцов проводили в течение 1, 2, 4 и 24 часов. Электрофорез проводили в трубочках в 7% ПААГ. Разделение проводили при 250-340 В при силе тока 2-5 мА на каждую трубку. Продолжительность разделения составляла 2,5-3 часа [7].

Результаты и обсуждение

Низкомолекулярные растворители, к числу которых относится хлороформ, оказывают сильное денатурирующее действие на биополимеры. Однако в данном исследовании использовали насыщения гемоглобина, при которых медленно устанавливается равновесие в системе хлороформ - вода-белок и происходит связывание лигандов гидрофобными участками молекулы белка. Возникает естественный вопрос о том, какое влияние на структуру белка оказывает связывающийся с ним хлороформ. Поэтому представляется важным оценка влияния углеводов на структуру молекулы гемоглобина и обратимость действия данных денатурирующих агентов. В связи с этим проведены исследования электрофоретических свойств белка, насыщенного хлороформом.

В случае связывания хлороформа с гемоглобином наблюдается достоверное снижение электрофоретической подвижности ($p < 0,05$). Электрофоретическая подвижность первой фракции гемоглобина при взаимодействии с хлороформом по сравнению с нативным гемоглобином уменьшилась в 1 час на 11%, во 2 час увеличилась на 2,8%, в 4 час уменьшилась на 22%. В случае связывания хлороформа с белком, при 24-часовой экспозиции 1 фракция не идентифицирована.

Электрофоретическая подвижность второй фракции гемоглобина при взаимодействии с хлороформом, по сравнению с нативным гемоглобином, уменьшилась в 1 час на 17%, во 2 час - на 5%, в 4 час - на 20% и 24 час - на 14%. Электрофоретическая подвижность третьей фракции гемоглобина при взаимодействии с хлороформом по сравнению с нативным гемоглобином уменьшилась в 1 час на 34%, во 2 час - на 16%, в 4 час - на 42% и 24 час - на 18%.

Практически во всех 4 экспозициях в случае связывания хлороформа с гемоглобином, наблюдается достоверное снижение электрофоретической подвижности. Увеличение электрофоретической подвижности первой фракции гемоглобина во второй час по сравнению с нативным гемоглобином недостоверны ($p > 0,05$). Во всех поставленных экспериментах при 24-часовой экспозиции происходила денатурация гемоглобина, были видны хлопьяподобные структуры. При анализе электрофоретической подвижности взаимодействия белковых молекул с хлороформом, т.е. за все время экспозиции, наиболее выраженные изменения электрофоретической

подвижности наблюдаются в 4-ый час.

Можно предположить, что насыщение гемоглобина хлороформом оказывает денатурирующее действия на структуру изучаемого белка. Как следствие не исключена возможность образования полимерных форм белка, что свидетельствует об усилении агрегации белковых молекул, о чем в свою очередь говорит более плотная окраска исследуемого белка.

Заключение и выводы.

1. Установлено, что насыщение гемоглобина хлороформом сопровождается снижением электрофоретической подвижности гемопротеида, что свидетельствует об его денатурирующем эффекте.

2. За все время экспозиции, наиболее выраженные изменения электрофоретической подвижности гемоглобина наблюдаются в 4-ый час насыщения белка низкомолекулярным лигандом.

Литература:

1. Бонашевская Т.И., Пинигин М.А. Морфологическая оценка изолированного и сочетающего действия химических и физических факторов окружающей среды // Гигиена и санитария. – 1991. – №2. – С.54

2. Красовский Г. Н., Егорова Н.А. Хлорирование воды как фактор повышенной опасности для здоровья населения // Гигиена и санитария. – 2003. – №1. – С.140.

3. Воронин В.М., Литвинов Н.Н., Казачков В.И. Изучение канцерогенности хлороформа // Вопросы онкологии. – 1987. – Т.33, №8. – С.81-85.

4. Васьковская Л. Ф. Циркуляция и трансформация хлорфосфатов, ртутьпроизводных препаратов в системе окружающая среда биологический объект. – К.: Наукова думка, 1985. – С.156.

5. Кяйвярайнен А.И. Динамическое поведение белков в водной среде и их функции. – Л.: Наука, 1980. – 272с.

6. Drabkin D. A simplified technique for large scale crystallization of myoglobin and haemoglobin in the crystalline // Arch. Biochem. – 1949.– V.21 – P.224 – 226.

7. Гааль Э, Медыша Г, Верецкий А. Электрофорез в разделении биологических макромолекул. – М.: Мир, 1982. – 446 с.

***Abstract:** The effect of chloroform on the electrophoretic mobility of hemoglobin fractions was studied. As a result of the studies, data were obtained indicating a change in the electrophoretic mobility of hemoglobin under the influence of a hydrocarbon.*

***Key words:** hemoglobin, chloroform, electrophoretic mobility.*

References:

1. Bonashevskaya T.I., Pinigin M.A. Morfologicheskaya ocenka izolirovannogo i sochetayushchego dejstviya himicheskikh i fizicheskikh faktorov okruzhayushchej sredy [Morphological assessment of the isolated and combining action of chemical and physical environmental factors] in *Gigiena i sanitariya*. – 1991, №2, p.54.

2. Krasovskij G. N., Egorova N.A. Hlorirovanie vody kak faktor povyshennoj opasnosti dlya zdorov'ya naseleniya [Chlorination of water as a factor of increased danger to public health] in

Hygiene and Sanitation. – 2003, №1, p.140.

3. Voronin V.M., Litvinov N.N., Kazachkov V.I. Izuchenie kancerogennosti hloroforma [A study of the carcinogenicity of chloroform] in *Oncology.* – 1987, Т.33, №8, p.81-85.

4. Vas'kovskaya L. F. Cirkulyaciya i transformaciya hlorfosfatov, rtut'proizvodnyh preparatov v sisteme okruzhayushchaya sreda biologicheskij ob"ekt [Circulation and transformation of chlorophosphates, mercury derivatives in the system environment a biological object] in *Naukova dumka.* -1985, p.156.

5. Kyajvyaryajnen A.I. Dinamicheskoe povedenie belkov v vodnoj srede i ih funkcii [Dynamic behavior of proteins in the aquatic environment and their functions] in: *Science.* -: *Nauka*, 1980, 272p.

6. Drabkin D. A simplified technique for large scale crystallization of myoglobin and haemoglobin in the crystalline in *Arch. Biochem.* – 1949, Vol.21, P.224 – 226.

7. Gaal' EH, Medysha G, Vereckij A. Elektroforez v razdelenii biologicheskikh makromolekul [Electrophoresis in the separation of biological macromolecules] in *Mir*, 1982, 446 p.

Статья отправлена: 05.02.2018 г.

© Гидулянов А.А.

УДК 619:616.31

THE ANALYSIS OF ANIMALS EXPERIMENTS FROM THE VIEW POINT OF MODERN ETHICAL SIGHTS AND THE SCIENCE DEVELOPMENT LEVEL**АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДІВ НА ТВАРИНАХ З ТОЧКИ ЗОРУ СУЧАСНИХ ЕТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ ТА РІВНЯ РОЗВИТКУ НАУКИ****Kos'yanchuk N/ Кос'янчук Н. І.***c.vet.s., as.prof/к.вет.н. доц.**National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine**Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Анотація. В статті описується історія виникнення у світовому суспільстві етичних вимог до проведення дослідів на тваринах разом з розвитком природничих наук у європейських країнах починаючи з XVII століття. Захисники «Галенової фізіології» Едмунд О'міра (1655 р.) та інші, стверджували, що біль під час експерименту не робить його результати достовірними, так як фізіологія сильно змінюється під дією болісних відчуттів. У Лондоні (Великобританія, 1875р.) створюється перша у світі організація антивівісекції – Національне антивівісекційне товариство – *The National Anti-Vivisection Society (NAVS)*, яка виступає проти проведення дослідів на тваринах комерційного, освітнього і наукового напрямків, а в 1878 р. прийнятий перший у світі закон на захист експериментальних тварин, що регламентує роботу з ними і приписує використання знеболюючих препаратів.

На сучасному етапі розвитку науки та суспільства можливо та необхідно переглянути проведення “дослідів на тваринах” та мінімізувати їх застосування з використанням новітніх розробок, з метою виведення наукового експерименту з застарілої площини використання живих істот у якості моделей.

Ключові слова: біоетика, біомедичні технології, захист експериментальних тварин, Національне анти-вівісекційне товариство, Всесвітній День лабораторних тварин.

Вступ. Сьогодні, коли Україна є членом Ради Європи, приймаються рішучі кроки на шляху до інтеграції з європейською спільнотою, здійснюються заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки з метою її гармонізації в "Європейському просторі", постає питання щодо введення сучасних біоетичних принципів в дослідницьку практику .

Основний текст. Засновником біоетики по праву є американський біолог-біохімік і вчений-гуманіст Ван Ренселера Поттер (1911-2001pp.), який у 1969 році вводить в науковий обіг термін "біоетика" і визначає її основні напрямки. На 70-ті роки ХХ століття випадає початок інтенсивного розвитку біоетики в Америці та країнах Західної Європи, а її виникнення пов'язане з впровадженням нових біомедичних технологій. Серед інших: розвиток трансплантології та генної інженерії, прогрес у галузі медичної діагностики та методи репродукції людини, масове використання у клінічних дослідженнях та наукових експериментах тварин і людей та інш. Все це призводить до необхідності вирішувати моральні проблеми, які раніше не стояли перед людством.

Суперечки навколо дослідів на тваринах розпочалися з XVII століття. У 1655 році захисник «Галенової фізіології» Едмунд О'міра та інші, стверджували, що біль під час експерименту не робить його результати достовірними, так як фізіологія сильно змінюється під дією болісних відчуттів [1, 2]. У 1822 році Британський парламент прийняв перший закон з захисту

тварин.

Клод Бернар, відомий, як «принц вівісекції» [3] та батько фізіології (його дружина - Мэрі Франсуа Мартин заснувала перше антивівісекційне товариство у Франції у 1883 році [4]) писав у 1865-му році: «наука про життя - це чудовий та блискучий зал, потрапити до якого можна тільки крізь велику та брудну кухню» [5-7]. Термін «вівісекція» означає «розтин живої істоти» та історично відноситься тільки до експериментів, пов'язаних з дисекцією (розтином) живої тварини. *Encyclopædia Britannica* (Енциклопедія Британніка) визначає вівісекцію, як «операцію на живій тварині, за ради експерименту, а не лікування [8]. У період проведення ранніх природознавчих експериментів на тварині без знеболення, такі досліди отримали назву вівісекції і відрізнялися надзвичайною жорстокістю. У цю епоху громадська думка практично не висловлювалося з приводу жорсткостей вівісекції, хоча окремі письменники і вчені висловлювали своє занепокоєння.

Національне антивівісекційне товариство - *The National Anti-Vivisection Society (NAVS)* – це перша у світі організація антивівісекції, заснована у 1875-му році у Лондоні (Великобританія) відомою гуманісткою Френсіс Пауер Кобб, проти проведення дослідів на тваринах комерційного, освітнього і наукового напрямків та згуртувала багатьох відомих людей свого часу для підтримки свого руху, включаючи Королеву Вікторію та лорда Шафтсбері [9]. Багато з соціальних реформаторів того часу підтримали цілі NAVS.

У кінці XIX століття (1878 р.) у Великобританії був прийнятий перший у світі закон на захист експериментальних тварин, що регламентує роботу з ними і приписує використання знеболюючих препаратів [10,11]. У цей період почалися виступи громадськості, які засуджували проведення експериментів на тваринах з позиції етики.

Розбіжність між прихильниками та супротивниками вівісекції привернули увагу суспільства у 1900-му році, коли відбулася вулична сутичка між студентами-медиками та антивівісекціоністами і поліцією у пам'ятника «вівісекційній» собаці (так зване «Діло про коричневу собаку») [12]. Так, полеміка про етичне ставлення до тварин вийшла за межі наукового кола та стала суспільним громадянським рухом. Це стало запорукою до законодавчого процесу.

Епохою широкого розвитку біоекспериментів стає ХХ століття. Ймовірно саме в 1920-х роках анатомування тварин стає невід'ємною частиною програми вищої освіти в Америці і ряді інших країн. Відповідно збільшенню кількості занять, що включають використання тварин, посилюється і громадське занепокоєння. Згодом обов'язковими стали тести з токсичності лікарських препаратів. Після трагедії з «Еліксиром сульфаніламіда» у 1937 році, конгрес США вимагав обов'язкового тестування лікарських засобів на тваринах. Інші країни прийняли схожі закони [13].

У 1981р. Національна Асоціація вчителів в науці (NSTA - National Science Teachers Association) і Національна Асоціація вчителів біології (National Association of Biology Teachers) сприяли прийняттю «Кодексу практики» довузівської освіти. Його положення були прозорими: «Ні один експеримент,

який може заподіяти біль, дискомфорт або вплинути на здоров'я тварини, не повинен бути виконаний на ссавцях, птахах, рептиліях або рибах».

У березні 1986 року в Страсбурзі Радою Європи була прийнята «Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються в експериментальних та інших наукових цілях».

Незважаючи на прийняте законодавство і громадську думку, щодо вівісекції, і в наш час продовжуються жорстокі експерименти.

Всесвітній день лабораторних тварин - World Day For Animals In Laboratories (World Lab Animal Day) заснований у 1979 році Національним Антивівісекційним товариством (NAVS), відзначається щорічно 24 квітня, у рамках Всесвітнього тижня лабораторних тварин [9, 14]. Серед інших заходів, у цей день проводяться мітинги протесту проти використання тварин у дослідах, так у квітні 2010 року відбувся марш протесту у центральному Лондоні, у 2012 році у Бірмінгемі, у 2014 році у Ноттінгемі [15-17].

Не дивлячись на зусилля NAVS та інших організацій з захисту лабораторних тварин, цей день все ще не доданий до офіційного переліку, признаних Організацією Об'єднаних Націй [18-20].

Наразі досліди проводяться фармацевтичними компаніями, що тестують медикаменти, чи контрактними установами з проведення дослідів на тваринах, такими як Huntingdon Life Sciences. Згідно даних ЄС 2005 р., щорічно у Європі в таких дослідах використовується близько мільону тварин. Відповідно повідомлення Nature, кожна речовина досліджується на 5000 тварин, а пестициди - на 12000. Досліди проводять без анестезії, яка може впливати на результати (Рис.1).

Відсоток використання різних видів дослідних тварин у ЄС у 2011 році

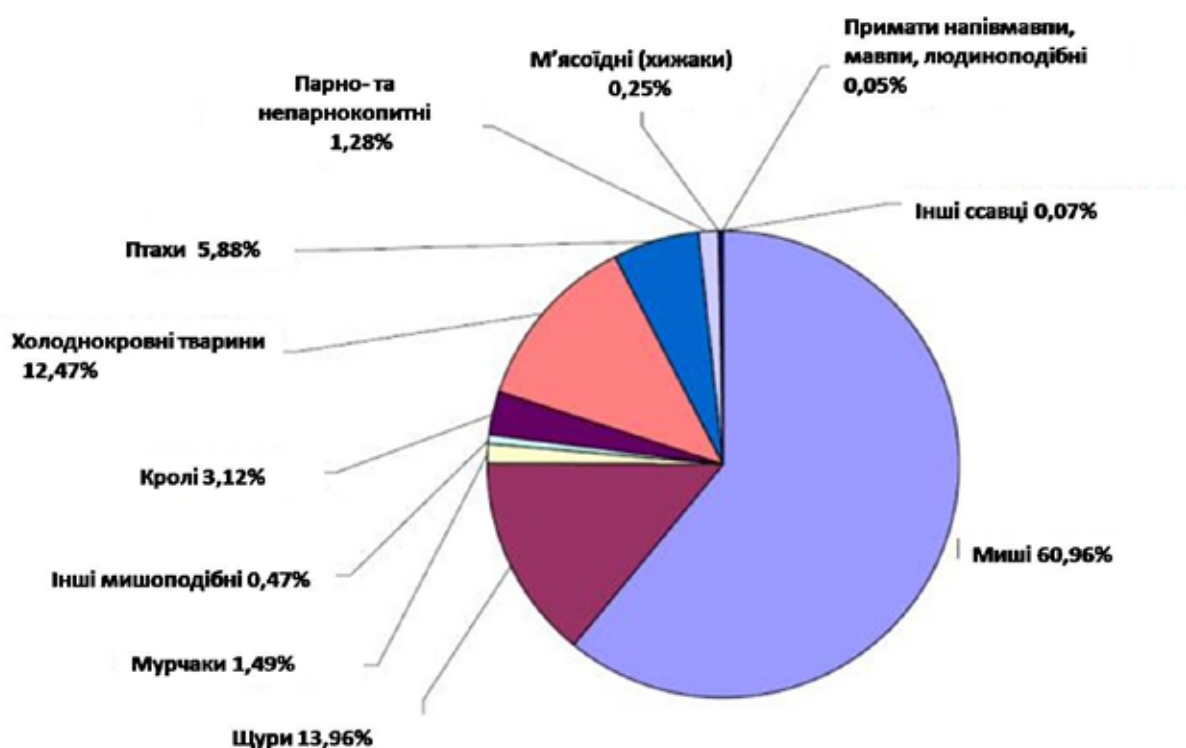

Рис.1. Використання тварин в експерименті

Нарешті, тест ЛД₅₀ в 2002-му році був замінений у міжнародних принципах на ОЕСР-тести з фіксованою дозою, які потребують менше тварин та викликають менше страждань. Згідно Nature, визначення ЛД₅₀ у 2005 році складало третину тестів з токсичності у світі.

Згідно поясненню Національної академії наук США ці тести дають «важливішу інформацію для оцінювання потенціалу небезпеки та ризику». Проте є думка (кореспондент журналу Nature Алісон Аббот), що більшість дослідів на тваринах недо- чи переоцінюють ризик, або не відображають адекватно токсичність для людини [21].

Висновок.

На сучасному етапі розвитку науки та суспільства необхідно переглянути проведення “дослідів на тваринах” та мінімізувати їх застосування з використанням новітніх розробок, з метою виведення наукового експерименту з застарілої площини використання живих істот у якості моделей.

Література

1. Ryder, Richard D. *Animal Revolution: Changing Attitudes Towards Speciesism*. Berg Publishers, 2000, p. 54.
2. «Animal Experimentation: A Student Guide to Balancing the Issues», Australian and New Zealand Council for the Care of Animals in Research and Teaching (ANZCCART), accessed December 12, 2007, cites original reference in Maehle, A.-H. and Trohler, U. *Animal experimentation from antiquity to the end of the eighteenth century: attitudes and arguments*. In N. A. Rupke (ed.) *Vivisection in Historical Perspective*. Croom Helm, London, 1987, p. 22.
3. Croce, Pietro. *Vivisection or Science? An Investigation into Testing Drugs and Safeguarding Health*. Zed Books, 1999, p. 11.
4. Rudacille, Deborah. *The Scalpel and the Butterfly: The Conflict*, Farrar Straus Giroux, 2000, p. 19.
5. «In sickness and in health: vivisection's undoing», *The Daily Telegraph*, November 2003.
6. Bernard, Claude *An Introduction to the Study of Experimental Medicine*, 1865. First English translation by Henry Copley Greene, published by Macmillan & Co., Ltd., 1927; reprinted in 1949, p. 125.
7. LaFollette, H., Shanks, N., *Animal Experimentation: the Legacy of Claude Bernard*, *International Studies in the Philosophy of Science* (1994) pp. 195-210.
8. «Vivisection», *Энциклопедия Британника*, 2007. Див. також Croce, Pietro. *Vivisection or Science? An Investigation into Testing Drugs and Safeguarding Health*. Zed Books, 1999, та «FAQs: Vivisection», *Британский союз за отмену вивисекции*.
9. "The history of the NAVS". Retrieved 11 April 2013.
10. *The Life and Letters of Charles Darwin, Volume II*, FullTextArchive.com.
11. Bowlby, John. *Charles Darwin: A New Life*, W. W. Norton & Company, 1991. p. 420.
12. Mason, Peter. *The Brown Dog Affair*. Two Sevens Publishing, 1997.
13. *Taste of Raspberries, Taste of Death. The 1937 Elixir Sulfanilamide*

Incident FDA Consumer magazine June 1981.

14. "World Week for Animals in Laboratories". Retrieved 11 April 2013.

15. "World Laboratory Animal Liberation Week". Retrieved 11 April 2013.

16. "World Day for Animals in Laboratories rally, Birmingham". Retrieved 11 April 2013.

17. "World Day for Animals in Laboratories rally" Veggies Catering Campaign Nottingham Rally Report 2014 Retrieved 26 April 2014.

18. "Animal Aid: World Day For Animals In Laboratories". Retrieved 11 April 2013.

19. Peter G., Tatchell. "Medical Charities Are Funding Animal Experiments But They Don't Want You to Know". Huffington Post. Retrieved 12 April 2013.

20. "United Nations Observances: International Days". Retrieved 11 April 2013.

21. Alison Abbott "The lowdown on animal testing for cosmetics" Nature Published 11 March 2009 Див. також: Alison Abbott "Animal test inescapable" Nature 453, 563-564 (29 May 2008).

***Abstract.** There are described about history occurrence of the world community ethical requirements to carrying out of animal experiments together with development of natural sciences, since 18th century in the European countries. Edmund O'Meara (1655) and others "Galen physiology" defenders asserted that the pain during experiment does not do its results authentic because the animal physiology was strongly change under the painful influence. The first-ever antivivisection organization - The National Anti-Vivisection Society (NAVS) is based in London (Great Britain, 1875). It was oppose to carrying out of animal experiments in commercial, educational and scientific directions, and the first-ever law about laboratory animal protection, which regulated relations with them and ordered their anesthetic preparations, was in 1878. There is possible and necessary to reconsider an urgency of carrying out of "animals experiments" at the present development stage the modern science and society, we will be minimize their application by the newest working out use, and we will have purpose to lead out of scientific experiments from obsolete level which need to use the live beings as a biological models.*

***Key words:** bioethics, biomedical technologies, laboratory animals protection, The National Anti-Vivisection Society, World Day For Animals In Laboratories.*

УДК 336.226.12

**ANALYSIS OF INCOME TAXATION SYSTEMS OF ENTERPRISES IN
FOREIGN COUNTRIES**
**АНАЛІЗ СИСТЕМ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ**

Shkrabalyuk A.R. / Шкрабальюк А.Р.
magistrate / магістрант

Didenko Y.Y. / Діденко Ю.Ю.
s.e.s., as.prof. / к.е.н., доцент
ORCID: 0000-0001-7825-3022

SPIN: 6969-6495

*National Aerospace University named after M.E. Zhukovsky «KhAI»,
Kharkov, Chkalova 17, 61070*

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»,
Харьков, ул. Чкалова 17, 61070*

Анотація: У статті розглянуто досвід накопичення та розподілу податку на прибуток підприємств у зарубіжних країнах та обґрунтовані можливості його запровадження у вітчизняну податкову практику. Визначено основні ставки податку на прибуток у різних країнах світу. Запропоновані заходи щодо посилення фіскальної та регулюючої ролі податку на прибуток підприємств в Україні.

Ключові слова: податкова система, реформування, податок на прибуток, підприємства, зарубіжні країни.

Вступ.

На сьогодні показники діяльності окремих суб'єктів підприємницької діяльності є однією з основних характеристик соціально-економічного розвитку країни. Під час розв'язання питань ефективного функціонування підприємств, головною характеристикою фінансової діяльності є система оподаткування, яка регулюється низкою нормативних документів та Податковим кодексом України. До системи податкового регулювання належить багато фінансових інструментів та найголовнішим з них є податок на прибуток підприємства. У сучасних економічних реаліях України, питання застосування ефективного механізму оподаткування прибутку підприємств постає надзвичайно гостро та знаходиться в числі найважливіших соціально-економічних проблем, адже податок на прибуток підприємств може використовуватися як дієвий інструмент збалансованого динамічного економічного зростання на засадах інноваційного розвитку, як надійне джерело доходів державного бюджету, крім цього від нього залежить подальший розвиток малого та середнього бізнесу в Україні. Складні політичні та економічні умови, нестабільність та складність вітчизняного законодавства, Існуючі недоліки у системі оподаткування, які обумовлюють значний податковий тягар на бізнес, актуалізують необхідність дослідження зарубіжного досвіду оподаткування прибутку підприємств з метою пошуку оптимальних для нашої країни напрямів щодо удосконалення порядку стягнення та адміністрування податку на прибуток підприємств.

Основний текст: Податок на прибуток підприємств відіграє важливу роль у системі асигнувань до державного бюджету, а також у цілому для податкової системи України. Він стабільно займає у фіскальній системі вагомe місце за

розміром надходжень. Податок на прибуток є прямим податком, який сплачують підприємства з прибутку, який дорівнює перевищенню суми доходів над собівартістю реалізованих товарів, виконаних робіт та наданих послуг, а також над сумою інших витрат звітного періоду. Розділом III Податкового кодексу України визначений податок на прибуток підприємств, які проводять господарську діяльність на території України та за її межами. Відповідно до статті 135 Податкового кодексу України, ставка цього податку становить 18% [1]. Для більшості організацій цей податок складає основну долю податкового навантаження, тому необхідно визначити оптимальний рівень податкової ставки з метою побудови ефективної системи оподаткування. Для цього розглянемо особливості прибуткового оподаткування у зарубіжних країнах.

Розглядаючи податкову систему Сполучених Штатів Америки (США), можна побачити, що вона розвивається і вдосконалюється вже понад 200 років, що сприяє розвитку ринкових відносин у цій країні. Податки виконують не тільки фіскальну функцію, а й виступають в якості інструменту регулювання розвитку економіки [2].

Податок на прибуток підприємств у США посідає третє місце за прибутковістю, у той час коли в Україні він займає друге місце. Також, в США перевагою оподаткування податку на прибуток є прогресивна ставка оподаткування (табл.1).

Таблиця 1

Ставки податку на прибуток підприємств в США

Розмір прибутку, дол. США	Ставка податку
0-50000	15%
50001-75000	7500 дол.США+25% над перевищенням
75001-100000	13750 дол.США+34% над перевищенням
100001-335000	22250 дол.США+39% над перевищенням
335001-10000000	113900 дол.США+34% над перевищенням
10000001-15000000	3400000 дол. США+35% над перевищенням
15000001-18330000	5150000 дол. США+38% над перевищенням
18330001 і більше	35%

Джерело: [3]

Таке поетапне оподаткування серйозно підтримує підприємства малого бізнесу. Крім того, в ряді галузей застосовуються прискорені норми амортизації обладнання. На нашу думку, для стимулювання українських підприємств щодо отримання більшого прибутку, було б доцільно, запровадження прогресивної ставки на податку на прибуток в Україні, тому що при її застосуванні, у розпорядженні організацій залишалося б більше вільних коштів, які можна використовувати на розширення виробництва.

В США оподаткування корпоративними податками супроводжується великою кількістю пільг: з чистого прибутку віднімаються штатні і місцеві податки на прибуток, внески у благодійні фонди, система прискореної амортизації, пільги на інвестиції. Діють податкові знижки, які стимулюють

використання альтернативних видів енергії. Для позитивного соціально-економічного ефекту в Україні можна було б ввести податкові пільги на використання альтернативних видів енергії [4].

Однією з найбільших країн за обсягом ВВП у світі є Китай, тому, механізм корпоративного оподаткування у даній країні є досить вагомим та цікавим. Основна ставка податку на прибуток підприємств у Китаї становить 25%. Проте, існують й більш низькі ставки податку для окремих галузей/секторів промисловості.

На відміну від США, слід зазначити, що право на пільгові ставки податку на прибуток підприємств у Китаї мають лише ті підприємства, які відповідають певним вимогам, а саме:

- 1) використовують високі технології, займаються переробкою відходів;
- 2) є новоствореними компаніями, розташованими в конфліктних, бідних та інших подібних місцевостях та є такими, що надають соціально значущі послуги (послуги з працевлаштування населення);
- 3) є підприємствами, які страждають від стихійних лих;
- 4) є державними благодійними організаціями, міськими підприємствами, державним сільськогосподарським підприємствам і т.д. (табл.2).

Таблиця 2

Пільгові ставки податку на прибуток підприємств в Китаї

Ставка податку, %	Галузь/сектор промисловості
20	Малі комерційні підприємства.
15	Високотехнологічні підприємства; виробничі підприємства інтегральних схем із загальним обсягом інвестицій понад 8 млрд. юанів, або які виробляють інтегральні схеми з шириною менше 0,25 мікрона.

Джерело: [5]

Позитивний досвід застосування регулюючого потенціалу податку на прибуток має також і Канада [6]. У цій країні ставка податку на прибуток підприємств складає 26,5% та включає в себе федеральний податок – 15% та провінційний – 11,5%. Необхідно відмітити, що у Канаді широко застосовується практика різноманітних пільг у податковій системі. Наприклад податковий кредит застосовується для компаній аерокосмічної, фармацевтичної, комп'ютерної та телекомунікаційної галузей. Це сприяє залученню іноземних інвестицій, стимулює розвиток науково-технічного прогресу та розвиток економіки в цілому [7].

Далі розглянемо особливості прибуткового оподаткування підприємств Великобританії. Частка податків на прибуток з компаній складає 20% доходів державного бюджету. На відміну від України, в якій відсутній перелік платників податків, податкова система Великобританії включає до нього корпоративні організації та некомерційні асоціації, що є великим плюсом в податковому праві.

Ставки корпоративного податку є диференційованими і розподіляються за величиною прибутку (табл.3)

Таблиця 3

Ставки корпоративного податку Великобританії

Розмір прибутку, фунтів стерлінгів	Ставка податку
0-300000	19%
300000 і більше	30%

Джерело: [8]

Гранична ставка податку складає 30%, але для підприємств, прибутки яких менше 300 тис. ф. ст., діє зменшена ставка 19%. Податкові пільги надають для деяких витрат на основні засоби. Як приклад — витрати на машини і устаткування, сільськогосподарські споруди та наукові дослідження. Для малих і середніх компаній в перший рік діяльності надають податкові пільги у розмірі 40% на придбання машин і устаткування. Такі пільги слід було б вводити і в Україні, це б стимулювало підприємців інвестувати в малі підприємства.

Висновки і пропозиції.

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна стверджувати, що механізм оподаткування прибутку підприємств в нашій країні потребує змін. В Україні податок на прибуток підприємств спрямований тільки на досягнення податкової наповненості Державного бюджету, тому більшість вітчизняних підприємств обирають шлях до тіньової економіки.

За результатами проведеного дослідження зарубіжного досвіду оподаткування прибутку підприємств вважаємо за доцільне запропонувати наступні заходи реформування для оподаткування цього прибутку в Україні: для стимуляції українських підприємств до отримання більшого прибутку треба запровадити прогресивні ставки податку на прибуток підприємств на приклад таких, які діють у США; встановити знижені ставки податку для сектору малого бізнесу, тому що це відіграє значну роль в створенні інновацій, розширенні виробництва та зростанні зайнятості; запровадити податкові пільги як в Канаді та Китаї, для компаній, які належать до пріоритетних галузей розвитку економіки України; запровадити інвестиційний податковий кредит, що дозволить підприємствам вкладати кошти в нове виробництво, а це в свою чергу, буде сприяти появі нових робочих місць та економічному зростанню.

Реалізація запропонованих заходів щодо посилення фіскальної та регулюючої ролі податку на прибуток підприємств України, сприятиме зміцненню та вдосконаленню діючої системи оподаткування, що дозволить зменшити податковий тиск на суб'єктів господарювання та призведе до підвищення індекса конкурентоспроможності нашої країни.

Література:

1. Податковий кодекс України від 1 січня 2018 року № 2755- VI. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби 127 України

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>

3. United States Federal State and Local Government Revenue [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usgovernmentrevenue.com/>

4. Асоціація платників податків України. Податкова система США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybiz_hnuy_dosvid/USA.html

5. PWC. China. Corporate – Taxes on corporate income [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Peoples-Republic-of-China-Corporate-Taxes-on-corporate-income>

6. KPMG. Corporate tax rates table [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/tax-tools-andresources/tax-rates-online/corporate-tax-rates-table.html>

7. Дивесв-Кириленко О. Р. Тіньова економіка та її вплив на розвиток малого і середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс]: Інноваційна економіка. – 2013. – №3(41). – С. 16-20. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/inek/2013_3/16.pdf

8. Сторожук О.В., Панура Ю.В. Податок на прибуток підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід [Електронний ресурс]: Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2013. – № 3. – С. 191-196. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2013_3_28

Abstract. *The foreign countries' experience of enterprises' income tax accumulation and distribution is investigated in the article; the opportunities of its implementation in Ukrainian taxation practice are also justified. Main income tax rates in different countries of the world are determined. There are proposals related to some measures regarding the strengthening of fiscal and regulative role of enterprises' income tax in Ukraine.*

Key words: *tax system, reforming, tax on income, enterprises, foreign countries*

References:

1. The Tax Code of Ukraine dated January 1, 2018, No. 2755- VI. [Electronic resource] - Access mode: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Official website of the State Treasury Service 127 of Ukraine [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.treasury.gov.ua>

3. United States Federal State and Local Government Revenue [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.usgovernmentrevenue.com/>

4. Association of Taxpayers of Ukraine. US Tax System [Electronic Resource]. - Access mode: http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybiz_hnuy_dosvid/USA.html

5. PWC. China Corporate - Taxes on corporate income. - Access mode: <http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Peoples-Republic-of-China-Corporate-Taxes-on-corporate-income>

6. KPMG. Corporate tax rates table [Electronic resource]. - Access mode: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/tax-tools-andresources/tax-rates-online/corporate-tax-rates-table.html>

7. Diveev-Kyrylenko O.R. Shadow economy and its impact on the development of small and

medium enterprises in Ukraine [Electronic resource]: Innovative economy. - 2013. - No. 3 (41). - P. 16-20. - Access mode:http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/inek/2013_3/16.pdf

8. *Storozhuk OV, Panura Yu.V. Enterprise Income Tax: Domestic and Foreign Experience [Electronic Resource]: Scientific Herald of the National University of the State Tax Service of Ukraine (e-comonomy, right). - 2013. - No. 3. - P. 191-196. - Access mode:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2013_3_28*

Стаття відправлена: 04.02.2018 г.
© Шкрабалюк А.Р., Діденко Ю.Ю.

ACCOUNTING OF FINISHED PRODUCTS AND ITS METHODOLOGICAL ASPECTS

ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЙОГО МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

Mysaka G.V. / Мисака Г. В.

*PhD (Economics), Associate Professor, Department of Accounting and Auditing /
кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та аудиту*

Cherkunova Y.S. / Черкунова Ю.С.

*student of the department of Accounting and Auditing /
студент кафедри обліку та аудиту*

*Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Vasylykivska 90 a, 03022*

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Київ, вул. Васильківська 90 а, 03022*

Анотація: Розглянуто економіко-облікову інтерпретацію готової продукції вітчизняними та іноземними науковцями, висвітлено зміст, завдання та методичні аспекти обліку готової продукції. Наведено класифікацію готової продукції відповідно до економічної літератури та структуровано її в схему. Зазначено перелік нормативних актів, які визначають методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію. Надано рекомендації щодо удосконалення обліку готової продукції на підприємствах.

Ключові слова: бухгалтерський облік, готова продукція, запаси, собівартість реалізації, виробництво, реалізація, класифікація, облікова система.

Вступ. В сучасних ринкових умовах успішна діяльність кожного суб'єкта господарювання полягає у підвищенні рівня економічної ефективності виробництва продукції. Облік готової продукції є важливою темою для розгляду та її актуальність полягає в тому, що більшість підприємств України займається виробництвом продукції. Для кожного суб'єкта господарювання готова продукція відіграє важливу роль у складі його оборотних активів та займає домінуючу позицію у здійсненні його діяльності. Від коректності обліку реалізації залежить обсяг доходу не тільки підприємства, а й прибуткова частина бюджету держави, тому вивчення обліку готової продукції згідно з Національними стандартами бухгалтерського обліку є одним з важливих завдань сьогодення. Вивченням питань, пов'язаних з обліком готової продукції, займалися провідні вітчизняні та зарубіжні вчені. Найбільш обґрунтовано до проблем бухгалтерського обліку готової продукції в Україні у своїх працях підійшли Ф.Ф. Бутинець, О.П. Бушан, С.Ф. Голов, В.А. Завгородній, В.Г. Линник, Г.Ю. Коблянська, В.М. Пархоменко, В.В. Сопко, Н.С. Петришина, Н.М. Ткаченко та інші. Серед зарубіжних дослідників – І.Л. Грунфест, А.Ш. Маргуліс, О.К. Марченко, В.Б. Кондраков, В.І. Цуркан, А.Д. Шеремет, Н.Д. Врублевський, І.М. Рендухов та інші. Метою написання статті є подальший розвиток теоретичних основ та методичних аспектів обліку готової продукції, а також розроблення рекомендацій щодо його вдосконалення.

Основний текст. Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», готова продукція належить до запасів. Готовою продукцією вважаються конкретні вироби, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають встановленим стандартам чи технічним умовам, прийняті відділом технічного

контролю і здані на склад або безпосередньо замовнику [1].

При організації обліку готової продукції основним є визначення її характеру. В економічній літературі готову продукцію класифікують відповідно до ряду ознак:

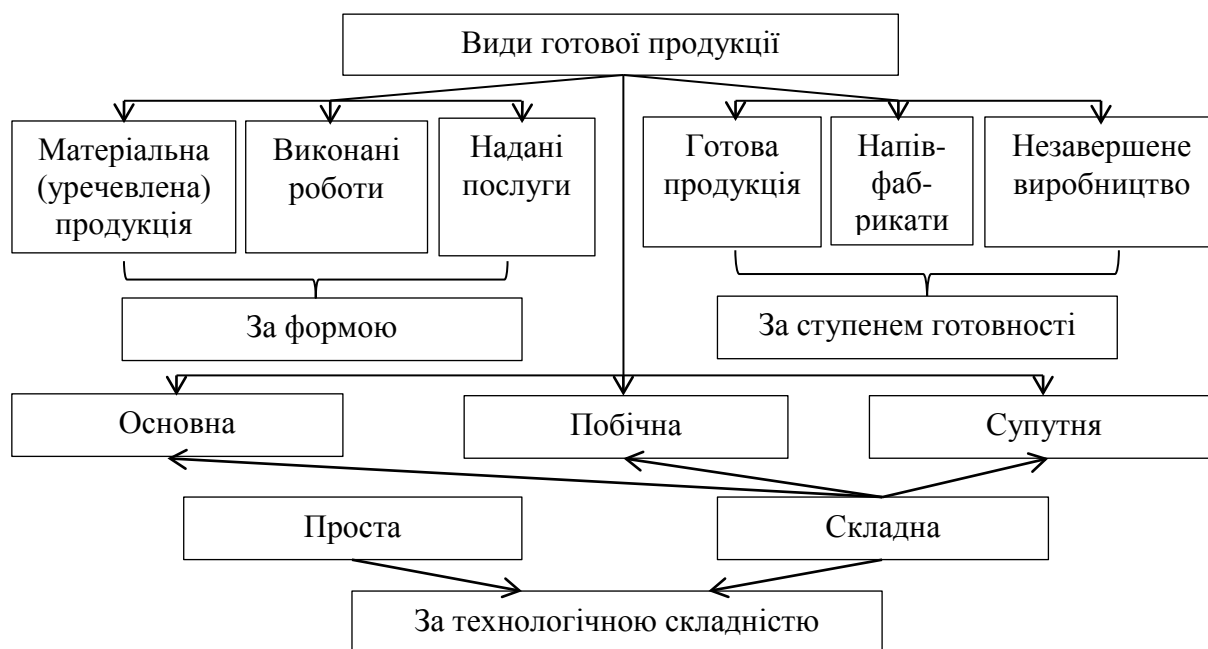

Рис. 1. Класифікація готової продукції

Джерело: розроблено авторами на основі [3]

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію визначаються П(С)БО 9 «Запаси» [1] та 16 «Витрати» [2].

Облік готової продукції повинен забезпечити: контроль за виконанням завдань по випуску продукції; зберігання готової продукції за обсягом, асортиментом та якістю; своєчасну випуску документів на відвантаження; використання фінансових і матеріальних ресурсів за допомогою складання фактичних і планових калькуляцій собівартості продукції. Аналітичний облік готової продукції на підприємствах ведеться за місцями її зберігання та окремими видами. Для синтетичного обліку готової продукції застосовують активний рахунок 26 «Готова продукція», який призначений для узагальнення інформації про наявність та рух продукції, виготовленої підприємством.

На складі готову продукцію обліковують в кількісному виразі за її видами на картках або в книгах складського обліку. Наприкінці місяця необхідною умовою є облік готової продукції за фактичною собівартістю. Готова продукція оприбутковується на склад із виробничих підрозділів на основі первинних документів – актів, накладних, відомостей випуску продукції та документів, які засвідчують якість (сертифікат відповідності державній системі сертифікації, свідоцтво про якість).

Готова продукція як об'єкт бухгалтерського обліку має два види оцінки: продажну вартість та виробничу собівартість. При відображенні продажу готової продукції в бухгалтерському обліку зазначаються дві оцінки:

- оцінка, яка прийнята згідно з обліковою політикою підприємства – первісна вартість (по дебету рахунку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції»);

- оцінка, яка визначається за домовленістю сторін (по кредиту рахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції»).

Для удосконалення обліку готової продукції на підприємствах Т.С. Яровенко, А.І. Чернова запропонували його ведення за видами продукції: основна, супутня, побічна. На їх думку, для цього слід використовувати субрахунки: 261 «Основна продукція»; 262 «Супутня продукція»; 263 «Побічна продукція» [4]. Поділяючи думку науковців вважаємо, що застосування системи субрахунків за видами продукції сприятиме підвищенню аналітичності інформації та можливості проведення аналізу співвідношення видів продукції.

Висновки. Отже, готова продукція – об'єкт облікової системи промислового підприємства, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, виступає засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства. Для того щоб удосконалити систему оцінки готової продукції, підприємства перш за все повинні організувати систему бухгалтерського обліку, так, щоб без додаткових вибірок формувати інформацію про собівартість продукції, що випускається підприємством.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246; зі змінами та доповненнями.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затв. наказом Міністерства фінансів України 31.12.1999р. № 318; зі змінами та доповненнями.

3. Осадча Г.Г., Темчишина Ю.Л. Облік готової продукції та його науково-методичні аспекти на сучасному промисловому підприємстві / Г.Г. Осадча, Ю.Л. Темчишина // Глобальні та національні проблеми економіки. Серія «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». – 2017. – № 16. – С. 894–898.

4. Яровенко Т.С., Чернова А.І. Удосконалення методології бухгалтерського обліку готової продукції / Т.С. Яровенко, А.І. Чернова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – 2013. – № 7 (2). – С. 195–200.

5. Кисіль Н.М. Методологічні аспекти обліку готової продукції на підприємствах / Н.М. Кисіль, Н.І. Колінько // Збірник науково технічних праць Українського державного лісотехнічного університету. – 2012. – Вип.14. – С. 145 – 150.

6. Петришина Н.С. Проблеми обліку готової продукції та її реалізації [Електронний ресурс] / Н.С. Петришина, Р.В. Перун // ПВНЗ «Хмельницький економічний університет». – 2014. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>.

Abstract. The economics-accounting interpretation of finished products by domestic and foreign scientists is considered, content, tasks and methodical aspects of accounting of finished

products are highlighted. The classification of finished products according to the economic literature is presented and structured into the scheme. The list of normative acts, which determine the methodological bases of formation of information on finished products in the accounting, is indicated. The recommendations for improving the accounting of finished products at the enterprises are given.

Key words: accounting, finished goods, inventories, cost of sale, production, sales, classification, accounting system.

References:

1. Regulation (standard) of accounting 9 «Stocks»: shutter. by the order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 20.10.1999. № 246; with changes and additions.
2. Regulation (standard) of accounting 16 «Expenses»: the shutter. by the order of the Ministry of Finance of Ukraine on 31.12.1999. № 318; with changes and additions.
3. Osadcha G.G., Temchyshina Y.L. Accounting of finished products and its scientific and methodical aspects at the modern industrial enterprise / G.G. Osadcha, Y.L. Temchishina // Global and national problems of the economy. Series «Accounting, Analysis and Audit». - 2017. - № 16. - P. 894-898.
4. Yarovenko T.S, Chernov A.I. Improving the methodology of accounting for finished products / T.S. Yarovenko, A. I. Chernov // Bulletin of the University of Dnipropetrovsk. The series «Economics». - 2013. - № 7 (2). - P. 195-200.
5. Kisil N.M. Methodological aspects of the accounting of finished products at the enterprises / N.M. Kisil, N.I. Kolinko // Collection of scientific and technical works of the Ukrainian State Forestry University. - 2012. - v.14. - P. 145 - 150.
6. Petrishina N.S. Problems of the accounting of finished products and their realization [Electronic resource] / N.S. Petrishina, R.V. Perun // PWNZ «Khmelnitsky Economic University». - 2014. - Access mode: <http://nbuv.gov.ua>.

Стаття відправлена 10.02.2018

УДК 339.138

**SYSTEM OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN FOREST
ECONOMY: CONCEPTUAL ASPECTS**
**СИСТЕМА ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА В ЛЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ:
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

Fitisov A. N./ Фитисов А. Н.

***Аннотация.** В статье рассмотрено концепцию устойчивого развития как одну из основных идейных течений в процессе изучения экологического менеджмента. Сформулировано определение и основные цели устойчивого развития. Исследована эволюция формирования экологического менеджмента как науки и основные его элементы. Определено место охраны лесных ресурсов в перечне глобальных целей устойчивого развития. Приведены основные проблемы в лесном хозяйстве Украины, которые нужно учитывать при формировании национальной лесной политики.*

***Ключевые слова:** экологический менеджмент, лесное хозяйство, устойчивое развитие*

Вступление. В процессе исследования теоретических и методических аспектов экологического менеджмента в любой отрасли, в частности в лесном хозяйстве необходимо определиться с основными идейными течениями, которые являются основой исследовательского поиска. Общеизвестно, что главное назначение концепции заключается в интеграции определенного массива знания, в стремлении использовать его для объяснения и поиска закономерностей. Экологический менеджмент как науку было выделено во второй половине XX в. Как отмечают ученые, идейные течения, позволяющие охарактеризовать взаимодействие общества и окружающей среды отличались от известных до сих пор экономических теорий своей экологической направленностью, поиском главной причины экологических конфликтов и путей решения проблем совместимости экономического роста и охраны окружающей среды.

Основной текст. В своих исследованиях академик В. И. Вернадский обратил внимание на глубокие качественные изменения, происходящие на Земле под влиянием производственной деятельности человечества. Отдельно следует рассмотреть деятельность Римского клуба под руководством Аврелио Печчеи, который исследовал проблемы неконтролируемого роста населения Земли, безработицы, голода, истощения природных ресурсов, энергетического кризиса, деградации окружающей среды и тому подобное. В течение 1984-1986 гг. эффективно работала Международная комиссия по окружающей среде и развитию под руководством премьер-министра Норвегии Х. Брунтланд. Задачей комиссии была разработка долгосрочной стратегии, предусматривающей перечень способов и средств обеспечения сбалансированного развития экономики, использования природных ресурсов, роста народонаселения и охраны окружающей среды [2]. Деятельность данной комиссии стала толчком к проведению конференции ООН по окружающей среде и устойчивому развитию, состоявшейся в июне 1992 г. в Рио-де-Жанейро. В работе конференции приняли участие представители 179 стран мира. Именно данное мероприятие позволило сформировать основные индикаторы концепции

устойчивого развития.

На сегодняшний день существует несколько определений понятия устойчивого развития (sustainable development), однако в основе всех лежат постулаты, задекларированные в «Повестке дня на XXI век», а именно сохранение окружающей среды, борьба с бедностью, голодом, безработицей, экономное использование природных ресурсов, улучшение состояния здоровья "я людей и тому подобное. Поэтому устойчивое развитие можно рассматривать как развитие, которое предполагает взаимодействие экономической, экологической и социальной систем. Основным императивом концепции является экономное отношение к природе в процессе удовлетворения потребностей населения для сохранения природных ресурсов для будущих поколений.

Основной целью устойчивого развития является спасение человечества от последствий его же производственной деятельности, которые достигли критических размеров. На планете пропадают леса и появляется большое количество пустынь, загрязняется атмосфера, Мировой океан и почва, быстро происходит прирост населения, отмечается нищета, голод, общественно опасные болезни и т.д. [2]. В процессе реализации цели необходима скоординированная деятельность специалистов науки и образования, производства и новых технологий, экологических, социальных и медицинских проблем, международных и политических отношений и тому подобное. Следует акцентировать внимание на том, что предложенные в «Повестке дня на XXI век" меры и задачи требуют тесного международного сотрудничества и реализации на всех уровнях административной организации (от отдельных государств до областей и районов). Успешное достижение основной цели устойчивого развития возможно при условии взаимосогласованной деятельности всех групп населения. Ведь вопросы охраны окружающей среды следует начинать решать каждому отдельному гражданину.

Идея экологического управления является частью концепции устойчивого развития. Следует отметить, что окружающую среду и социально-экономическое развитие рассматриваются как два взаимосвязанных и взаимозависимых фактора. Устойчивое развитие привязывается к гармоничному достижению высокого качества окружающей среды и стабильной экономики для всех стран мира. Отдельный акцент делается на том, что достижение целей устойчивого развития возможно лишь тогда, когда экономический рост, материальное производство и потребление происходят в пределах, определенных способностью экологических систем к восстановлению, то есть удовлетворения потребностей современного общества не должно ставить под угрозу способность будущих поколений удовлетворять свои потребности, включая их потребность в безопасной и здоровой окружающей среде.

Как отмечают исследователи менеджмент, в частности его экологическое направление, позволяет верно организовать работу предприятия в экологической сфере, а именно повышается приоритетность вопросов охраны окружающей среды и нивелируются конфликты между требованиями

производства и их влияние на окружающую среду. Важной составной частью системы экологического менеджмента предприятия является его функциональная основа, которая делает возможным и поддерживает процесс формулирования экологической политики предприятия и обеспечивает ее имплементацию, привлечение работников к ее ведению, а также реализацию мер контроля и координации [3]. Исследуя концептуальные основы системы экологического менеджмента важно определиться с основными его элементами (рис. 1).

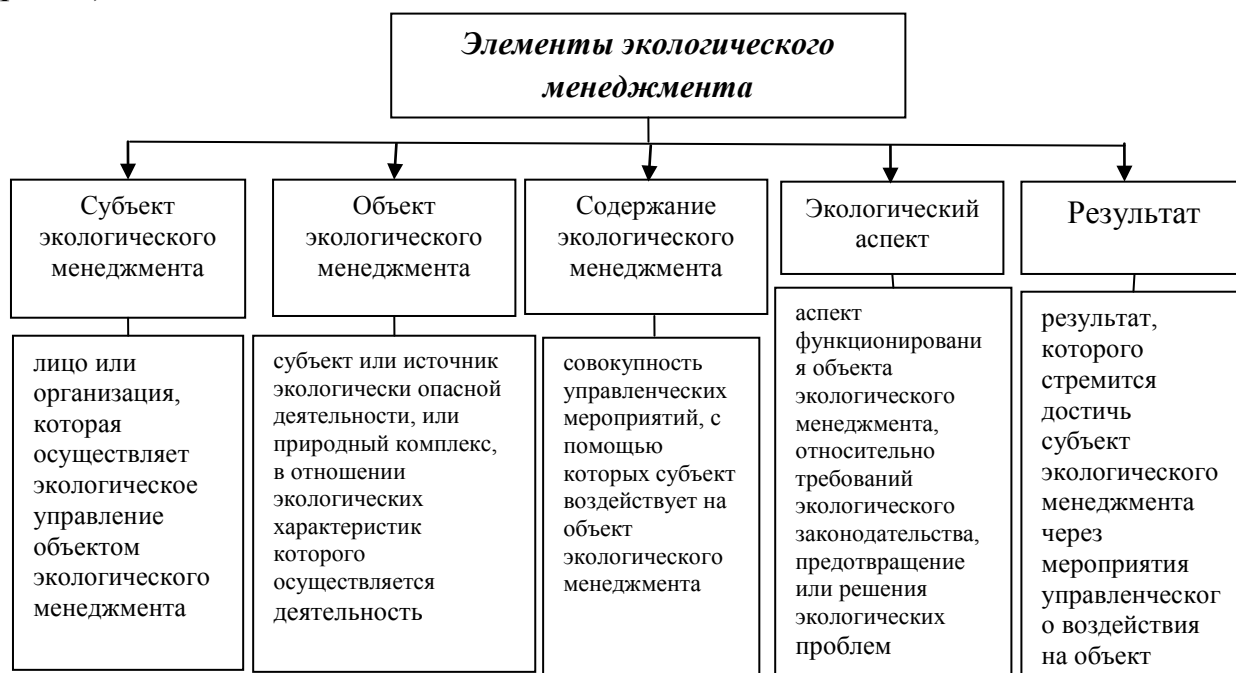

Рис. 1. Основные элементы экологического менеджмента.

Один из важнейших элементов экологического менеджмента это результаты, которых руководство стремится достичь в результате внедрения системы экологического менеджмента. В процессе деятельности необходимо охарактеризовать идеальное состояние объекта экологического менеджмента. Ученые выделяют объективные, такие как экологическое законодательство и субъективные (экологическое сознание и культура) критерии определения идеального состояния.

В настоящее время охрана, рациональное использование и возобновление лесных ресурсов приобретает все большее значение в социально-экономической деятельности человека. В результате развития производства увеличивается потребность в сырьевых ресурсах. Вопросы, касающиеся экономного использования лесных ресурсов включены в 15 глобальную цель устойчивого развития «Защита и восстановление экосистем суши» (Национальный доклад «Цели Устойчивого Развития: Украина»). В документе основные акценты сделаны на повышении лесистости территории страны и увеличение запасов древесины в лесах.

С целью выращивания здоровых и высокопродуктивных насаждений, нужно своевременно принимать меры борьбы с болезнями и вредителями леса,

ведь в лесах Госкомлесхоза было зарегистрировано 200,5 тыс. га насаждений пораженных хвоелистогрызучими и 34,1 тыс. га стволовыми вредителями. Нестабильность лесных экосистем связана с последствиями Чернобыльской катастрофы, когда под радиоактивное загрязнение попало около 3,5 млн. га лесных насаждений Украины. На площади 1,5млн. га лесное хозяйство ведется с определенными ограничениями на заготовку древесины, лекарственное сырье, грибы, ягоды, связано с высокой плотностью загрязнения цезием-137. Продолжается процесс его накопления в загрязненной зоне, который теряет свои ценные свойства и техническое качество. Экономический ущерб лесных предприятий растёт из-за необходимости финансирования мероприятий, связанных с производством экологически чистой продукции [4].

Не менее важной проблемой в лесном хозяйстве является охрана лесов от пожаров. Как отмечают ученые данная проблема усугубляется не только породной и возрастной структурой древостоев, масштабными мелиоративными работами на западе Полесья, но и сложными погодными условиями и суховеями в юго-восточном регионе, близкое расположение лесов к густонаселенным местам, что значительно увеличивает вероятность возникновения пожаров. Устойчивость значительной части украинских лесов снижена вследствие действия антропогенных факторов, вызывающих деградацию окружающей среды. Снижение биологического разнообразия лесов, неравномерная возрастная структура древостоев, загрязнение территории радионуклидами, ухудшение санитарного состояния лесов являются теми экологическими факторами, которые необходимо учитывать при формировании национальной лесной политики [1].

Заключение и выводы. Итак, в процессе формирования национальной лесной политики обязательно необходимо учитывать задачи, задекларированные в Национальном докладе «Цели Устойчивого Развития: Украина» (повышение лесистости и увеличение запасов древесины в лесах). При этом важно принимать меры борьбы с болезнями, вредителями леса, а также с пожарами. Все вышесказанное возможно при условии адекватного внедрения системы экологического менеджмента на предприятиях лесного комплекса.

Литература:

1. Дюк А. А. Эффективность эколого-экономического развития лесного хозяйства / А. Дюк, М. Ю. Смирнов [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2013/Ecologia/6_136961.doc.htm
2. Грицик, В. Экология окружающей среды. Охрана природы: учебное пособие / В. Кулешова, Ю. Канарский, Я. бедра. - М.: Кондор, 2009. - 292 с.
3. Лесь А. В. Роль менеджмента и маркетинга при внедрении технологий защиты окружающей среды / А. В. Лесь, А. В. Ращенко // Вестник ЖНАЕУ. - 2017. - № 1 (59), т. 2 - С.165-172.
4. Самоплавский В.И. Лесное хозяйство Украины на рубеже тысячелетий // Наук. вис-ник НАУ: Лесоводство. - М.: НАУ. - 2000, вып. 25. - С. 11-19.

Abstract. The article considers the concept of sustainable development as one of the main

ideological trends in the process of studying environmental management. The definition and main goals of sustainable development are formulated. The evolution of the formation of environmental management as a science and its main elements is studied. The place of protection of forest resources in the list of global goals of sustainable development has been determined. The main problems in the forestry of Ukraine are given, which should be taken into account when forming the national forest policy.

Key words: environmental management, forestry, sustainable development.

References:

1. Diuk, A. A. and Smirnov, M. Yu. (2013), "Efficiency of ecological and economic development of forestry" [Online], vol . 6, available at: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2013/Ecologia/6_136961.doc.htm (Accessed 6 February 2018).
2. Hrytsyk, V. Kanars'kyj, Yu. and Bedrij Ya. (2009), *Ekolohiia dovkillia. Okhorona pryrody: navchal'nyj posibnyk* [Ecology of the environment. Nature Conservation: Tutorial] Kondor, Kyiv, Ukraine.
3. Les', A. V. and Raschenko, A. V. (2017) "The role of management and marketing while introducing the environmental protection technologies" *Visnyk ZhNAEU* , vol. 1(59), pp. 165-172.
4. Samoplavs'kyj, V.I. (2000), "Forestry of Ukraine is at the turn of the millennium" *Nauk. visnyk NAU: Lisivnytstvo*, vol. 25, pp. 11-19.

Научный руководитель: д.э.н., проф. Ходаковский Е.И. (если есть)

Статья отправлена: 12.02.2018 г.

© Фитисов А.Н.

УДК : 338.46:640.4

**CURRENT TRENDS AND PROSPECTS FOR BOUTIQUE HOTELS
DEVELOPMENT**

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУТІК-ГОТЕЛІВ

Penchuk V.M./Пенчук В.М.

student/студент

Tsyrylnikova V.V./Цирульнікова В.В.

associate professor, PhD in Technical sciences /доцент, к.т.н

Tyschenko O.M./Тищенко О.М.

senior lecturer/старший викладач

Bortnichuk O.V./Бортнічук О.В.

assistant/асистент

Національний університет харчових технологій, Київ, вул. Володимирська 68, 01033

Анотація. У статті розглядається основні особливості та концепція бутик-готелів. Досліджено європейський досвід та перспективи розвитку готелів формату «бутик» на сучасному вітчизняному ринку готельного господарства, перспективи використання інноваційних засобів залучення та утримання гостей. Визначено сегмент ринку, на який розраховані послуги та переваги у використанні сучасних дизайнерських рішень в інтер'єрі номерного фонду.

Ключові слова: бутик-готелі, готельний продукт, досвід подорожі

Вступ. Одним з найважливіших аспектів діяльності будь-якого підприємства готельного господарства є успішна реалізація інновацій, а саме створення інноваційних і удосконалення існуючих готельних продуктів та послуг, впровадження сучасних інформаційних, телекомунікаційних технологій та форм обслуговування. Застосування інноваційних технологій в роботі готелю, підвищує його конкурентоздатність, якість надаваних послуг, що позитивно впливає на імідж підприємства, збільшує потік постійних гостей, що відповідно сприяє підвищенню його прибутковості.

Запорукою успіху ефективного розвитку закладу готельного господарства є задоволення потреб споживача. На сьогоднішній день, невпинне збільшення кількості споживачів, невдоволення монотонністю стандартних готелів, сприяє зростанню попиту на бутик-готелі, тому актуальним і доцільним є детальне ознайомлення з особливостями даних засобів розміщення.

Основний текст.

Інноваційні технології обслуговування споживачів, часто пов'язані з новою концепцією підприємства, передбачають різноманітні комплекси заходів, спрямовані мотивувати споживачів повторно обрати засіб розміщення.

Дослідженню проблем розвитку готельно-ресторанного господарства приділена велика увага як закордонних, так і вітчизняних фахівців, а саме: І. Мейтланда, М. Мендельсона, О. Борисової, О. Головка, Г. Круль, М. Мальської, І. Мініч, Л. Нечаюк, Н. П'ятницької, О. Шаповалової, Д. Іванова та інших.

Бутик-готелі – це особлива категорія готелів, що з'явилися в 1980-х рр. у великих містах Великобританії і Північної Америки (Лондон, Нью-Йорк, Сан-Франциско).

Термін «бутік-готель» був введений підприємцем Стівом Рубелла (Steve Rubell) в 1984 р для готелю «Морганс» (Morgans Hotel) в Нью-Йорку, власником якого він був разом зі своїм другом і бізнес-партнером Яном Шрагером (Ian Schrager). На сьогоднішній день не існує точного визначення бутік-готелю проте, прийнято вважати, що це невеликий розкішний готель, номерний фонд якого до 100 номерів. Внутрішнє оздоблення таких готелів виконується за індивідуальним дизайном відомими дизайнерами.

Будівля готелю часто є пам'ятником архітектури і знаходиться в престижній частині міста. Невеликі готелі з оригінальним дизайном, особливою атмосферою, індивідуальним обслуговуванням і унікальним набором послуг в найбільшій мірі відповідають найвимогливішим потребам сучасних та досвідчених мандрівників.

Найвідомішими представниками готелів формату «бутік» є лондонські готелі «London Outpost», «Sydney House», «The Beaufort», «Chelsea Green», мадридський – «Puerta America», міланський «The Grey Hotel» та інші. До найбільш відомих київських бутік-готелів відносять «Поділ-Плаза», «Опера» та «Воздвиженський».

Вартість проживання в одному з таких готелів, за рахунок його унікальності, часто виявляється достатньо високою. Кожен номер готелю, незалежно від категорії, є унікальним та має свою ціну. Вартість одномісного номера може досягати до 2 тисяч євро за добу. Але навіть настільки неймовірні ціни забезпечують високу завантаженість даних готелів протягом всього року.

Різниця між готелем-бутіком і звичайним готелем полягає перш за все в сміливих дизайнерських рішеннях, втілених в життя новаторських думок, вишуканості і неповторності. В такому закладі ніколи не буде великої кількості номерів, адже ставка робиться не на масовість, а на якість пропонованих послуг і умов для проживання. Ще однією відмінністю бутік-готелів є суворе дотримання політики конфіденційності. Через це подібні готелі користуються популярністю у знаменитостей і серйозних підприємців, які бажають ненадовго сховатися від камер журналістів. Бутік-готель буде ідеальним варіантом для тих, хто хоче на славу відпочити у відокремленій і розслаблюючій атмосфері. Якщо в звичайних закладах розміщення номери фактично копіюють один одного, відрізняючись тільки рівнем оснащення, технікою і меблями, то в бутік-готелях кожне приміщення унікальне. Гості можуть щоразу селитися в нові апартаменти і кожен раз дивуватися їх креативному інтер'єру і дизайнерському оформленню. Саме ексклюзивність є ключовим важелем і найважливішою особливістю будь-якого бутік-готелю. За офіційними даними, на відкриття бутік-готелю знадобиться мінімум 500 тисяч доларів.

Рентабельність бізнесу складатиме 20 %. Вкладені кошти окупляться через 7 років. У готельному бізнесі багато залежить від менеджменту та маркетингу. При хороших умовах заповнюваність номерів сягає 70%, що є високим показником для бутік-готелю. Такі заклади масово не рекламуються. Найкраща реклама для них – Інтернет і рекомендації своїх постояльців, які є, як правило, постійними. Нові інвестори прагнуть вийти на ринок, а діючі готельні оператори розширюють свою діяльність і розвивають нові концепції, щоб

конкурувати в цьому секторі. Ринок butik-готелів до теперішнього часу можна вважати сформованим.

Готельні оператори, які здійснюють свою діяльність в сегменті butik-готелів, в опублікованих звітах повідомили, що їх готелі виграють у конкуруючих корпоративних готельних мереж, особливо під час рецесії. Розвиток споживчих звичок клієнтів butik-готелів може пояснити цю ситуацію, оскільки гості стають все більш обізнаними про мистецтво дизайну, очікують більш високий рівень обслуговування і все більше шукають досвід подорожі замість коммодитизованого продукту. Сучасні споживачі готельних послуг все більше і більше мають потребу відчувати себе визнаними і залученими в створення унікального досвіду і вражень під час проживання в готелі. Концепція butik-готелю, перш за все, має на меті індивідуальність: в обслуговуванні і персоніфікації переваг клієнта, в архітектурі, персоналі, атмосфері, стилі і т.д. Ось що говорить про butik-готелі Ян Шрагер, людина, яка на думку багатьох фахівців, перевернула готельний світ: «Мені подобається слово «опозиціонер». Ідея полягає в тому, щоб зробити щось протилежне, те, що порушує статус-кво, і поки це добре виконано – це працює. Якщо це виконано не досить добре, то це просто модно»[2].

Наймасштабнішим проектом Яна Шрагера останніх років можна вважати його співпрацю з глобальною готельною компанією Marriott International зі створення концепту butik-готелів в складі мережі під брендом Edition. В даний час приймають гостей 5 готелів цієї мережі (Стамбул, Лондон, Майамі-Біч, Нью-Йорк, Хайнань), всього планується відкрити близько 100 готелів Edition по всьому світу. Бренд Edition об'єднує особистий, індивідуалізований і унікальний досвід відомого готельного девелопера світового класу Яна Шрагера з глобальним охопленням, багаторічної експертизою і масштабною гостинністю компанії Marriott, в результаті чого створюється ексклюзивний досвід подорожі – досконалий і представницький, харизматичний і комфортний, складний і доступний. Тонке, концептуальне урівноваження вперше об'єднує не тільки дизайн і справжні інновації, а й чудовий персоналізований, дружній, сучасний сервіс, а також видатну, єдину в своєму роді кухню, вибір напоїв та програми розваг – «все під одним дахом». Автентичність і оригінальність, які Ян Шрагер привносить в цей новий бренд, разом з глобальним простором результативної діяльності компанії Marriott, представляють в результаті видатний готельний продукт, який займає відокремлену нішу на сучасному ринку, не схожу ні на які інші готельні проекти.

Оскільки сектор butik-готелів розвивається і міцно затверджується в інвестиційному портфоліо світового готельного ринку, в найближчій перспективі все більше уваги буде зосереджено на розумінні цих готелів. Однак, вже зрозумію, що butik-готелі являють собою самостійний окремий пласт в межах «геологічного ландшафту» готельних підприємств, з власною конфігурацією і тенденцією, захоплюючий і гідний пильного спостереження за його розвитком.

Багато butik-готелів переходять в розряд економ-сегмента, що дозволяє їм

надавати послуги більшій кількості туристів. Для гостей подібних готелів важливо, щоб їм якісно надавали послуги і уважно ставились до їхніх побажань. Важливо, щоб враження від проживання в подібних готелях залишалися у гостей надовго і допомагали їм формувати наступний досвід подорожей.

Останнім часом фахівці роблять акцент на закритих клубах, які все частіше з'являються в готелях. В умовах розвитку екологічних ініціатив збільшується кількість туристів, що приділяють особливу увагу навколишньому середовищу і її захисту. Для цього сегменту ринку також необхідно запропонувати готельні послуги, що відповідають їх вимогам.

Висновки та пропозиції. Готелі формату «бутік» можуть скласти достойну конкуренцію мережевим готелям, які завдяки своїй унікальності привертають до себе значні потоки відвідувачів, які з часом набувають статусу постійних клієнтів. Розвиток бутік-готелів є перспективним напрямом у вітчизняній індустрії гостинності для підвищення іміджу країни як бажаного місця відпочинку.

Література:

1. Новіков В.С. Інновації в туризмі. – К.: ІЦ «Академія», 2009. – 212с.
2. Шаповалова О.М. Інноваційна діяльність, як основа підвищення конкурентоспроможності готельного господарства // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. – 2013. – № 16. – С. 224-228.
3. Лайко М.Ю., Ильина Е.Л., Латкин А.Н. Развитие маркетинга взаимоотношений в индустрии гостеприимства в современных условиях//Известия Сочинского государственного университета.2010. № 3. С. 46-52.
4. Латкин А.Н., Ильина Е.Л., Евстигнеев А.М. Пути повышения мотивации сотрудников службы продаж гостиничных предприятий// Сборник статей Международной научно-практической конференции , 2015. -С. 255-258.

Abstract. *In the article the concept of boutique hotels is considered, the main features of this type of hotel enterprises are investigated, current trends and prospects of development of boutique hotels segment in the world hotel market are analyzed. Prospects of Hotels format "boutique" on the national market modern hotel industry, analysis of European and Ukrainian experience of the hotel, prospects of innovative means of attracting and retaining customers. Deals with competitiveness and unique boutique hotels. Defined market segment, which services and benefits designed to use modern designs in interior room stock.*

Keywords: *boutique hotels, hotel product, travel experience*

References:

1. Novikov V.S.(2009) Innovatsiyi v turizmi [Innovation at tourism] in ITS "Akademiya"[IC "Academy"],p.212.
2. Shapovalova O.M. (2013) Innovatsiyna diyalnist, yak osnova pidvischennya konkurentospromozhnosti gotelnogo gospodarstva [Innovative activity as the basis for increasing the competitiveness of the hotel industry] in Visnik ShidnoukraYinskogo natsionalnogo unIversitetu Im. Volodimira Dalya [Herald of the East Ukrainian National University. Volodymyr

Dahl] , issue 16 ,pp.224-228.

3. Layko M.Yu., Ilina E.L., Latkin A.N.(2009) Razvitie marketinga vzaimootnosheniy v industrii gostepriimstva v sovremennyih usloviyah [Development of marketing of relations in the hospitality industry in modern conditions] in Izvestiya Sochinskogo gosudarstvennogo universiteta [Proceedings of the Sochi State University],issue 3 , pp.46-52.

4. Latkin A.N., Ilina E.L., Evstigneev A.M. (2015) Puti povyisheniya motivatsii sotrudnikov sluzhby prodazh gostinichnyih predpriyatiy [Ways to increase the motivation of sales staff sales companies] in Sbornik statey Mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii [Collection of articles of the International Scientific and Practical Conference] , pp.255-258

Стаття відправлена : 11.02.2018 р.

© Пенчук В.М., Цирульнікова В.В., Тищенко О.М., Бортнічук О.В.

УДК 04 532

DEVELOPMENT OF FOREIGN AGRICULTURE РАЗВИТИЕ ЗАРУБЕЖНОГО АГРОТУРИЗМА

Ostapenko I. I./Остапенко И.И.

Колледж при КазГАСА

Аннотаци: *Аграрный туризм получил свое развитие во многих странах по причине снижения экономического значения сельского хозяйства. Отток жителей из сельской местности в город заставил правительства разных стран задуматься о способах повышения привлекательности сельских территорий для проживания и работы. Одним из наиболее эффективных способов поднятия престижа сельских населенных пунктов стал аграрный туризм.*

Ключевые слова: *сельский туризм, агротуризм, народное ремесло, агротур.*

Термин «агротуризм» не получил пока точного определения в отечественной законодательной базе и имеет множество разночтений в научной литературе. Необходимо отметить, что существует множество различных названий агротуризма. Можно встретить такие интерпретации, как сельский, деревенский, фермерский, зеленый туризм. Кроме того, в некоторых источниках агротуризм определяют как одно из направлений экологического туризма или как разновидность этнического туризма [1].

В широком смысле аграрный туризм можно рассматривать как доминирующую отрасль в территориальном аспекте, когда остальные отрасли (дорожное хозяйство и транспорт, снабжение продовольствием и торговля, народные ремесла и культурологические мероприятия) подстраиваются технологически под соответствующую природно-рекреационную среду [2].

Как показывает мировая практика, агротуризм в первую очередь предназначался для соотечественников и был призван стимулировать внутренние турпотоки, и только на определенном этапе развития агротуры становятся привлекательными для иностранцев. Во многих странах мира аграрный туризм превратился в сектор туристской индустрии, ориентированный на использование природных, культурно-исторических и иных ресурсов сельской местности и иную её специфику для создания комплексного туристского продукта. Обязательным условием развития аграрного туризма является то, что средства размещения туристов должны находиться в сельской местности [3].

Однако развитие агротуризма в разных географических регионах имеет свои особенности. А. А. Баканова определила четыре основные модели, по которым возможно развитие агротуристической деятельности (табл.) [3].

Англо-американская модель возникла в англоязычных странах в послевоенный период, когда национальная экономика пребывала в тяжелом состоянии и требовала немедленных мер по выходу из кризиса. В этот период началось активное строительство автодорог, активизировался автотуризм. Именно автотуристы стали в англоязычных странах основными потребителями услуг агротуризма. Этот факт обусловил следующие характерные черты данной модели:

- ориентированность на внутренний туризм;

Агротуристические модели и страны, их практикующие

Агротуристическая модель	Страны
Англо-американская	Великобритания, США, Канада
Азиатская	Шри-Ланка, Малайзия, Япония
Западноевропейская	Франция, Италия, Испания, Германия, Дания, Финляндия, Австрия и другие страны Западной Европы
Восточноевропейская	Болгария, Польша, Чехия, Литва, Кипр, Греция

- предоставление основного набора услуг, поскольку дополнительные услуги, как правило, не востребованы;
- пренебрежение национальной спецификой (за исключением Англии, где национальная специфика выражена достаточно ярко).

Азиатская модель сельского туризма является полной противоположностью англо-американской модели, поскольку предполагает национальный колорит, большое количество дополнительных услуг и размещение агротуристов в специально построенных «VIP-деревнях» или дорогих национальных гостиницах, расположенных в сельской местности. Азиатская модель развития агротуризма может практиковаться только в тех странах, где выработана высокая культура гостеприимства, туриндустрия находится на довольно высоком уровне и наблюдается стабильный приток иностранных туристов из года в год.

Западноевропейская модель возникла в 1970-е годы во Франции и Италии на фоне кризиса сельского хозяйства, связанного с потерей конкурентоспособности агропродукции на международном рынке. В данном случае агротуризм стал мерой, принятой Евросоюзом для предотвращения деградации и депопуляции аграрного сектора. Факторами успешности развития и функционирования западноевропейской модели являются:

- системная государственная поддержка агротуристских хозяйств;
- нормативно-правовое и рекламно-информационное обеспечение продвижения совокупного национального и региональных агротуристических продуктов;
- создание ассоциаций субъектов агротуризма, поддерживающих порталы с базами данных по всему агротуристическому сектору;
- финансовая поддержка – система льготного кредитования или дотирования агротуристических хозяйств;
- достаточно высокий уровень комфортности и хорошее состояние жилого фонда (как правило, это частные дома с автономной системой обеспечения).

Восточноевропейская модель сельского туризма распространена в странах Восточной Европы – Болгарии, Польше, Чехии, а также в Греции и на Кипре. Формирование этой модели происходило в условиях слабо развитого жилищно-коммунального фонда сельского сектора, поэтому требовала разработки программ по реконструкции деревень, соответственно, эта модель, в отличие от

западноевропейской модели, является более затратной [3].

Мировая практика агротуризма подтвердила положительное влияние развития агротуризма на экономику и социальную сферу: в регионах, развивающих агротуризм, увеличились доходы сельских жителей, расширился ассортимент сельхозпродукции, были созданы новые рабочие места, началось развитие инфраструктурной сети, активизировался внутренний турпоток.

В последние годы интерес к агротуризму начал распространяться и на территории бывшего Советского Союза. Особого успеха в развитии агротуризма достигли Белоруссия, Молдова и бывшие прибалтийские республики.

Существует опыт развития агротуризма и в российских регионах: в Ленинградской, Калининградской, Ярославской и некоторых других областях и краях России. По мнению С.А. Воробчукова, в России уже отмечен опыт организации аграрных туристических предприятий по моделям типа «пансион», «тур с проживанием в кочевом традиционном жилище», «национальная деревня», «сельская гостиница» и другие. Спрос на туристические ресурсы (но не турпродукт) российской провинции имеется, об этом говорит поток неорганизованных туристов в ряде популярных мест средней полосы. Однако в настоящее время в России имеются только агротуристические ресурсы, но практически нет реального турпродукта, как рыночного товара наделённого соответствующими признаками [3].

Необходим обязательный учёт специфики территории, её своеобразия с точки зрения получения максимального эколого-социально-экономического эффекта от её использования. Игнорирование данного аспекта может привести к нарушению предельно допустимого уровня эксплуатации территории, обусловленного её природно-ресурсным потенциалом, что, в свою очередь, рано или поздно приведет к масштабному социально экономическому ущербу, размер которого может превысить размер полученного экономического результата.

Предельно допустимая нагрузка имеет две составляющие – антропогенную, отражающую степень воздействия населения на территорию, которая не приводит к утрате её способности к самовосстановлению, и, соответственно, – техногенную, которая отражает возможное прямое и косвенное воздействия хозяйства на природную среду территории, не вызывающие необратимых нарушений.

Географический аспект природопользования выражается через территориальную структуру, возникающую в результате присущего каждой системе природопользования характерной организации территории, связанной с функциональным типом её использования. Соответственно основным принципом рационального природопользования является максимальная сбалансированность использования территории с её функциональными возможностями. В случае несовпадения интересов общества и функциональных особенностей природной среды может возникнуть опасная в экологическом отношении обстановка, нейтрализовать которую призвана устойчивость ландшафта к воздействию, позволяющая сохранить структуру экосистемы и её

функциональные особенности при воздействии внешних факторов.

Учёт выше обозначенных аспектов экологического потенциала территории позволяет превратить сельский туризм в наиболее экологически целесообразный вид деятельности в сельской местности, позволяющий осуществить сочетание сельского хозяйства и рекреационной деятельности в пределах территории с обоюдной выгодой как для общества, так и для природы. В качестве положительных социально-экономических сторон развития агротуризма можно отметить:

- создание новых рабочих мест для сельского населения;
- приток инвестиций в село;
- увеличение благосостояния сельского населения;
- создание современной социально-бытовой инфраструктуры на селе;
- повышение интеллектуального уровня сельских жителей на базе развития специального образования, направленного на приобретения новых сервисных профессий;
- развитие ремесел;
- повышение роли и значимости местного самоуправления;
- формирование планов развития села с учетом интересов местных жителей.

Агротуризм в условиях российской действительности, особенно на начальном этапе развития – это не высокоприбыльный бизнес, а способ уменьшения социальной напряженности и снижения уровня бедности на селе. При должной организации тур услуг негативные последствия можно минимизировать.

Для развития агротуризма в российских регионах необходимо:

- разработать законодательную базу;
- создать льготные условия в области налогообложения, кредитования и спонсирования агросельхозпредпринимателей;
- оказывать информационную, методологическую, консультационную поддержку;
- установить тесную взаимосвязь и партнерские взаимоотношения между органами власти и бизнесом;
- содействовать объединению всех заинтересованных в развитии агробизнеса сторон.

Заключение и выводы

Таким образом, учитывая то, что сельские территории занимают две трети площади Российской Федерации, агро туризм в России может стать неплохой нишей для тур деятельности, привлекающей внимание как внутренних, так и иностранных туристов. Тур отрасль является локомотивом развития экономики регионов, давая достаточно быстро отдачу в бюджеты, с одной стороны, и инициируя рост сопутствующих отраслей, прежде всего обеспечивающих макро и микро инфраструктуру туризма. Реализация мощнейшего потенциала сельских регионов на основе развития агро туристического сектора должна помочь в преодолении экономического, социального и духовного кризиса российской провинции.

Литература:

1. Радчук М.В. Агротуризм как перспективное направление развития туризма в Саратовской области // Экологический и этнографический туризм: становление, проблемы и перспективы развития: материалы Всероссийской научно-практической конференции, 9 октября 2009 г., г. Хабаровск / под ред. В.Н. Завгорудько, В.А. Чернова. – Хабаровск: изд-во ДВГУПС, 2009. – С. 26.
2. Карчевская Е. Что такое агротуризм? Агротуризм на Гомельщине. Электронный ресурс. [Режим доступа]: <http://www.agrotourism.by.ru>.
3. Воскресенский В.Ю. Международный туризм. Инновационные стратегии развития. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – С. 103.

***Abstract:** Agrarian tourism has developed in many countries due to the decline in the economic importance of agriculture. The outflow of people from rural areas to the city forced the governments of different countries to think about ways to increase the attractiveness of rural areas for living and working. Agrarian tourism has become one of the most effective ways to raise the prestige of rural settlements.*

***Key words:** rural tourism, agrotourism, folk craft, agrotourism.*

Статья отправлена: 12.02.2018 г.

© Остапенко И.И.

УДК 343

USE OF SPECIAL KNOWLEDGE AT THE INVESTIGATION OF FALSE-EMOTIONALITY

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СПЕЦИАЛЬНЫХ ЗНАНИЙ ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ФАЛЬШИВОМОНЕТНИЧЕСТВА

Shchetinin S.A. / Щетинин С.А.

Student / студент.

Far Eastern Federal University,

Vladivostok, Fr. Russian, Ajax-10 settlement, FEFU campus, 690922

Дальневосточный федеральный университет,

Владивосток, о. Русский, поселок Аякс - 10, кампус ДВФУ, 690922

Аннотация. В работе рассматриваются вопросы использования специальных знаний при расследовании фальшивомонетничества. Анализируются проблемные аспекты, возникающие в стадии проверки сообщения о преступлении и последующем назначении технико - криминалистических исследований. С целью решения возникших проблемных вопросов, предлагается на первоначальном этапе рассмотрения сообщения о преступлении незамедлительно назначать судебную экспертизу.

Ключевые слова: фальшивомонетничество, специальные знания, расследование, исследование, судебная экспертиза.

Фальшивомонетничество на сегодняшний день остается опасным преступлением, так как исходя из своей специфики, оно подрывает экономику страны, истощая ее финансовые ресурсы. По данным официальной статистики представленной ФКУ «ГИАЦ МВД России», сотрудниками органов внутренних дел за январь-ноябрь 2017 года в Российской Федерации было выявлено 16 934 преступления связанных с изготовлением, незаконной перевозкой и сбытом поддельных денежных средств [1]. Статистические данные, представленные Центральным Банком Российской Федерации, свидетельствуют, о том, что наиболее подделываемыми купюрами в 2017 году являются купюры номиналом 5000 и 1000 рублей [2]. Эти статистические данные подтверждаются судебными технико-криминалистическими экспертизами проведенными сотрудниками ЭКЦ УМВД России по Приморскому краю, объектом которых являются денежные купюры номиналом 5000 и 1000 рублей [3].

Зачастую факт подделки денежных средств обнаруживается несвоевременно, а спустя лишь некоторое время. Как правило, данный факт выявляется банковскими работниками во время принятия денежных средств, поступивших из торговых точек. Центральным Банком Российской Федерации отмечено, что в 2017 году вырос объем выдачи банкоматами фальшивых денежных купюр. Основной причиной данной тенденции, является использование дешевых моделей банкнотоприемных устройств, проверяющих 1-2 защитных признака, вместо требуемых четырех, что позволяет злоумышленникам без труда сбывать поддельные денежные средства [4].

Основанием для возбуждения уголовного дела по рассматриваемой категории преступлений является сообщение об обнаружении поддельных денежных билетов организациями кредитно-финансовой системы. Этот факт

отмечается, в работах таких авторов, как И.С. Звягин [5,с.38], Е.А. Тришкина, С.А. Хмелев [6,с. 2], А.В. Ендольцева и Б.Д. Завидов [7,с.3].

В качестве основополагающего аспекта позволяющего своевременно среагировать на факт выявления преступления и принять необходимые меры к его расследованию является использование специальных знаний, без которых невозможно определить факт подделки денежного билета, ввиду высокого профессионализма изготовившего его лица. При проверке сообщения о преступлении, основным источником фактических данных, указывающих на объект и объективную сторону состава преступления, является технико-криминалистическое исследование, оформленное в виде справки об исследовании с выводом, о соответствии или несоответствии представленной банкноты денежным билетам, выпускаемым предприятием ФГУП «Гознак», и способам их изготовления [8]. Данная справка к материалам уголовного дела не приобщается, в качестве надлежащего доказательства по уголовному делу не используется. Эксперт, проводящий технико – криминалистическое исследование за дачу заведомо ложного заключения об уголовной ответственности не предупреждается, что ставит под сомнение достоверность, проведенного им технико-криминалистического исследования.

Следователь, получив данную справку и убедившись в том, купюра действительно является поддельной, возбуждает уголовное дело, а затем выносит постановление о назначении технико-криминалистической экспертизы документов. При этом произведенное ранее предварительное технико-криминалистическое исследование денежных билетов принципиально не отличается по своим задачам и методике проведения от соответствующей технико-криминалистической экспертизы, назначаемой после возбуждения уголовного дела.

Данный проблемный вопрос неоднократно поднимался и в юридической литературе такими авторами, как И.С. Звягин [5 с. 39], А.В. Ендольцева и Б.Д. Завидов [7, с.4], но не нашел должного решения. В результате чего возникает вопрос, для чего следователем назначается технико-криминалистическое исследование, не являющееся прямым доказательством по делу?

Вопрос возникает по причине того, что до внесения изменений в Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации Федеральным законом № 23-ФЗ от 4 марта 2013 г.[9], проведение судебной экспертизы разрешалось только после возбуждения уголовного дела. В настоящий период времени законодатель нашел решение, данного проблемного вопроса, внося выше упомянутым Федеральным законом изменения. В соответствии с ч. 4 ст. 195 УПК РФ, судебная экспертиза может быть назначена и произведена до возбуждения уголовного дела [10], но следственная практика продолжает идти по старому, привычному пути, назначая огромное количество практически однородных исследований, не имеющих смысла.

Данный вопрос был поднят И.С. Звягиным, который ссылается на то, что назначение технико – криминалистического исследования в настоящий период времени обусловлено сроками для проведения проверки по сообщению о

преступлении. Согласно Инструкции по организации производства судебных экспертиз в экспертно-криминалистических подразделениях органов внутренних дел РФ, утвержденной приказом МВД России от 29 июня 2005 г. № 511 (ред. от 18.01.2017), экспертизы проводятся в срок, не превышающий 15 суток, в порядке очередности материалов[11]. Следовательно, при назначении судебной экспертизы, лицо назначившее её проведение заведомо не укладывается в установленный ч. 1 ст. 144 УПК РФ трехдневный срок, предназначенный для проверки сообщения о преступлении. В результате чего на основании ч. 3 ст. 144 УПК РФ, лицо производящее проверку сообщения о преступлении вынуждено ходатайствовать, о продлении сроков проверки сообщения о преступлении, что, по мнению И.С. Звягина является отрицательным аспектом в деятельности лица производящего проверку по сообщению о преступлении. С целью решения данного проблемного вопроса И.С. Звягин предлагает внести в п. 12 Инструкции по организации производства судебных экспертиз в экспертно-криминалистических подразделениях органов внутренних дел РФ утвержденной приказом МВД России от 29 июня 2005 г. № 511 (ред. от 18.01.2017), следующее изменение: «в случае назначения судебной экспертизы диагностического характера в ходе проверки сообщения о преступлении срок ее производства не должен превышать 3 суток, если иное не обуславливается существующими методиками производства соответствующих экспертных исследований» [5, с.40].

По нашему мнению, предложенный И.С. Звягиным подход к решению сложившейся проблемы является весьма неоднозначным. Бесспорно, возложение обязанности на сотрудников экспертно-криминалистических подразделений органов внутренних дел о проведении судебной экспертизы в срок, не превышающий 3 суток, значительно сократит срок проведения проверки по сообщению о преступлении. Избавит лицо производящее расследование по уголовному делу от назначения однородных экспертных исследований, но значительно перегрузит деятельность экспертно – криминалистических подразделений ввиду огромной загруженности и установления сжатых сроков на производство судебных экспертиз.

С целью решения данного проблемного вопроса, предлагается при проверке сообщения о преступлении по факту фальшивомонетничества, избавиться от необоснованного назначения однородных исследований, путем назначения на первоначальном этапе рассмотрения сообщения о преступлении судебной экспертизы. Ввиду того, что законодателем в ч. 3 ст. 144 УПК РФ разрешено продлевать срок проведения проверки до 30 суток, при необходимости производства судебных экспертиз, лицо, осуществляющее проверку по сообщению о преступлении вправе незамедлительно назначить судебную экспертизу на основании ч. 4 ст. 195 УПК РФ[10].

В результате чего мы избавим лицо производящее расследование по уголовному делу от назначения однородных экспертно - криминалистических исследований. Направим его силы и средства на эффективное расследование преступления по факту фальшивомонетничества. Исключим нерациональное использование сил и средств экспертно-криминалистических учреждений.

Существенно разгрузив их деятельность, избавив от производства однородных экспертно – криминалистических исследований. Получим надлежащее доказательство по уголовному делу, которое на основании п. 3 ч. 2 ст. 76 УПК РФ[10], может быть приобщено к материалам уголовного дела.

Литература:

1. Официальный сайт МВД России [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://xn--b1aew.xn--p1ai/reports/item/11830347>

2. Официальный сайт Центрального банка Российской Федерации. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.cbr.ru/>

3. Заключение эксперта № 2 от 21.03.2017 г. Архив ЭКЦ УВД ПК за 2017 г.

4. Григорий Лунтовский. Банкиры: фальшивые купюры распространяются чаще через платежные терминалы // РИА «Новости» [Электронный ресурс] Режим доступа - <https://ria.ru/economy/20170622/1497116557.html>

5. Звягин И.С. Особенности возбуждения уголовного дела по фактам, содержащим признаки преступлений, связанных с подделкой денежных билетов банка России. // Вестник Краснодарского университета МВД России – 2017 - № 3 (37) – с.38-41

6. Тришкина Е.А., Хмелев С.А. Возбуждение уголовных дел о фальшивомонетничестве / Е.А. Тришкина, С.А. Хмелев // «APRIORI»: электронный научный журнал № 5 – 2016 - Режим доступа: <http://apriori-journal.ru/serial/5-2016/Trishkina-Hmelev.pdf>

7. Ендольцева А.В., Завидов Б.Д. Расследование изготовления или сбыта поддельных денег или ценных бумаг / А.В. Ендольцева, Б.Д. Завидов // «LawMix»: электронный журнал. – М., 2008. – Режим доступа: <http://www.lawmix.ru/comm.php?id=553>

8. Справка об исследовании № 1 от 25.04.2017 г. Архив ЭКЦ УВД ПК за 2017 г.

9. Федеральный закон «О внесении изменений в статьи 62 и 303 Уголовного кодекса Российской Федерации и Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации» от 04.03.2013 N 23-ФЗ (в ред. от 28.12.2003 г. № 432 - ФЗ) [Электронный ресурс] // СПС: «КонсультантПлюс» – Режим доступа: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_142908/

10. «Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации» от 18.12.2001 N 174-ФЗ (ред. от 31.12.2017) [Электронный ресурс] // СПС: «КонсультантПлюс» – Режим доступа: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34481/

11. Приказ МВД России от 29.06.2005 N 511 (ред. от 18.01.2017) «Вопросы организации производства судебных экспертиз в экспертно-криминалистических подразделениях органов внутренних дел Российской Федерации» (вместе с «Инструкцией по организации производства судебных экспертиз в экспертно-криминалистических подразделениях органов внутренних дел Российской Федерации», «Перечнем родов (видов) судебных экспертиз, производимых в экспертно-криминалистических подразделениях

органов внутренних дел Российской Федерации») (Зарегистрировано в Минюсте России 23.08.2005 N 6931) [Электронный ресурс] // СПС: «КонсультантПлюс» – Режим доступа: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_55315/

Abstract. *The work deals with the use of special knowledge in the investigation of counterfeiting. The problematic aspects arising during the verification of the crime report and the subsequent appointment of technical and forensic studies are analyzed. In order to solve the problematic issues that have arisen, it is proposed to immediately appoint a forensic examination at the initial stage of consideration of the crime report.*

Key words: *counterfeiting, special knowledge, investigation, investigation, forensic examination.*

References:

1. Official site of the Ministry of Internal Affairs of Russia [Electronic resource]. Access mode: <https://xn--b1aew.xn--p1ai/reports/item/11830347>
2. Official site of the Central Bank of the Russian Federation. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.cbr.ru/>
3. Conclusion of the expert No. 2 of March 21, 2017. Archive of the ECC ATC PC for 2017.
4. Grigory Luntovsky. Bankers: fake banknotes spread more often through payment terminals // RIA Novosti [Electronic resource] Access mode - <https://ria.ru/economy/20170622/1497116557.html>
5. Zvyagin IS Features of the institution of a criminal case on facts that contain signs of crimes associated with the falsification of bank notes of the Bank of Russia. // Bulletin of the Krasnodar University of the Ministry of Internal Affairs of Russia - 2017 - No. 3 (37) - p.38-41
6. Trishkina EA, Khmelev SA Initiation of criminal cases of counterfeiting / EA. Trishkina, S.A. Khmelev // "APRIORI": electronic scientific journal No. 5 - 2016 - Access mode: <http://apriori-journal.ru/seria1/5-2016/Trishkina-Hmelev.pdf>
7. Endol'tseva AV, Zavidov B.D. Investigating the manufacture or sale of counterfeit money or securities / A.V. Endol'tseva, B.D. Zavidov // «LawMix»: an electronic journal. - M., 2008. - Access mode: <http://www.lawmix.ru/comm.php?id=553>.
8. The inquiry about research № 1 from 25.04.2017. Archive of the Center for Internal Affairs of the Internal Affairs of the PC for 2017.
9. Federal Law "On Amending Articles 62 and 303 of the Criminal Code of the Russian Federation and the Code of Criminal Procedure of the Russian Federation" of 04.03.2013 N 23-FZ (as amended on 28.12.2003 No. 432-FZ) [Electronic resource] // SPS: "ConsultantPlus" - Access mode: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_142908/
10. "Criminal Procedure Code of the Russian Federation" of December 18, 2001 N 174-FZ (as amended on December 31, 2017) [Electronic resource] // SPS: "ConsultantPlus" - Access mode: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34481/
11. The order of the Ministry of Internal Affairs of Russia of June 29, 2005, No. 511 (Edited on January 18, 2017), "The organization of the production of forensic examinations in expert criminalistic units of the internal affairs bodies of the Russian Federation" (together with the "Instruction on the organization of forensic examinations in forensic divisions of the internal affairs bodies of the Russian Federation", "List of childbirth (types) of forensic examinations produced in the expert criminalistic subdivisions of the internal affairs bodies of the Russian Federation") (Registered in the Ministry of Justice of the Russian Federation 23.08.2005 N 6931) [Electronic resource] // SPS: "ConsultantPlus" - Access mode: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_55315/

Статья отправлена: 31.01.2018 г.

© Щетинин С.А.

УДК 342.34

**POLITICAL AND LEGAL CATEGORIES AND INSTITUTES OF
INFORMATION SOCIETY: FEATURES OF FORMATION**
**ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ КАТЕГОРИИ И ИНСТИТУТЫ ИНФОРМАЦИОННОГО
ОБЩЕСТВА: ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ**

Belevsky Yu.A. / Белевская Ю.А.

с.и.с., as.prof. / к.ю.н.

SPIN: 2101-4876

Орловский государственный технический университет, Наугорское шоссе, 5
Oryol state technical university, Naugorskoye Highway, 5

Аннотация. В данном докладе рассматривается проблема развития информационного общества в отношении формирования основных политико-правовых категорий и институтов информационного общества. В рамках этого сформулирована постановка особенностей их формирования.

Ключевые слова: информация, информационное общество, политическая сфера.

Вступление.

В настоящее время, несмотря на достаточно высокий уровень развития информационной и политической наук, имеющих относительно развитый, вполне интерпретируемый и отражающий ее содержание понятийный аппарат, его прямое использование для развития политической науки в информационном обществе не совсем приемлемо, так как заимствование понятий вызывает определенные сложности и противоречия, связанные с самим объектом и предметом политической науки.

Современное состояние, а также важность и сложность формирования понятийного аппарата информационного общества требует, по мнению автора, рассмотрения основных методологических положений такого формирования.

Основной текст.

Среди таких положений, прежде всего, является вопрос определения «словарь теоретико-методологических основ в информационном обществе». Используя известное содержание термина «словарь» [1], автор предложил следующий вариант содержания словаря - это наиболее полное, упорядоченное множество элементов, характеризующих информационную сферу, которые должны быть представлены следующим содержанием:

– термином (лат. terminus – граница предел), принятым для обозначения содержания, сущности рассматриваемого объекта, субъекта и субъект-объектных отношений;

– определением термина, выраженным принятым термином и содержащим объяснение (формулировку), раскрывающим и разъясняющее смысл термина;

– интерпретацией (толкованием) (англ. interpretation) определения, содержащей развернутое, детализированное объяснение на более понятном языке значения термина, его грамматической и стилистической характеристики и обеспечивающей правильное, единообразное применение толкуемого термина, а также устранение неясности и возможные ошибки при его использовании.

Не менее значимым для искомых исследований является однозначное

определение содержания самого термина, которое, как известно, определяется и интерпретируется как слово или сочетание слов, употребляемое с оттенком специального научного значения как общее имя «существительных», а также как слово или словосочетание, являющееся названием определенного понятия какой-нибудь специальной области науки, выражающие при интерпретации элементы предметной области. Даже такое незначительное представление различного содержания «термина», а также результаты анализа публикаций в исследуемой области требует повышенного внимания к рассмотрению и выбору необходимых терминов, особенно относящихся.

Примерами употребления различных терминов для определения одной и той же сущности могут быть ряд известных терминов, используемых в действующих нормативных правовых актах: безопасность информации, информационная безопасность, аутентификация, идентификация, опознавание и другие. Поэтому, формирование терминов в данной области, как и других теорий, по мнению автора предполагает необходимость следования ряду известных в теории и практике требованиям [2]:

- формирование термина осуществляется на основе его первородного понимания как некоторой границы (области) определения действительности и установившегося опыта, практики употребления в ходе сложившихся общественных отношений;

- при использовании для определения содержания одной и той же сущности нескольких терминов, один из них выбирается в качестве базового;

- выбор базового термина предполагает учет частоты использования его различий, особенностей предметной области, мнение ученых и специалистов;

- формирование определения терминов в силу множественности содержания самого «определения» (дефиниции), предполагает необходимость учета особенностей предметной области.

Рассмотренные основные методологические положения формирования терминологического базиса предполагают необходимость анализа ряда особенностей, определяющих в целом содержание разрабатываемого понятийного аппарата теоретико-методологических основ информационного общества. К таким особенностям относятся:

- формируемое множество терминов информационной сферы и их содержание в значительной мере определяется исторически сложившейся практикой формирования частных терминологических базисов;

- важное место в разрабатываемом понятийном аппарате правового регулирования информационной сферы занимают термины, описывающие сферу информационной безопасности;

- известные в науке и практике правового регулирования термины, описывающие содержание предметных областей информационной сферы, требуют регулярного исследования, уточнения, дополнения, с учетом динамики развития этих компонентов и соответствующих подсистем обеспечения их информационной безопасности.

С учетом этого в рамках решаемой задачи формирования терминологического базиса в информационном обществе, автором выбраны в

качестве исходных следующие основные термины: информация, защищаемая информация, статус защищенности информации, конфиденциальная информация, оперативно-служебная информация, информационная сфера (среда), информационные и коммуникационные технологии, информационно – телекоммуникационная сеть, информационные ресурсы, информационные процессы, информационная безопасность личности, общества и государства, документированная информация (документ), электронный документ, информационные технологии, и другие. Среди этих терминов безусловный интерес вызывает содержание центрального термина «информации», представляющей основной объект и правового регулирования информационной сферы, и других теорий. Это подтверждается насущной потребностью науки и практики в получении однозначно определенного содержания таких основополагающих терминов информационной безопасности как защита информации, угрозы информации, которые определяют однозначное содержание и толкование норм правового регулирования общественных информационных отношений.

Стремительное повышение роли информации и новых информационных технологий в развитии личности, общества и государства, формирование единого информационного пространства страны и мирового сообщества способствуют трансформации сложившихся традиционных и появлению новых отношений. Такой переход предполагает наличие и развитие информационной политики, как составного компонента общегосударственной политики, направленной на закрепление новых институтов информационного общества. В литературе институты общества рассматриваются в рамках различных наук: политологии, социологии, философии, права и других. Каждая из них вкладывает в категорию «институт» свое содержание, характерные признаки и особенности, функции. На сегодня отсутствует какая-либо единая концепция, определяющая основные признаки, черты, параметры, обобщенную модель содержания института общества, которая позволяла бы с единых научно-методологических позиций рассматривать любые институты общества независимо от сферы и видов деятельности личности, общества и государства. В основном ученые, при рассмотрении институтов общества акцентируют внимание на конкретном историческом этапе развития общества (например, институты гражданского общества, институты демократического общества) и наделяют институты общества теми признаками, которые присущи конкретному этапу исторического развития. [3]. Содержание же институтов общества, зачастую приравнивают к деятельности органов государственной власти и местного самоуправления [3].

Известно, что общество, в том числе и информационное, формируется из системы социальных институтов и представляет собой сложную совокупность экономических, политических, правовых, духовных отношений, обеспечивающих его целостность как социальной системы. Социальный институт в социологической интерпретации рассматривается как исторически сложившиеся, устойчивые формы организации совместной деятельности людей; в более узком смысле – это организованная система социальных связей

и норм, призванная удовлетворить основные потребности общества, социальных групп и личности [3].

Рассматривая институты информационного общества, как нам видится, было бы недостаточно корректно останавливаться на какой-либо конкретной системе институтов информационного общества или их классификации с учётом исторически сложившихся сфер и видов деятельности общества, в силу существующего многообразия и разнообразия содержания основного объекта информационного общества – информации. Поэтому, корректным, по нашему мнению, является подход к классификации институтов общества по такому основанию (показателю классификации) как, виды и сферы деятельности общества: экономической, политической, правовой, духовной, военной и других. Каждая из перечисленных сфер обладает общим основным признаком, а именно включенностью информации в искомые сферы и включённостью этих сфер в процесс информатизации общества в целом.

Заключение.

Обобщая вышеизложенное, необходимо отметить, что независимо от видов социальных институтов, их основной целью является обеспечение стабильности в ходе развития общества, которая достигается посредством выполнения трех основных функций:

- удовлетворение потребностей общества;
- регулирование социальных процессов общества;
- обеспечение безопасности каждого индивида в обществе. Последняя функция имеет приоритетное значение в связи с значительным возрастанием многообразия и разнообразия угроз личности, обществ, государству, и прежде всего, угроз информации, информационно-телекоммуникационным технологиям, угроз информационной безопасности информационному обществу в целом.

Что касается особенностей формирования политико-правовых категорий, необходимо отметить, что они определяются не только теоретико-методологическими принципами построения понятийного аппарата, но и дальнейшим развитием политических процессов в информационном обществе.

Литература:

1. См. например: Ожегов С.И. Словарь русского языка / Под ред. Н.Ю. Шведовой. М., 1982. 816 с.; Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. Изд. 4-е, испр. и доп. М., 1989. 1632 с. лексика, словарный состав языка, диалекта какой-либо социальной группы, отдельного писателя и т.д.; справочная книга, содержащая собрание слов (или морфем, словосочетаний, идиом и т.д.), расположенных по определенному принципу, и дающая сведения об их значениях, употреблении, происхождении, переводе на другой язык и т.п. (лингвистический словарь), или информацию о понятиях, предметах, о деятелях какой-либо науки, культуре и др.

2. См. например: Конечкая В.П. О системности лексики // Вопросы языкознания. 1984. № 1. С. 26-35; Соловьева Е.А., Маторин С.И. О моделировании понятийных знаний: системный бионический подход // НТИ.

Сер.2. 1989. № 3. С.2-8; Соловьева Е.А., Маторин С.И. Методы моделирования и модели понятийных знаний // НТИ. Сер.2. 1989. № 4. С. 2-8.

3. Куняев Н.Н. Правовое обеспечение национальных интересов Российской Федерации в информационной сфере / Н.Н. Куняев. – М.: Логос, 2010. – С. 160. Воржецов А.Г., Ханнанова И.Ю. Взаимодействие институтов гражданского общества и государства в современной России /А.Г. Воржецов, И.Ю. Ханнанова. – Казань: Изд-во Казан. гос. технолог. ун-та, 2008. www.grandars.ru/college/sociologiya/socialnye-nstituty.html.

Abstract. In this report the problem of development of information society concerning formation of the main political and legal categories and institutes of information society is considered. Within it statement of features of their formation is formulated.

Key words: information, information society, political sphere.

References:

1. See for example: Ojegov S.I. The dictionary of Russian / Under the editorship of N.Yu. Shvedova. M., 1982. 816 pages; Soviet encyclopedic dictionary/Hl. edition A.M. Prokhorov. Prod. the 4th, usnp. and additional M., 1989. 1632 pages lexicon, dictionary structure of language, dialect of any social group, certain writer, etc.; the reference book supporting meeting of the words (or morphemes, phrases, idioms, etc.) located by a certain principle, and supplying the information on their values, the use, origin, the translation into other language, etc. (the linguistic dictionary), or information on concepts, objects, on what figures - or sciences, culture, etc.

2. See for example: Konetskaya V. P. About systemacity of lexicon//linguistics Questions. 1984. No. 1. Page 26-35; Solovyova E.A., Matorin S.I. About modeling of conceptual knowledge: system bionic approach//NTI. It is gray.2. 1989. No. 3. Page 2-8; Solovyova E.A., Matorin S.I. Methods of modeling and model of conceptual knowledge//NTI. It is gray.2. 1989. No. 4. Page 2-8.

3. Kunyaev N.N. Legal support of national interests of the Russian Federation in the information sphere / N.N. Kunyaev. – M.: Lagos, 2010. – Page 160. Vorzhetsov A.G., Hannanova I.Yu. Interaction of institutes of civil society and the state in modern Russia / A.G. Vorzhetsov, I.Yu. Hannanova. – Kazan: Publishing house Kazan. state. technologist. un-that, 2008. www.grandars.ru/college/sociologiya/socialnye-nstituty.html.

Статья отправлена: 10.02.2018 г.

©Белевская Ю.А.

Социальная философия / Social Philosophy

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-033 4

NATIONAL IDEA AS A PROJECT OF A COMMON FUTURE

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ЯК ПРОЕКТ СОВМЕСТНОГО БУДУЩЕГО

Voropaeva T.S. / Воропаева Т.С.

**Языковедение и иностранные языки в современном мире /
Linguistics and foreign languages in the world today**

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-018 10

TRANSLATION OF ENGLISH-LANGUAGE MEDICAL POPULAR-SCIENCE

PUBLICATIONS AND NONFICTION INTO THE UKRAINIAN LANGUAGE

ПЕРЕВОД АНГЛОЯЗЫЧНОЙ НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ МЕДИЦИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

НА УКРАИНСКИЙ ЯЗЫК

Krichker O.Ye. / Кричкер О.Е.

Философская антропология / Philosophical anthropology

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-021 16

HUMANITARIAN-ANTHROPOLOGICAL DIRECTION

IN THE PHILOSOPHY OF TECHNOLOGY

ГУМАНИТАРНО-АНТРОПОЛОГИЧЕСКОЕ

НАПРАВЛЕНИЕ В ФИЛОСОФИИ ТЕХНИКИ

Parchenko E.V. / Папченко Е.В.

ИСТОРИЯ / HISTORY

Всемирная история и история Украины / World history and history of ukraine

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-028 20

«STALINISATION» OF THE COMMUNIST INTERNATIONAL

IN THE LATE 20's – EARLY 30's OF THE XXth

«СТАЛІНІЗАЦІЯ» КОМУНІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ

НАПРИКІНЦІ 20-х – ПОЧАТКУ 30-х РР. ХХ СТОЛІТТЯ

Malets O.O. / Малець О. О.

**МЕДИЦИНА, ВЕТЕРИНАРИЯ И ФАРМАЦЕВТИКА /
MEDICINE, VETERINARY AND PHARMACY**

Клиническая медицина / Clinical medicine

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-010 27

APPLICATION OF TINCTURE OF ARNICA MOUNTAIN IN THE TREATMENT

OF PATIENTS WITH HEPATITIS C

Davydenko O.N./ Давиденко О.М.

Muronyuk O.V./ Мироник О.В.

Ветеринарная медицина и зооинженерия / *Veterinary medicine and zooengineering*

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-017

31

THE QUESTION OF THE EFFECT OF ECHINOCOCCOSIS ON MEAT QUALITY INDICATORS

ЩОДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ЕХІНОКОКОЗУ НА ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ М'ЯСА

Iakubchak O.N./ Якубчак О.М.

Taran T. V./ Таран Т.В.

БИОЛОГИЯ / *BIOLOGY*

Биофизика и биохимия / *Biophysics and biochemistry*

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-011

36

THE EFFECT OF LOW-MOLECULAR XENOBIOTIC ON THE ELECTROPHORETIC MOBILITY OF THE HEMOPROTEIN

ДЕЙСТВИЕ НИЗКОМОЛЕКУЛЯРНОГО КСЕНОБИОТИКА НА

ЭЛЕКТРОФОРЕТИЧЕСКУЮ ПОДВИЖНОСТЬ ГЕМОПРОТЕИДА

Gidulyanov A.A. / Гидулянов А.А.

СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО / *AGRICULTURE*

Агронимия, зоотехния и лесное хозяйство /

Agronomy, animal husbandry and forestry

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-005

40

THE ANALYSIS OF ANIMALS EXPERIMENTS FROM THE VIEW POINT OF MODERN ETHICAL SIGHTS AND THE SCIENCE DEVELOPMENT LEVEL

АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДІВ НА ТВАРИНАХ З ТОЧКИ ЗОРУ СУЧАСНИХ ЕТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ ТА РІВНЯ РОЗВИТКУ НАУКИ

Kos'yanchuk N/ Кос'янчук Н. І.

ЭКОНОМИКА / *ECONOMY*

Финансы, денежный оборот и кредит / *Finance, money circulation and credit*

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-008

45

ANALYSIS OF INCOME TAXATION SYSTEMS OF ENTERPRISES IN FOREIGN COUNTRIES

АНАЛІЗ СИСТЕМ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Shkrabalyuk A.R. / Шкрабальюк А.Р.

Didenko Y.Y./ Діденко Ю.Ю.

Бухгалтерский учет и аудит / *Accounting and Audit*

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-025

51

ACCOUNTING OF FINISHED PRODUCTS AND ITS METHODOLOGICAL ASPECTS

ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЙОГО МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

Mysaka G.V. / Мисака Г. В.

Cherkinova Y.S. / Черкунова Ю.С.

МЕНЕДЖМЕНТ И МАРКЕТИНГ / *MANAGEMENT AND MARKETING*

Управление качеством / *Quality control*

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-031 55

SYSTEM OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN FOREST ECONOMY: CONCEPTUAL ASPECTS

*СИСТЕМА ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА В ЛЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ:
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ АСПЕКТ*

Fitisov A. N. / Фитисов А. Н.

ТУРИЗМ И РЕКРЕАЦИЯ / *TOURISM AND RECREATION*

Туристский рынок, его современное состояние и прогноз развития / *Tourist market, its current state and development forecast*

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-029 60

CURRENT TRENDS AND PROSPECTS FOR BOUTIQUE HOTELS DEVELOPMENT

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУТІК-ГОТЕЛІВ

Penchuk V.M./Пенчук В.М.

Tsyrylnikova V.V./Цирульнікова В.В.

Tyschenko O.M./Тищенко О. М.

Bortnichuk O.V./Бортнічук О.В.

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-032 65

DEVELOPMENT OF FOREIGN AGRICULTURE

РАЗВИТИЕ ЗАРУБЕЖНОГО АГРОТУРИЗМА

Ostapenko I. I./Остапенко И.И.

ЮРИДИЧЕСКИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ / *LEGAL AND POLITICAL SCIENCES*

Криминальное право и криминалистика / *Criminal law and criminalistics*

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-004 70

USE OF SPECIAL KNOWLEDGE AT THE INVESTIGATION OF FALSE- EMOTIONALITY

*ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СПЕЦИАЛЬНЫХ ЗНАНИЙ ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ
ФАЛЬШИВОМОНЕТНИЧЕСТВА*

Shchetinin S.A. / Щетинин С.А.

Теория и история политической науки / *Theory and history of political science*

DOI: 10.21893/2410-6720.2018-50-1-022 75

POLITICAL AND LEGAL CATEGORIES AND INSTITUTES OF INFORMATION SOCIETY: FEATURES OF FORMATION

*ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ КАТЕГОРИИ И ИНСТИТУТЫ ИНФОРМАЦИОННОГО
ОБЩЕСТВА: ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ*

Belevsky Yu.A. / Белевская Ю.А.

Экспертно-рецензионный Совет журнала *Expert-Peer Review Board of the journal*

- Абдулвелеева Рауза Рашитовна*, кандидат педагогических наук, доцент, Оренбургский государственный университет, Россия
- Артюхина Марина Владимировна*, кандидат экономических наук, доцент, Слов'янський державний педагогічний університет, Донбасский государственный педагогический университет, Украина
- Афинская Зоя Николаевна*, кандидат филологических наук, доцент, Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова, Россия
- Баилай Сергей Викторович*, кандидат экономических наук, доцент, Українська академія банківської справи, Украина
- Белоус Татьяна Михайловна*, кандидат медицинских наук, доцент, Буковинська державна медична академія, Украина
- Бондаренко Юлия Сергеевна*, кандидат педагогических наук, доцент, ПГУ им. Т.Г. Шевченко, кафедра психологии, ПМР
- Бутырский Александр Геннадьевич*, кандидат медицинских наук, доцент, Медицинская академия имени С.И. Георгиевского ФГАОУ ВО КФУ имени В.И. Вернадского, Россия
- Войцеховский Владимир Иванович*, кандидат сельскохозяйственных наук, доцент, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Украина
- Гаврилова Ирина Викторовна*, кандидат педагогических наук, доцент, Магнитогорский государственный технический университет имени Г.И.Носова, Россия
- Гинис Лариса Александровна*, кандидат педагогических наук, доцент, Южный федеральный университет, Россия
- Гутова Светлана Георгиевна*, кандидат философских наук, доцент, Нижневартовский государственный университет, Россия
- Зубков Руслан Сергеевич*, кандидат экономических наук, ГП НПКГ "Зоря"- "Машпроект" г. Николаев, Украина
- Ивлев Антон Васильевич*, кандидат экономических наук, доцент, Магнитогорский государственный технический университет имени Г.И.Носова, Россия
- Идрисова Земфира Назиповна*, кандидат экономических наук, доцент, Уфимский государственный авиационный технический университет, Россия
- Илиев Веселин*, кандидат технических наук, доцент, Болгария
- Капитанов Василий Павлович*, доктор технических наук, профессор, Одеський національний морський університет, Украина
- Кириллова Татьяна Климентьевна*, кандидат экономических наук, доцент, Иркутский государственный университет путей сообщения, Россия
- Коваленко Татьяна Антольевна*, кандидат технических наук, Поволжский государственный университет телекоммуникаций и информатики, Россия
- Котова Светлана Сергеевна*, кандидат педагогических наук, доцент, Российский государственный профессионально-педагогический университет, Россия
- Лобачева Ольга Леонидовна*, кандидат химических наук, доцент, Горный университет, Россия
- Ляшенко Дмитрий Алексеевич*, кандидат географических наук, доцент, Національний транспортний університет, Украина
- Мельников Александр Юрьевич*, кандидат технических наук, доцент, Донбаська державна машинобудівна академія, Украина
- Мороз Людмила Ивановна*, кандидат экономических наук, доцент, Національний університет "Львівська політехніка", Украина
- Музыльев Дмитрий Александрович*, кандидат технических наук, доцент, Харьковский национальный технический университет сельского хозяйства имени Петра Василенко, Украина
- Надопта Татьяна Анатольевна*, кандидат технических наук, ст. преп, Хмельницький національний університет, Украина
- Напалков Сергей Васильевич*, кандидат педагогических наук, Нижегородский государственный университет имени Н.И. Лобачевского, Арзамасский филиал ННГУ, Россия
- Осипов Виктор Авенирович*, доктор географических наук, профессор, Тюменский государственный университет, Россия
- Привалов Евгений Евграфович*, кандидат технических наук, доцент, Ставропольский государственный аграрный университет, Россия
- Ребезов Максим Борисович*, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, Южно-Уральский государственный университет, Россия
- Сегін Любомир Васильович*, кандидат филологических наук, доцент, Слов'янський державний педагогічний університет, Украина
- Сентябрев Николай Николаевич*, доктор биологических наук, профессор, Волгоградская государственная академия физической культуры, Россия
- Сергиенко Александр Алексеевич*, доктор медицинских наук, профессор, Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького, Украина
- Сочинская-Сибирцева Ирина Николаевна*, кандидат экономических наук, доцент, Кировоградський державний технічний університет, Украина
- Сысоева Вера Александровна*, кандидат архитектурных наук, доцент, Белорусский национальный технический университет, Беларусь
- Тлеуов Асхат Халилович*, доктор технических наук, профессор, Казахский агротехнический университет, Казахстан
- Ходжаева Гюльназ Казым кызы*, кандидат географических наук, Россия
- Чигиринский Юлий Львович*, кандидат технических наук, доцент, Волгоградский государственный технический университет, Россия
- Шехмирзова Анджела Мухарбиевна*, кандидат педагогических наук, доцент, Адыгейский государственный университет, Россия
- Шпинковский Александр Анатольевич*, кандидат технических наук, доцент, Одеський національний політехнічний університет,

Научное издание
НАУЧНЫЕ ТРУДЫ SWORLD

Выпуск 50

Том 2

*Философия и филология, История,
Медицина, ветеринария и фармацевтика, Биология*

Сельское хозяйство

Экономика, Менеджмент и маркетинг

Туризм и рекреация

Юридические и политические науки

На русском, украинском и английском языках

Свидетельство СМИ

ПИ № ФС 77 – 62059

ЭЛ № ФС 77 – 62060

*Научные достижения Авторов были также представлены на международной научной конференции
«Современные направления теоретических и прикладных исследований '2018»
(с 13 по 14 февраля 2018 г.)*

*Решением международной научной конференции работы, которые получили положительные отзывы, были
рекомендованы к изданию в журнале.*

Разработка оригинал-макета – ООО «Научный мир»

Формат 60x84/16. Усл печ.л. 4,9

Тираж 300. Заказ №К17-4.

Подписано: 20.02.2018

ООО «НАУЧНЫЙ МИР»

153012, г.Иваново, ул.Садовая 3, 317

e-mail: orgcom@sworld.education

www.sworld.education

Идентификатор субъекта издательского дела №9906509

*Издатель не несет ответственности за
достоверность информации и научные результаты,
представленные в статьях*